

AD VINDICIAS
HISPANICAS
LAMPADES
HISTORICÆ,

Contra nouas MARCI ANTONII DOMINICI
cauillationes, parte alterâ rediuiuæ (vt ipse
comminiscitur) Ansberti Senatoris Familiæ:

Auctore IOANNE IACOBO CHIFLETIO, Equite,
& Regio Archiatrorum Comite.

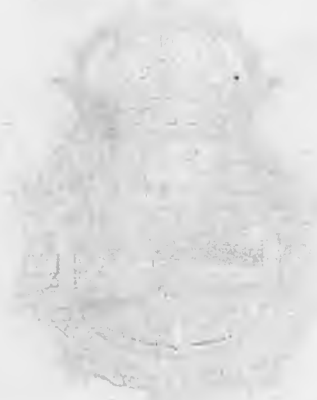

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. XLIX.

AD VINDICIAS
HISPANICAS
LAMPADES
HISTORICAE

Comitatus Huiusmodi Antiquitatis
et Historiae: quae sunt reliquiae
et monumenta antiquitatis

Ab eo Ioanne Iacobo Carletio, Episcopo
et Archiepiscopo Comiti.

AD VINDICIAS
HISPANICAS
LAMPADES
HISTORICAE

ILLVSTRISSIMO EXCELLENTISSIMOQVE
 DOMINO,
 D. LVDOVICO MENDEZ
 DE HARO,
 COMITI, DVCI OLIVARIENSI,
 PHILIPPI IV.
 CATHOLICI REGIS
 NOBILI CVBICVLARIO,
 EQVILIVM SVMMO PRÆFECTO,
 NECNON AB INTIMIS STATVS
 BELLIQUE CONSILIIS.

VM HISPANIÆ causam
 ago, eiúsque gloriam &
 iura strenuè tueor, rem mi-
 hi esse nemo non videt
 cum hominibus, qui pri-
 dem Tiberij Imperatoris
 affectus induisse videntur, quem Tran-
 quillus testatur *maximè curasse notitiam historia* In Tib. c. 1.
fabularis usque ad ineptias & derisum. Illi siqui-
 dem

dem Milesias contexunt, animasque fingunt defunctorum; & (quod est subinde humanæ mentis) imaginibus sapientiæ pasci amant, atque erroris. Scio magnorum Principum initia idcirco ignorari,

Dio Chry. *quod non putarent veteres illorum NOMINA inscribi*
Orat. 31. *oportere, qui omnibus alioquin essent NOTI; existimantes,*

propter tunc vigentis gloriæ excellentiam, in omne tempus, atque in posterum NOMEN mansurum. Sed deinde, propter temporis longitudinem, in ignorationem venire.

Hinc natæ postmodum de Principum originibus fabulæ, quos à Troianorum, Thebæorum, vel Solymorum Regum iconibus & simulacris traxere nonnulli, longamque stemmatum seriem texuere, Hebræorum genealogijs simillimam, quas Apostolus
1. Timot. *interminatas* appellavit, hoc est (vt ego interpretor) exordio carentes, & multorum plerumque sæculorum interuallo discriminatas. Non defuere hac nostrâ ætate, qui Nobilium quorundam longo stemmate genus à Noëmi, communis nostrum parentis, arcâ repetierint: verum quibus conspicillis

spicillis tam longè prospicere potuerint, mihi equidem non liquet. Aduersarij mei Bouchetus & Dominicus, vt HVGONIS CAPE TI notæ vsurpationi peplum obducerent, illum ex vno & eodem virili Carolinorum fonte primigenio deducere conati sunt; sed frustra, vt Tu, Excellentissime Domine, historicis Lampadibus admotis, pro Tuâ ingenij sagacitate & doctrinâ singulari poteris arbitrari; qui abstrusa hostium consilia tam altè penetras, vt si ab HONESTÆ PACIS conditionibus abhorrere pergant, hodièque vel maximè, si vmquam aliàs Titi Liuij suffragio, HI- Lib. 28.

SPANIA non quàm Italia modò, sed quàm VLLA PARS TERRARVM, bello reparando aptior locorum hominumq; ingenijs. Ex quo præsertim REGVM MAXIMVS Te suorum arcanorum participem atque adiutorem esse voluit; qui à fortissimis CANTABRIÆ DYNASTIS longâ Procerum serie originem trahens, & in tractandis Reipublicæ negotijs, & in litteratorum lucubrationibus auidè

excipiendis , munerandisque , dispari in studio , pari cum laude versaris.

Quod ad me attinet , perspectum nuper habui , vigilas meas benignitatis Tuæ luce foueri abundè atque illustrari , cùm , Tuo consilio , REGVM MAXIMO placuit filium meum , IVLIVM CHIFLETIVM , Metropolis Bisontinæ Canonicum , & Archiepiscopatus in spiritualibus & temporalibus Vicarium generalem , ad inclytissimi ORDINIS AVREI VELLERIS purpuratam CANCELLARII dignitatem euehere . Quâ quidem in electione

Tac. lib.
de Germ.

tametsi non me lateat , *patrum merita Principis dignationem etiam filijs assignare* ; mihi tamen , testi alioqui in hac causâ minùs idoneo , sperandum existimo fore , vt quam de IVLIO adhuc absente opinionem concepisti , omni ipse animi contentione confirmet : ita vt Excellentissimum D. Marchionem de Castel Rodrigo , probatæ fidei Optimatem , vera de illo testatum esse re ipsâ comperias ; dum coram REGE , coram Te , atque
Aulâ

Aulâ vniuersâ , cultus auitos & paternos in
AUGVSTISSIMAM DOMVM filius ex-
primet , doctus à puero patrissare . Diu
vale , Excellentissime Domine , & nos fa-
uore Tuo beare perge. Bruxellæ Cal. Nou.
anni Christiani M. DC. XLVIII.

IO. IAC. CHIFLETIVS.

APPROBATIO CENSORIS.

LAMPADES HISTORICÆ *Nobilissimi viri IOAN-*
NIS IACOBI CHIFLETII, Equitis, & Regij
Archiatrorum Comitis, uti nihil Catholica fidei aut bo-
nis moribus aduersum redolent, ita oleo turgent doctrina
reconditoris; quod, ijs perlectis, atque examinatis, censui
Bruxella Idibus Augusti, M. DC. XLVIII.

Antonius Sanderus Presbyter S. Th. Licen-
tius, Canonicus & Scholasticus Ipren-
sis, librorum Cenfor.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS IV. Hispaniarum & Indiarum
Rex Catholicus, ac Potentissimus Belgarum & Burgundionum Princeps, Diplomate suo sanxit, nequis *Lumina noua ad Vindicias Hispanicas, siue Responſa ad Francorum obiectiones, Auctore Ioanne Iacobo Chifletio, Equite & Archiatro Regio*, præter Balthasaris Moreti voluntatem vlllo modo intra nouennium imprimat, aut alibi terrarum impressa in Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaliâve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione Librorum & aliâ graui poenâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ XIV. Martij M. DC. XLVII.

Signat.

Steenhuyſe.

INDEX

INDEX LAMPADVM HISTORICARVM.

LAMPAS I. *Fabula noua, de origine masculina Hugonis Capeti Regis à S. Arnulpho Metensi, per gradus denuò examinatur, & exploditur.* Pag. 1.

LAMPAS II. *Madriacensis pagus in Neustriâ non fuit per se Comitatus, sed pars Diœcesis & Comitatus Ebroicensis.* 29.

LAMPAS III. *Rursus expenduntur Eginarthei uerba de Thietberto Matricensi Comite, & eius filia nuptijs in Arduennâ celebratis.* 32.

LAMPAS IV. *In Austrasiâ stabilitur Thietberti Comitatus Matrica, qua fuit Romanum opus, & speculandum ad Mosellam limitis.* 34.

LAMPAS V. *Matrica Thietberti Comitatus sita erat ad uiam militarem, qua à Dinoduro seu Mediomatricâ Treuiros tendit.* 40.

LAMPAS VI. *Alia Dominici trica genealogica leui manu dissoluuntur.* 44.

LAMPAS VII. *Ortus PHILIPPI IV. Regis Catholici à CAROLO MAGNO per Mathildem & Albradam, LVDOVICI IV. Regis filias.* 50.

LAMPAS VIII. *Ortus PHILIPPI IV. Regis Catholici à CAROLO MAGNO Imperatore, medijs Comitibus Bononia Belgica ad fretum Morinorum.* 55.

LAMPAS IX. *Queritur an EVSTACHIUS II. Comes Bononia ex IDA uxore tres dumtaxat filios genuerit, an uerò quatuor.* 59.

L A M -

LAMPAS X. *Ius PHILIPPI IV. Regis Catholici ad Comitatum Bononiensem.* 64.

LAMPAS XI. *Hispaniarum Catholici Reges meritò dici possunt Novi Orbis Apostoli, & ad salutem gentium à Deo destinati. Reges Francia non sunt primogeniti Ecclesiae filij; nec ijs præcipuus supra Reges alios titulus Christianissimi.* 71.

LAMPAS XII. *Antiqui Francia Reges cum Imperatoribus fœdera percutiebant; non seorsim cum Imperij Principibus aut Statibus, qui Caesaribus infidi essent.* 75.

MANTISSA AD PRIMAM LAMPADEM, *De fabuloso stemmate Hugonis Capeti. Verbulum in conviciatores.* 85.

NICO-

NICOLAUS VIGNERIVS, Henrici III. Francorum Regis
Medicus & Historicus, in præfatione libri de
Nobilitate tertiæ stirpis Franciæ Regum.

MAGNAE Familiae, quæ post receptam Christi fidem surrexere, non ausæ sunt, ut Ethnici fecerant, suam à calo repetere originem: sed plerique passi sunt nugis se irretiri per quospiam, qui, ut ipsis blandirentur, FALSA pro arbitrio STEMATA struxerunt, quibus antiquioris multò GENERIS inducere speciem, quàm reuerà sit illud, ex quo se oriri certò sciunt. Quocircà omnium Europæ Familiarum, quin & Orbis totius GENEALOGIAE fabulis & mendacijs implicatæ conspiciuntur.

SCIPIONIS DUPLEIXI, Regij Francorum Historiographi, etiamnum superstitis, IUDICIUM,
haud ita pridem promulgatum.

Tomo I.
c. I. n. 10.

STUPIDE aberrant, FABVLASq; pro veritate accipiunt, qui REGES nostros omnes, tam MEROVINGIOS, quàm CARLOVINGIOS, atque CAPETIANOS, ex uno eodemque stipite oriri existimant; illosque in TRIPLEX diuersum GENVS distinguendos non esse.

AD

AD VINDICIAS HISPANICAS LAMPADES HISTORICÆ,

Contra nouas MARCI ANTONII DOMINICI
Cauillationes, parte alterâ rediuiuæ (vt ipse
comminiscitur) Ansberti Senatoris Familiæ.

LAMPASI.

*Fabula noua, de origine masculinâ Hagonis Capeti Regis
à S. Arnulpho Metensi, per gradus denuò examinatur,
& exploditur.*

EMINEM hodie superesse, qui à Carolo Ma-
gno Imperatore virile genus trahat, ante me
affirmarunt viri docti & Franco-Galli, ^aTheo-
dorus Gothofredus & ^bLud. Canterellus Fa-
ber: quod nec inficiatur ipse Dominicus; sed
totis animi viribus probare nititur, Capetinos
Reges, etsi non ab ipso met Imperatore Ma-
gno, saltem ex eodem masculino Maiorum regni

^a De Orig.
Austr.
pag. 5.
^b In Con-
sid. Hist.

Domus fonte prodiisse per Childebrandum Ducem, Caroli Mar-
telli fratrem, à S. Arnulpho Metensi non interruptâ serie deductum.

At ego, si ipso fatente aduersario, *abditos naturæ recessus penetraui*; Pag. 158.

haud minùs feliciter ostendisse me existimo, eiusmodi Childebran-
di Stemma commentitium esse: quod hîc expendo iterum, tandem-
que ad Mythistorica damno; non secùs ac Anaxandridès Rho-
dius fabulas, quæ populo non placuissent, solebat concidere, & in-
uoluendo thuri ad Pharmacopolas relegare.

Athenæus
lib. 9. c. 4.

*Fabulosum Stemma Hugonis Capeti, per masculos deduc-
tum à B. Arnulfo Metensi Episcopo, ex tabulâ
Bouchetianâ desumptum.*

1. B. ARNULFVS Dux, deinde Metensis Episcopus :
vxor DODA.

2. ANSIGISVS Dux: vxor BEGGA.

3. PIPINVS Dux & Maior Domus: vxor ALPAIS.

4. CAROLVS Martellus: vxor
ROTRVDIS.

5. PIPINVS Rex: vxor BER-
TRADA.

6. CAROLVS Magnus, Rex &
Imperator: vxor HILDEGARDIS.

7. LVDOVICVS Pius: vxor
IVDITHA.

8. CAROLVS Caluus: vxor HER-
MENTRVDIS.

9. LVDOVICVS Balbus: vxor
ADELAIS.

10. CAROLVS Simplex: vxor
OGIVA.

11. LVDOVICVS IV. vxor
GERBERGA. ob. 954.

12. LOTHARIVS Rex: vxor
EMMA. ob. 967.

13. LVDOVICVS V. Rex vlti-
mus huius lineæ.

14. CHILDEBRANDVS Dux
& Comes.

5. NIBELVNGVS Comes Ma-
driacensis.

6. THEODEBERTVS Comes
Madriacensis.

7. ROBERTVS I. Comes, &
Maior palatij Pipini I. Regis Aquitania: vxor AGANA.

8. ROBERTVS II. Fortis, An-
degauensis Comes: vxor ADELAIS,
filia Ludouici Pij Imp.

9. ROBERTVS I. Rex: vxor
BEATRIX.

10. HVGONAGNUS, Dux Fran-
corum: vxor HAVIDIS Saxonica.

11. HVGONAGPETUS Rex anno
987. quo decessit Ludouicus V.
vxor ADELAIS.

GR'A-

G R A D V S I.

S. ARNVLFS DVX, DEINDE METENSIS EPISCOPVS.

HVNC sine controuersia Carlouingi Reges sanctiorem agnoscere generis sui stipitem. Vita S. Clodulphi Metensis Episcopi: *Genealogiam paternam B. ARNVLFS, huius sanctæ Metensis Sedis Pontifex, coruscant mirabiliter facit, & decentissimam reddit, dum eius genitor prædicatur, & est; qui ex antiquo Senatorum genere, patre ARNOALDO procreatus, FRANCIAM omnem, imò totam GALLIAM nobilitauit, ac decentissimam generositatem superauit, & in superando ingenti gloriam famosam reddidit & honestam.*

Annales Metenses de Pipino Herstallio, Patre Caroli Martelli: *Ad an. 687.*
Erat ei agnatione AVVS quidam vir plenus virtutibus ARNVLFS nomine, Metensis Urbis Episcopus. Hic omnium Francorum coram Deo & hominibus PATRONVS præcipuus habebatur.

Stephanus Leodiensis Abbas de Carolo Martello: *Vt tam gloriosæ sobolis, quæ hinc ex radice sancti ARNVLFI, illinc ex cognatione sancti Modoldi prodijt, fortia & præclara gesta liceat aliquatenus intueri, imò non paruo stupore admirari; videamus CAROLVM, quem idem PIPINVS sibi superstitem, tam dignitatis quàm & virtutis suæ reliquit heredem.*

In Vita
S. Modoldi c. 8.

Guido Basochius item de Martello: *Supernæ dispositioni, cum ad regimen Francorum sancti progeniem ARNVLFI elegisset, placuisse creditur extulisse potius hunc, quàm alium EIVSDEM GENERIS, ad hunc apicem dignitatis.*

Rursum Vita S. Clodulphi Metensis Episcopi de Pipino Rege: *Primus ex sancti ARNVLFI felicissimam stirpem Regalibus sceptris se, & succedentem prolem felici auspicio & beatis initiis decoram reddidit & honestam.*

Paulus Diaconus de Carolinorum Regum prolibus sepultis in S. Arnulphi Oratorio Metis: *Quod à beato ARNVLFO iam dicti Reges originem ducerent, suorum ibi charorum defuncta corpora posuere: nam ibi humatae sunt duæ Regis PIPINI filiae; quarum una Rothaidis, altera Adelhaidis appellata est: ibi quoque & iunioris Regis Caroli duæ nihilominus sunt tumulatae, scilicet Adelhaidis & Hildegardis.*

Lib. de
Episc.
Met.

Theganus de Carolo Magno Imperatore: *De prosapia sancti ARNVLFI Pontificis Christi ortus est, sicut paterno relatu didicimus, & multæ testantur historiae.*

Ad an.
813.

Guido Basochius de Ludouico Pio: *Precibus & meritis animam suam Deo commendat, & corpus Ecclesiae sancti Episcopi ARNVLFI*

Ad an.
840.

4 AD VINDICIAS HISPANICAS
PROAVI SVI, *specēata quondam nobilitatis, & consummata iustitia viri.*

Annal.
Bertin.
ad an.
869.

Hincmarus Remensis de Carolo Caluo: Pater suus Dominus Ludovicus Pius Imperator Augustus, ex progenie HLVDOVICI [Clodoveum intelligit] Regis Francorum inclyti exortus per B. ARNVLFVM, cuius carne idem Ludovicus Augustus originem duxit carnis.

Ad an.
880.

Regino Abbas de Carlomanno Bauariæ & Italiæ Rege: Filium elegantissimæ speciei suscepit, quem ARNOLFVM nominari iussit, ob recollectionem Reuerendissimi ARNOLFI Metensis Ecclesiæ Archiepiscopi, de cuius sancto germine sua aliorumque GERMANORVM FRANCORVM prosapia pullulauerat.

Lib. 6.
cap. 7.

Otho Frisingensis de eodem Rege Carlomanno: Paralyti dissolutus moritur, ac in loco Bajoariæ Odingas dicto sepelitur, relinquens filium (ex nobili femina, sed non legitimâ) quem de beati ARNVLPHI nomine, tamquam CAROLORVM origine, ARNVLPHVVM nominavit.

Ad ann.
883.

Chronicum Laureshamense: Post cuius discessum [Caroli Magni] eodem quo accesserat modo caput fortuna diffluere, donec ex defectu regni stirpis, solus hic [ARNVLFS] inueniretur Regno Francorum gubernando idoneus, & REGALIS PROSAPIA à B. ARNOLFO Duce & Episcopo prodiens, in hoc Arnolfo Duce & Imperatore quasi progressus sui penultimum limitem acciperet.

Ex Arch.
Metensi.

Eua Comitissa Caluo-Montensis in chartâ anni CM. LXV. sub Lothario Carlouingorum Regum penultimo: De genealogiâ pretiosissimi confessoris Christi ARNVLPHI filius meus ex parte patris sui originem duxit, ex quâ etiam REGES FRANCORVM diuinitus orti sunt.

In Append.
pag. 451.
& 452.
Seneca
Epist. 53.

Denique Ansberto Senatori & eius posteris adscripta est olim Romani sanguinis claritas, *καταδεικνύμενη*, ut alibi ostendi. Optarem vel vnicum Auctorem in medium dari à Dominico, qui de Roberti Fortis, vel Hugonis Capeti origine, aut à S. Arnulpho Metensi, aut ab Ansberto eius auo, paria proferret encomia. *Somnium narrare, vigilantis est; & vitia sua confiteri, sanitatis indicium est.*

GRADVS II.
ANSIGISVS DVX.

Lib. de
Episcop.
Metensibus.

PAVLVS Warnefridus Diaconus Forojulienensis: Hac ego non à qualibet mediocri personâ didici, sed ipso totius veritatis assertore præcelso Rege CAROLO [Magno] referente cognoui, qui de eiusdem B. ARNOLFI descendens prosapia, & in generationis lineâ trinepos extabat.

. LAMPADES HISTORICÆ.

extabat. Nam venerandus iste vir iuuentutis sue temporibus ex legitimi matrimonij copulâ duos filios procreauit, id est, ANSCHISVM & Clodulfum: cuius ANSCHISI nomen ab ANCHISE, patre ÆNEAE, qui à Troiâ in Italiam olim venerat, creditur esse deductum.

Idem Warnefridus in Historiâ Eutropio additâ: Hoc tempore apud Gallias in Regnum Francorum ANCHIS, Arnulfi filius, qui de nomine ANCHISAE TROIANI creditur appellatus, sub nomine Maioris Domus gerebat Principatum. Lib. 8.

Paulus Æmilius de Pipino Rege: Ex amplissimâ familiâ & tam veteri nobilitate natus erat, ut cum auctor gentis origoque prima ignoraretur, quod multi eius stirpis ANCHISII vocitati inuenirentur, ab ANCHISE Troiano eos oriundos plerique iactarent. Lib. 1.

Ex Epitaphio Rothaidis, filiae Pipini Regis; sepultæ Metis in Oratorio S. Arnulfi:

PIPINVS pater est, KAROLO de Principe cretus,
Agarenum strauit magnâ qui cæde Tyrannum.

PIPINVS proauus, quo non audacior ullus.

Est abauus ANCHISE potens, qui ducit ab illo

TROIANO ANCHISA longo post tempore nomen.

Ægidius S. Trudonis Abbas de Carolo Duce, Lotharij Regis fratre, & Gerbergâ eius filiâ, quam ipse viderat:

Sic tua res agitur, Dux KAROLE, sicque Ducatum

Lotharicum perdis, dum TVA REGNA petis:

Filius OTTO tamen tibi Dux succedit in illo,

Quem sibi confirmat IMPERIALIS APEX:

Huic quoque germanam dant Chronica scripta sororem

Nomine GERBERGAM, quæ mihi visa fuit.

Hanc sibi LAMBERTVS despondit, quem RAYNERVM

Hannonia Comitem progenuisse ferunt:

Huic quoque successit HENRICVS filius, OTTO

Quem sequitur frustra; nam sine prole fuit.

Hunc quoque subsequitur LAMBERTVS patruus eius,

Qui regit has terras, Louanioque præest.

Nonne Vides igitur quàm CLARI SANGVINIS istos

VENA venustauit, TROICA quippe fuit.

Duces Brabantiae à Gerbergâ, Caroli Ducis maiore natu filiâ, oriundi, à Dintero passim dicuntur orti de propagine Troianorum: & Wenceslaus Romanorum ac Bohemiae Rex, qui ab iisdem Ducibus per feminas prodibat, de Troianorum progenie se descendisse palam iactabat. Dint. 1.6.
cap. 37.

Epist. 13.

Lib. 24.
Aduers.
cap. 37.

Iam age, vir erudite, & vel vnum Scriptorem antiquum exere, qui hanc ab Anchise & Troianis originem, etsi fabulosam, tribuat Hugoni Capeto? Contra Æneas Syluius ante annos ducentos affirmavit, Troianam Francorum prosapiam iam pridem defecisse; ubi LADISLAVM Regem Hungariæ puerum, ALBERTI II. Imperatoris AVSTRIACI filium, sic allocutus est: *Nemo est in Orbe toto, qui Te generis claritate præcellat: nemo par est: multumque distet necesse est, qui Tibi secundus ponatur. Fabulantur Gallici TROIANAM PROSAPIAM; sed illa iam DIV DEFICIT; TERQUE, post Francorum in Galliam transitum, REGIAM STIRPEM Gallici variarunt.* O præclarum viri planè magni (qui deinde supremus Christi Vicarius fuit) & verum ἀξιόωα pro Regum Austriacorum, supra Capetinos, honoris & ordinis prærogatiuâ! *Quodd autem Franci nostri, inquit Hadrianus Turnebus, se stirpe Troianorum satos putarunt, id emulatione Romanorum fecere, quos cum eo Stemmata & eâ nobilitate insolescere viderent, idem decus sibi voluerunt arrogare.*

G R A D V S I I I.

PIPINVS DVX ET MAIOR DOMVS.

Cap. 100.

PIPINVS, Ansigisi & Beggæ filius, ab Heristallo palatio prope lopiuillam Heristallius cognominatus, duas habuit vxores vno eodemque tempore. De priori ita Fredegarius Scholasticus, Scriptor octauæ sæculi, in Chronico, quod iubente Childebrando Duce scripsit: *Erat ei Uxor nobilis & prudentissima nomine PLICHTRVDIS; genuitque ex eâ FILIOS DVOS; nomen senioris DROGO; nomen vero iunioris GRIMOALDVS.* Codex MS. Stabulensis in marginalibus notis ad Bedæ Chronicum: *PIPINVS, filius Beggæ, quæ fuit filia Pipini Principis, soror S. Gertrudis, fit Maior Domus totius Franciæ subiugato Theodorico: qui & DROGONEM filium suum facit Ducem Campaniæ; minorem vero GRIMOALDVM, Ducem sub Clodoueo & Huldeberto, filiis Theodorici.* Susceperat filios illos Pipinus Heristallius ex PLECTRVDE, priori & legitimâ coniugē. Sic autem Fredegarius de posteriori, quam Pipinus vetito connubio sibi copulauit: *Pipinus aliam duxit uxorem nobilem & elegantem, nomine ALPHEIDAM, ex quâ genuit FILIVM, vocauitque nomen eius linguâ propriâ CAROLVM; creuitque puer elegans, atque egregius effectus est.* Hæc etiam Fredegarij verba sunt in Historiæ suæ prologo: *Acta Regum, & bella gentium quæ gesserunt, legendo simul & audiendo, etiam & videndo cuncta, quæ certificatus cognoui, huius libelli volumine scribere*

bere non filii: sed & curiosissime quantum potui inferere studui. Ille ergo perquam accurate Pipini Herstallij ex utrâque coniuge natos enumeravit; è quorum numero si fuisset CHILDEBRANDVS, haud dubiè præclaros eius à Pipino natales non omisisset Historicus, qui eius iussu *Gesta Francorum* DILIGENTISSIME scribebat, vti legitur ad finem Chronici in ms. Codice Alexandri Petauij Senatoris Parisiensis.

Accedit aliud Chronicum vetus ex Codice m s. Ioannis Tillij: Hic PIPINVS de PLECTRVDE uxore habuit filios DVOS, DROCVM & GRIMOALDVM: de aliâ uxore habuit CAROLVM Primum. Addo *Gesta Regum Francorum*, & Moissiacense Chronicum: Erat autem PIPINO uxor nobilissima & sapientissima nomine PLECTRVDIS: ex ipsâ genuit FILIOS DVOS; nomen maioris DROGO, nomen minoris GRIMOALDVS. Habebatque PIPINVS præfatus Princeps FILIVM ex aliâ uxore ALPAGEDE nomine CAROLVM, virum elegantem, egregium atque utilem. Consentit Genealogia S. Arnulphi Metensis scripta anno M. C. VIIII. hoc est, sub Ludouico VI. Rege Capetino: ANCHISVS genuit PIPINVM Maiorem Domus ex BEGGA, sorore S. GERTRVDIS de Niellâ. Hic genuit GRIMOALDVM, DROGONEM, Duces; & CAROLVM Regem, Martellum dictum, ex ALPADE sorore DODONIS, qui S. LAMBERTVM Episcopum Leodiensem martirizavit.

Præterea, ex tribus filiis Pipini Herstallij iam recensitis, Drogo diem obiit anno DCC. VIII. Grimoaldus autem Aprili mense anni DCC. XIV. quo eodem anno mense Decembri excessit è vitâ Pipinus parens, cui Carolus Martellus, tertius ordine filius, superfuit solus. Fredegarius in Childebrandi Chronico: *Sequenti quoque tem-* Cap. 104.
pore idem PIPINVS Dux agrotans mortuus est: rexitque populum Francorum annis XXVII. reliquit SVPERSTITEM CAROLVM filium.

Auctor Vitæ Pipini Landensis de Herstallio: *Is Pipinus alijs ante se præcedentibus filijs KAROLVM SVPERSTITEM non solum dignitatis suæ heredem, sed & virtutis reliquit.* Annales Francorum Metenses fusè & perspicuè: Anno ab Incarnat. Domini DCC. VIII. DROGO filius PIPINI primogenitus defunctus est. Anno DCC. XIV. agrotante PIPINO in Iopilâ villâ publicâ, quæ sita est super fluvium Mosam, cum ad visitandum eum GRIMOALDVS filius eius properaret, & ad orationem in Basilicâ S. Lamberti martyris processisset, & diutius in oratione pronus persisteret, à nequissimo viro, nomine Rangario, gladio percussus occubuit. PIPINVS Verò Princeps de infirmitate conualescens, omnes qui in illo consilio fuerant iustâ ultione interemit; in locumque Grimoaldi filium eius paruulum ex concubinâ natum, nomine Theobaldum, Maiorem Domus cum Dagoberto Rege constituit.

Eodem

AD VINDICIAS HISPANICAS

Eodem quoque anno [DCC. XIV.] Pipinus Princeps iterum molestia corporali correptus, circumfusus gentibus Francorum dominationi subactis, in pace obiit XVII. Kal. Januarij. Rexit autem populum Francorum annis XXVII. & mensibus sex: reliquitque SUPERSTITEM FILIUM nomine KAROLVM.

Defuncto autem PIPINO, maxima conturbatio orta est in gente Francorum: nam maiores natu filij eius, DROGO & GRIMOALDVS, ipso vivente vita discesserant. Theobaldus vero, Grimoaldi ex concubina filius, adhuc puer erat; qui etsi Patri in Principatu successerat, minimè tamen tantum Regnum dignè gubernare praeualebat. KAROLVS vero, QVEM SOLVM Pater dignum heredem tanta potestatis SUPERSTITEM RELIQUERAT, nouercales insidias grauiter tolerabat.

Probat.
pag. 68.

Vignerius
in Chron.
Burgund.

Hunc eundem contextum Bouchetus retulit, sed praetermissis dolose posterioribus periodis; ex quibus quia constat relictum à Pipino SOLVM ex filiis CAROLVM SUPERSTITEM, CHILDEBRANDVS absque dubio Pipini filius non fuit; quippe qui diu post eius obitum (qui contigit anno DCC. XIV.) superstes, pro Carolo Martello bis bellum gessit, annis DCC. XXX. & DCC. XXXVIII. & iterum pro Pipino Breui, Martelli filio, anno DCC. XL. vti Fredegarius litteris consignauit. In summâ, nullus prisca æui Scriptor inter Pipini Herstallij filios Childebrandum censuit:

Phædrus
lib. 3. 49.

*Ergo exploranda est veritas multum prius,
Quàm fulta prauè iudicet sententia.*

G R A D V S I V.

CHILDEBRANDVS DVX ET COMES.

Cap. 109. **V**T autem probaret Dominicus, Childebrandum Pipini Herstallij filium fuisse, & Caroli Martelli Germanum fratrem, adduxit hæc Fredegarij verba de Carolo Martello: *At contra* [Saracenos Auenionem ingressos] *vir egregius CAROLVS Dux GERMANVM SVVM, virum industrium, CHILDEBRANDVM Ducem, cum reliquis Ducibus & Comitibus, illis partibus cum apparatu hostili dirigit. Tum paucis interiectis: Denuò curriculo anni illius mense secundo prædictum GERMANVM SVVM, cum pluribus Ducibus atque Comitibus, commoto exercitu, partibus Prouinciæ dirigit. Vt ergo Fredegarij mentem planè assequamur, vis & notio vocabuli germanus in primis est examinanda.*

Festus Pompeius: GERMEN est, quod ex arborum surculis nascitur: unde & GERMANI, quasi eadem stirpe geniti. Glossæ meæ veteres membra-

membranæ: *Germen, initium floris. Germina, semina. Pollulat, germinat, nascitur, oritur.* Hinc germinare à plantis ad homines translatum, pro generare & producere vsurpant Regino Prumiensis, & Annales Metenses. ubi de populosâ Germaniâ: *Multæ quoque ex ea, pro eo quòd tantos mortales GERMINET, quantos alere vix sufficit, frequenter gentes egressæ sunt.* Germaniam idcirco vocat Solinus *diuitem virorum terram, frequentem populis numerosis & immanibus.* Adit S. Isidorus: *Vnde & propter fecunditatem GIGNENDORVM populorum GERMANIA dicta est.* Eâdem metaphorâ *germen*, quasi *genimen* aut *generamen*, pro semine & stirpe ab æui medijs Scriptoribus plereque acceptum. Regino de S. Arnulpho Metensi: *De cuius sancto GERMINE Germanorum Francorum prosapia pullulauerat.* Rothaidis filia Pipini Regis in suo sepulchrali elogio:

Ad an.

889.

Cap. 23.

Lib. 14.

cap. 4.

Anno

880.

Anno

810.

Lib. 5.

Quæ GENVS excelso nimium de GERMINE duco.

Saxonicus Poëta de Principibus, à quibus Carolus Magnus ortum ducebat:

Vnum commemorem tanto de GERMINE Patrem,

Quem sancta Christi prædicat Ecclesia:

Arnulphum scilicet. Idem Vates de RHVOTRVDE Caroli Magni filiâ, Constantino VII. Imperatori Orientis desponsata anno DCC. LXXXI.

Inclita Constantinopolis de GERMINE nostri

Optabat KAROLI nobilior fieri.

Eodem intellectu Albericus Guillelmum S. Benigni Diuionensis Abbatem alto satis GERMINE & nobili prosapiâ oriundum scribit. sic etiam ille de Henrico III. Imperatore: *In eo dignitas Imperialis, quæ per longum tempus à SEMINE KAROLI exulauerat, ad generosum & antiquum GERMEN KAROLI reducta est: per matrem scilicet Gisellam, quam Otho Frisingensis oriundam tradit de antiquo & glorioso SANGVINE Carolorum.*

Ad an.

990.

Ad an.

1040.

Lib. 6.

cap. 28.

Aduertendum deinde, duplicem esse fraternitatem, propriam scilicet ex naturali propinquitate; & impropriam ex amicitia & studio. De istâ Quintilianus: *Certè quoties blandiri volumus his, qui esse AMICI videntur, nulla adulatio procedere ultra hoc nomen potest, ut FRATRES vocemus.* Eucherius similiter: *Fratres, sorores, patres & matres, uxores & filij dicuntur, non naturâ, sed officio & affectione: quos enim diligimus, his nominibus vocare solemus.* Sic Edui, Bataui, Aruerni, quia amici, fraternitatis nomen cum populo Romano vsurparunt.

Declam.

321.

Hom. 4.

Apost.

Altera fraternitas propria, & quæ oritur ex necessitudine sanguinis, vel latiore sumitur significatu, vel stricto: latiore vsurpatur in

B

Diuinis

Baron. in
appar.
n. 41.
Tyrinus
lib. 4.
Chronici
facti.
Quid.
Epist. 8.

Diuinis Scripturis, in quibus *fratrum* nomine *cognati* sæpè intelli-
guntur. Exempli causâ: D. Paulus *Iacobum Alphæi* vocat *fratrem Do-*
mini, qui verè Christi consobrinus erat in secundo gradu: Maria
enim, Christi mater, Alphæi, patris S. Iacobi minoris, consobrina
erat in primo. Sed en aliud exemplum ex Elegiacorum Principe,
(qui eodem primo sæculo vixit) apud quem Hermione ad Orestem
scribit, vt eam Pyrrho eripiat, nec patiatur diutius in vinculis esse:

VIR precor VXORI, FRATER succurre SORORI:

Instant officio NOMINA BINA tuo.

Lib. 15.
de Ciuit.
Dei c. 16.

Serm. 49.

Agamemnon & Menelaus germani fratres erant: ille ex Clytemne-
strâ genuit Orestem; iste ex Helenâ Hermionem, quæ Oresti patrueli
suo nupta deinde fuit: illa tamen Orestem *suum fratrem* seque so-
rorem eius nuncupat. Quin & ipsâ S. Augustini ætate, qui florebat
anno Christi c. d. xx. consobrinis indita est fratrum appellatio. sic
enim ille de iure coniugiorum: *Quod fiebat cum CONSOBRINA, penè*
cum SORORE fieri videbatur: quia & ipsi inter se, propter eam propin-
quam consanguinitatem, FRATRES vocantur, & penè GERMANI sunt.
Petrus etiam Chrysologus æuo suppar: *Vsus, ait, temporis etiam præ-*
sentis germanorum & germanarum filios FRATRES noscitur nun-
cupasse.

Lib. 2. de
Abraham.

Lib. 7.
Senti.

Inst. l. 3.
de Bonor.
possess.

In Chron.
Childebr.
cap. 110.

Stricto sensu rursus sumpta fraternitas propria triplex est. Primi
generis fratres sunt, qui ex utroque parente nati, quos Iureconsulti
vocant *germanos fratres*; Demosthenes *ὁμοπατεῖς καὶ ὁμομητέρες*. Ad
quæ D. Ambrosij pulchra est isthæc cogitatio: *Omnes homines vnius*
naturæ partus sunt, iuxta eius concepti viscera, & vno fœti atque effusi
VTERO: unde nobis iure quodam GERMANITATIS veluti FRATRES
connectimur, ab vno PATRE conditi.

Alterius generis fratres ex eodem tantum patre nati sunt, sed non
ex eadem matre; dicti *ὁμοπατεῖς* & *consanguinei*. Paulus I. C. disertè:
Consanguinei sunt eodem patre nati, tamen diuersis matribus. Vnde & à
Ctesia soror consanguinea dicitur *ὁμοπατεῖα ἀδελφή*.

Tertij porro generis fratres eadem matre geniti sunt, sed diuersis
patribus, Græcis *ὁμομητέροις*, Iustiniano *uterini*. Atqui Fredegarius
eiusmodi sensu triplici *fratres* vno nomine *germanos* absolutè nuncu-
pauit; vtpote qui auctore Festo *omnes à GERMINE dicti sint* seu paren-
tis vtriusque, aut patris dumtaxat, vel matris tantum. Carlomannus,
inquit Fredegarius, *deuotionis causâ in instinctu succensus, Regnum vnâ*
cum filio suo Drogone manibus GERMANI SVI Pipini committens, ad
limina beatorum Apostolorum Petri & Pauli Romam in Monachorum
ordine perseveraturus aduenit. Annales Francorum eadem locutione
vtuntur.

LAMPADES HISTORICÆ.

II

vtuntur. Bertiniani: *Tunc Carlomannus confessus est Pipino GERMANO* Ad an. sVO, quod decreuisset sæculum relinquere. Metenses: *Carlomannus, GER-* 745. MANVS Domni Pipini Regis. Carlomannus & Pipinus Caroli Mar- Ad an. telli & Rotrudis coniugum filij erant, & sic ex utroque parente 754. fratres.

Exemplum de secundo fratrum genere ex eodem Fredegario: *Hij* In Histor. TRES GERMANI, *Sigebertus, Guntrannus, & Chilpericus, Treas iunxe-* Epitom. runt. Et paulò inferius, ubi adfert S. Germani Parisiorum Episcopi ver- cap. 71. ba ad Sigebertum Regem, qui Chilpericum fratrem suum consanguineum bello turbabat: *Si GERMANVM TVVM ita persequere cogitas, ut eum interficere disponas, & Regnum suum auferre; scriptum est: Foveam, quam FRATRI TVO parabis, in eam cades.* Guntrannus, Sigebertus, & Chilpericus, Clotarij I. Regis filij erant; sed Guntrannus & Sigebertus ex INGVNDE matre, Chilpericus ex ARIGVNDE: illos tamen omnes Fredegarius *germanos* appellat.

Præterea hæc sunt alio loco verba Fredegarij de Rege Pipino In Chron. Bonnæ ad Rhenum agente: *Nuncius venit ad præfatum Regem de par-* Nibelun- tibus Burgundie, quod GERMANVS eius nomine GRIPHO interfectus gi. est. Ita quoque Annales Bertiniani: *Nunciatum est ei, quod GRIFO,* Anno qui in Wasconiam fugit, GERMANVS EIVS occisus fuisset. Carolus 753. Martellus uxorem habuit HROTRVDEM, aliàs GELTRVDEM, ex qua genuit filios Carlomannum & Pipinum: habuit quoque SVANICHILDEM concubinam, ex quâ Griphonem tulit. Eginarthus in Annalibus: *Hoc anno CAROLVS Maior Domus diem obiit, tres filios he-* Anno redes relinquens, KAROLOMANNVN scilicet, PIPINVM atque GRI- 741. FONEM: quorum GRIFO, qui ceteris minor natu erat, matrem habuit nomine SVANIHILDEM, neptim Odilonis Ducis Baioariorum. Annales Metenses de Carolo Martello: *Tertio filio suo GRIPPONI, quem ex* Anno SONIHILDE, *quam de Bauaria captiuam adduxerat, habuit, suadente* 741. eadem CONCVBINA SVA partem ei in medio Principatus sui tribuit. Hermannus Contractus Canisij: *GRIPHO, ex concubina frater Pipini,* Anno tyrannidem affectans ad Saxones se contulit: Pipinoque adueniente, pacifi- 748. cari cum eo nolens, in Baioariam fugit.

Pipinus ergo & Grifo eodem patre Carolo Martello geniti erant, sed ille ex coniuge Hrotrude, iste ex concubina Suanichilde: illos tamen Fredegarius *germanos* appellat. Quo eodem intellectu Arnobius aduersus Gentes: *Picus & Iuppiter GERMANITATIS sibi sociati iure,* Lib. 1. utpote uno ex sanguine unoque ex semine procreati erant; patris Saturni scilicet: illis enim diuersas matres Poëtæ assignant. Guido Basochius etiam perspicuè: *Regnam Lotharij, quod FRATRI SVO* Ad an. 871. iure

iure successionis debebatur Imperatori LVDOVICO, cui paganis ab Italia propellendis intento regredi non licebat sine populi Christiani detrimento, Francorum Rex CAROLVS CALVVS occupavit. Sed dissidentibus ab eo terra potentibus, & insurgente magnis viribus aduersus eum SVO, Germanorum Rege, GERMANO LVDOVICO, pro Regno NEPOTIS restituyendo, relicto quod inuaserat, vix euasit. Ludouicus I. Rex Germaniæ, & Carolus Caluus Rex Franciæ, ex patre Ludouico Pio consanguinei dumtaxat fratres erant, ὁμοπατεῖς: nam Ludouici Ermengardis mater erat, Iuditha Caroli. Guido tamen Ludouicum vocat *Caroli germanum*; scilicet ex eiusdem patris germine, non autem matris, procreatum. Metensis Annalista & Prumiensis Abbas eodem sensu narrant, post mortem Ludouici I. Regis Germaniæ, quæ Francofurti contigerat, Carolum Caluum rursus Regni eius partem vi occupasse; ad quem Legatos statim direxit Ludouicus II. Rex, Ludouici vitæ functi filius, orans, *ut memor esset GERMANITATIS atque consanguinitatis: memor esset iuramenti, quod FRATRI SVO fecerat.* Illa porro *germanitas*, ἀδελφότης, inter Ludouicum I. & Carolum Reges erat solum ex parte patris Ludouici Pij, quia ex diuersis matribus prodierant, vt iam monui.

Ad an.
876.

In Chron.
Childebr.
cap. 109.

Aimoinus
lib. I. c. 8.
Ado Vien.
& alij.

Anno 698.

17. Sept.

Ad vltimum, de tertio genere fratrum, idem etiam Fredegarius, vbi loquitur de Carolo Martello: GERMANVM SVVM *Childebrandum Ducem cum apparatu hostili dirigit*. Carolus Martellus sine controuersia Pipini Herstallij filius erat. Constat autem, Childebrandum Pipini Herstallij filium non fuisse, cum inter eius proles à nemine annumeretur, ne ab ipso quidem Fredegario, qui eius iussu Herstallij liberos sedulo percensuit: superest igitur clara certaque consequentia, *Childebrandum* ex laudato Fredegario fuisse Martelli *verum fratrem* ac GERMANVM, sed *uterinum*; hoc est, ex eiusdem cum Martello matris germine procreatum, *Alpaidis* scilicet, quam sibi assumpsit Pipinus, siue eam à marito adhuc viuentem abstraxit; vt Childericus Rex Francorum Basinam Bissini Thoringorum Regis uxorem; siue iuuenulam & formosam viduam, iamque ex defuncto marito Childebrandi matrem, uxori suæ legitimæ Plectrudi superinduxit. Sigebertus Gemblacensis: *Sanctus LAMBERTVS PINVM Principem increpare ausus, quod pellicem ALPAIDEM suæ legitimæ uxori PLECTRVDI superduxerit, à Dodone fratre ipsius ALPAIDIS Leodij martyrisatur, & Traiecti tumulatur*. Consentient Beda, Vsuardus & Ado in Martyrologiis. Et Beda quidem vetustior (qui excessit è viuis anno DCC. XXXIV. imperante Francis Carolo Martello, Alpaidis filio) hisce verbis: *Tungrensi Diocesi, Leodio villa publica,*

publica, natale sancti LAMBERTI Episcopi, qui dum REGIAM DOMVM zelo religionis increpasset, cum rediens orationi incumberet, ab iniquissimis viris de Palatio missis ex improviso conclusus intra domum Ecclesiæ occiditur, cuius sepulchrum celeberrimis miraculis illustratur. Eadem nar- rant Regino Abbas Prumiensis, Nicolaus Leodiensis Canonicus, Renerus ad S. Laurentium monachus, & multi alij.

Apud
Chapea-
uille.

Hic autem seriò aduertendum, quòd etsi (Baronio tradente) omnes tam veteres quàm recentiores Historici absque controuersia affirmarint, à S. Lamberto Tongrensi Episcopo factam Pipino Herstallio obiurgationem, ob introductam pellicem Alpaidem; Fredegarius tamen, Childebrandi Ducis Historicus, illud datà operà reticuit, quinimò Alpaidem absolute vocauit uxorem Pipini nobilem & elegantem; planè vt Childebrando, ex alio thoro Alpaidis filio, gratificaretur, eiusque matris probro velum obtenderet. Et quamuis Childebrandi auunculus Dodo (vir nobilis ac potens, sed sceleratus, qui arcem in Aurotano agro Iupiliæ vicinam inhabitabat) tanto decori sibi antè adscripsisset fratrem esse Alpaidis, vt S. Lambertum, qui Pipinum Iupiliæ incolam de illicito illo connubio obiurgauerat, occiderit: Childebrandus tamen ne vulnus refricaret, quod in cicatricem coalescere optabat, fát sibi laudis esse censuit, si de industrià à Fredegario CAROLI MARTELLI, rectè factorum famà Principis inclyti, GERMANVS nuncuparetur, cuius frater vterinus tantum erat. Quod equidem ab Historico illo proprio perquam aptè pronuntiatum iam ostendo.

Nicol.
Leodiens.
cap. 14.

Soboles ex eadè matre, ac variis patribus progenitæ (quales erant Childebrandus & Carolus Martellus) non minus FRATRES ac SO- RORES vocantur, quàm quæ eodem patre matribusque diuersis. Exempla eius appellationis obuia sunt apud veteres: de fratribus ad- optiuis non ita; de quibus tamen extat hoc illustre monumentum: Genuerat Agrippina Augusta ex priore marito Cneo Domitio Ænobarbo Neronem: secundis deinde nuptiis Claudio Cæsari co- pulata nullas ex eo proles suscepit; sed filij sui Neronis adoptionem à vitrico impetrauit. Claudius ex alià vxore Messalinà Britanni- cum genuerat atque Octauiam, quam Agrippina nouerca Neroni filio suo in coniugem elocauit; à quo postea Poppææ adulteri- nis amoribus dementato dirè necari iussa; cum prius etiam Britan- nicum, Octauiae vxoris suæ fratrem, rapidissimo veneno sustulisset. Cum tamen Neronis, qui adoptione in Imperium irrepsert, scele- ra narrat Tacitus, Britannicū eius FRATREM absolute, & Octauiam eius SOROREM appellat. NERO intellectu inuidiā odium intendit; vr- gentibusque Agrippinae minis, quia nullum crimen, neque iubere cædem

Lib. 13.
Annal.

FRATRIS palam audebat, occultè molitur. Tum inferius: Nox eadem necem BRITANNICI & rogam coniunxit, prouiso antè funebri apparatu, qui modicus fuit. In campo tamen Martio sepultus est, adeò validis imbribus, ut vulgus iram Deum portendi crediderit aduersus facinus, cui plerique hominum etiam ignoscebant, antiquas FRATRVM discordias & insociabile Regnum existimantes. Tum post nonnulla: Festinationem exsequiarum edicto Caesar defendit, id à maioribus institutum referens, subtrahere oculis acerba funera, neque laudationibus aut pompâ detinere: ceterum & sibi amisso FRATRIS auxilio, reliquas spes in Rep. sitas. Alio autem loco sic de Octaviâ: Paucis dehinc interiectis diebus mori iubetur; cum iam viduam se, & tantum SOROREM testaretur: hoc est, repudiatam, neq; amplius Imperatoris vxorem, sed sororem: cum tamen NERO Octaviâ, Claudio & Messalinâ genitâ, adoptiuus dumtaxat frater esset.

Lib. 14.
Annal.

In 5. Æn.

Verum enim verò sic omnino ad Fredegarij mentem Seruius in Virgilium; etsi aliâ quàm Festus germani originatione: GERMANVS est, secundum Varronem in libro de Gradibus, DE EADEM GENITRICE MANANS; non, ut multi dicunt, ab eodem germine: secundum quem benè nunc ERICEM, Butæ & Veneris filium, ÆNEÆ dicit esse GERMANVM. Fabulantur Poëtæ ERICEM & ÆNEAM Veneris fuisse filios; sed illum Bute, hunc Anchise patre genitum. Vnde Entellus ad Æneam, Ericis vterinum fratrem, dixit:

Lib. cit.
v. 412.

Verf. 12. Hæc GERMANVS Erix quondam TVVS arma gerebat:
quo eodem sensu Æneæ prius dixerat Palinurus:

nec littora longè

Fida reor FRATERNA Ericis, portusque Sycanos.

Lib. 9. c. 6.

Præterea Varronis in Latinâ linguâ sectator sanctus Isidorus, Hispanensis Episcopus, Fredegarij contemporaneus, in hæc verba locutus est: GERMANI ex eadem genitrice manantes. VTERINI vocati, eò quòd sint ex diuersis patribus, & uno utero editi. GERMANA ita intelligitur ut GERMANVS, eadem genitrice manans.

Ad Isidori mentem, & Fredegarij sensum, aliud à decimo sæculo exemplū accerso lubens. Hugo Rex Italiæ & Guido Marchio Tusciæ ex eadem matre Bertâ Lotharingâ vterini fratres erant: prior namq; Theobaldo Comite, posterior Adelberto Marchione genitus erat: illos tamè Luitprandus germanos nuncupat, ubi Maroziam sic arguit:

Lib. 3.
cap. 12.

Quid Veneris facibus compulsa MAROZIA sæuis,
CONIVGIS ecce TVI spectas tu suavia FRATRIS,
Nubere GERMANIS satagens Herodia BINIS?

Marozia, Guidonis vidua, cum Hugone vterino eius fratre matrimonium iniuit; & sic duobus germanis incestuosa nupsit.

Ad

LAMPADES HISTORICÆ.

15

Ad hæc, non latet, Dominice, Iustinianum tuum agnatos à cognatis ita distinxisse, ut illi sint, qui per mares coniunguntur, isti qui per feminas. Quo loci notatum ab Interpretibus, agnatos respondere genti, cognatos stirpi, Tullij suffragio, cuius hæc sunt verba: *Cum Marcelli à Liberti filio STIRPE, Claudij Patritij eiusdem hominis hereditatem ad se rediisse GENTE dicerent.* Vbi Ludouici Cerdæ sententia est, Marcellos per feminam, Claudios per marem in hereditatem deuolui; dum hæc Iunonis apud Virgilium verba interpretatur:

Instit. de Legitimâ agnatorum tutelâ.

Lib. 1. de Orat.

Lib. 7. Æn.

*Heu STIRPEM inuisam, & fatis contraria nostris
Fata Phrygum.* —

Troiani enim, ait Cerda, per Electram à Ioue ortum ducebant. Itaque quia Festus *germanos facit quasi eadem stirpe genitos*; & quia stirpi respondent *cognati*, seu femineo nexu iuncti; haud dubiè Fredegarius pro materno fratre, seu vterino, rectè *germanum* dixit, hoc est, *γνησιον*, verum & legitimum.

Sed & ad illam quoque ex maternâ parte germanitatem alludere visus est Petrus Cellensis, ubi scripsit, *amicitiam GERMINARE COGNATIONE, crescere familiaritate, frondesce consuetudine.* Specialiter enim *cognati dicuntur, qui per feminas coniunguntur.*

Lib. 7. Epist. 7. L. ult. §. 1. ff. de Grad.

Sic ergo planè soluitur Gordius ille Fredegarij nodus, ut Childebrandus fuerit Caroli Martelli *germanus*, sed *uterinus*; quod Hispani scitè dicunt *hermano de madre*. Cuius *germani* significationis Auctores adduximus, ^aVarronem, *Lingua Latina peritissimum*; ^bVirgilium, *Latini eloquij magnum auctorem*; ^cSeruium, *Virgilij diligentissimum interpretem*; ^dIsidorum Hispalensem, *Grammaticum necessarium, in quo pleraque, quæ nusquam alibi*; & ^eLuitprandum, *Græco & Latino sermone peritum, nec minùs carmine elegantem quàm prosâ.* Rectè igitur & commodè locutus est Fredegarius, ubi Childebrandum, Martelli *ῥομῳῆταιον*, vocauit *eius germanum*; ut etiam scitè Chilpericum, Sigeberti *ῥομῳῆταιον*, eadem *germani eius* appellatione insigniuit.

^a Fabius lib. 10. c. 1.
^b August. lib. 10. de Ciuit.
^c Gifanius Apol. pro Poëtis Lat.
^d Dempsterus.
^e Tritheim. de Script. Eccles.

Adde, quòd Fredegarius in Chronico Childebrandi videtur non infrequenter Hispanismum affectasse: quam enim Gregorius Turonensis *Hispaniam*, ille *Spaniam* nuncupat; quæ linguâ patriâ effertur *España* ex vsu vulgi, quod Latinis vocabulis ab S incipientibus præponere solet E: uti patet in dictionibus, *scutum*, *escudo*, *species*, *especies*, & similibus. Vbi etiam alij Latini *fratrem* & *sorem*, Fredegarius vbique ferè dixit *germanum* & *germanam*; quod est Hispanis *hermano y hermana*, litterâ G in H mutatâ: ut illi etiam *hierno*

hierno dicunt pro *genero*. Denique ut Hispani proprios fratres nuncupant *hermanos*; sic etiam fratrum & sororum filios, siue patruels, & consobrinos, vocant *primos hermanos*, quasi in primo infra veram fraternitatem gradu *germanos*: filios autem patruelium & consobrinorum nuncupant *primos segundos*. De istis singulare extat exemplum apud Sebastianum Salmanticæ Episcopum, qui ante annos septingentos vixit: *Ramirus ut didicit COGERMANVM SVVM IN SECVNDO GRADV Adefonsum Castum à seculo emigrasse, & Nepotianum Regnum inuasisse, Lucensem Gallaciæ civitatem ingressus est.* Alfonsus Castus & Raimirus Reges filij erant duorum patruelium, ille Froylæ, iste Veremundi Regum, & sic infra veram fraternitatem in secundo gradu germani. Paucis verbis: Cùm Fredegarius Gothorum Regum gesta accuratè referat, credi par est illum aliquamdiu in Hispaniâ vixisse, ibique Romanicæ Hispanorum linguæ assuefactum. Iam obferua ex Edmundo Dintero Alpaidem illam, Dodonis sororem, Childebrandi & Caroli Martelli matrem, *fundasse Ecclesiam & Canoniorum collegium in Hugardis, multaque contulisse Ecclesiis & Ecclesiasticis personis: ipsam autem in Ecclesiâ de ERP prope Geldoniam in Brabantia sepultam esse.* Sed audi etiam de illâ Bartholomæum Fisen in Legiâ sacrâ: *Quæ prima nefariæ impietatis fuerat incentrix, sociis culpæ dirâ morte consumptis, ipsa præclaris Virginum exemplis eò adducta est, ut præteritæ vitæ damnatâ turpitudine, sanctisquæ suppliciis expiatâ, monasticen deinceps integritate magnâ coluerit, vitamque clausurit persanctè, relicto posteris egregiæ pœnitentiæ monumento.*

Erâ 880.

Vide Luminaria prærog. pag. 348.

Lib. 5. cap. 25. & 26.

Lib. 5. pag. 164.

Cap. 110.

De Orig. Hugonis Capeti.

Verùm adhuc restat scrupulus, quem mouit Matthæus Zampinius ex hisce Fredegarij verbis de Pipino Breui, Martelli filio, nondum Rege: *PIPINVS Dux commoto exercitu cum AVVNCVLO SVO CHILDEBRANDO Duce, & multitudine primatum & agminum satellitum plurimorum, ad Burgundiam dirigunt.* Ex illis infert Zampinius, Pipini Breuis matrem fuisse Childebrandi sororem, adeoque Childebrandum non fuisse Caroli Martelli, sed vxoris eius fratrem. Cui sensui fauere videtur M. Tullius, qui pro domo suâ, & de Aruspicum responsis, *Q. Metellum*, qui P. Clodij sororem duxerat, vocat *P. Clodij fratrem*. Sed obseruasse debuerat Zampinius Italus, *patruum & auunculum* vnicâ voce *oncle* à Francis efferri; ex quibus, qui Latine scripserunt, non rarò *auunculum* pro *patruo* vsurparunt. Adde quod Fredegarius *Childebrandum* bis vocauit *Caroli germanum*; quod ad fororis maritum trahere violentum esset, & longius accersitum.

Cetenim quo patre natus sit Dux Childebrandus, certis è vetustate testimoniis nondum liquet. Quamuis enim in Chronicis quibusdam

busdam & Genealogiis, Flodulfus, siue *Clodulfus*, S. Arnulphi filius, dicatur *genuisse Martinum Ducem*: in aliis tamen antiquis non legitur Martinum fuisse Childebrandi Ducis patrem, vt placuit P. Æmylio, cuius errorem Bouchetus reprehendit. Neque id annotare omisisset Fredegarius, vbi narrat *Martinum Ducem cum Pipino deui-* Lib. 2.
Etum, ad Laudunum clauatum confugisse, ibique cum sociis ab Ebroino in- Pag. 137.
terfectum; nullâ consanguinitatis Martini cum Childebrando, cuius iussu scribebat, mentione. Cap. 97.

Itaque ex antè dictis clarum est, Childebrandum Ducem fuisse quidem Caroli Martelli germanum, sed vterinum; adeoque non ex masculino Carolinorum stirpe ortum, quia Pipini Herstallij filius non erat. Uterini autem fratres AGNATIONIS ius non habent, sed L. 21.
cognationis tantum sibi titulo connexi sunt. Vnde perspicue constat, iactatam à Boucheto HVGONIS CAPETI per Childebrandum VERAM ORIGINEM à Maioribus Domus regie prorsus commentitiam esse, eiusque amplæ latitudinis paginas scombris tunicandis destinandas; vel certè ad honestiorem vsum deferendas esse

— in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quidquid CHARTIS amicitur INEPTIS.

Horat.
lib. 2.
Epist. 1.

GRADVS V.

NIBELVNGVS COMES MADRIACENSIS.

HVNC, quem Bouchetus *Comitem Madriacensem* gratis appellauit, nunc Dominicus in Opere suo nouo *Comitem* simpliciter nuncupat; quo nudo honoris titulo insignitur ad finem Chronici, quod Fredegarius iussu Childebrandi scripsit, vbi leguntur hæc verba à recentiore quopiam amanuensi adiecta in solo Codice M S. Alexandri Petauij, absuntque ab aliis omnibus, maximè ab antiquissimo Iacobi Sirmondi, qui litteris vncialibus est exaratus: *Vsq̃ue nunc inluster vir CHILDEBRANDVS Comes, auunculus prædicti Regis Pipini, hanc Historiam, vel Gesta Francorum, DILIGENTISSIME scribi procurauit. Abhinc ab inlustre viro NIBELVNGO, filio ipsius Childebrandi, itemque Comite, succedat auctoritas.* Bouchetus ergo & Dominicus inconsultè Fredegario adscribunt verba illa de Nibelungo Comite, qui à nemine ante Bouchetum *Comes Madriacensis* est nuncupatus; quippe qui Wilcassini potius Comes erat, vt ostendi lumine genealogico secundo.

Chesne
Tom. 1.
pag. 773.

G R A D V S V I.

THEODEBERTVS COMES MADRIACENSIS.

ANDREAS Chesneus in Tabulis Regum genealogicis, quas Tomo primo & secundo Scriptorum Franciæ publicè spectandas dedit anno M. DC. XXXVI. quadriennio antequam è viuis excederet, Nibelungum Comitem, Childebrando genitum, absque posteris protulit; cuius filium si credidisset fuisse Theodebertum, & ab hoc exortos Capetinos Reges, illud dubio procul Genealogorum Franciæ primipilus silentio non inuoluisset.

Ut autem alienum huncce gradum cum præcedenti ferruminaret Boucherus, probaretque Theodebertum fuisse Nibelungi filium, unicum protulit testimonium; chartam nempe Pipini Regis Aquitaniæ pro Ecclesiâ S. Iuliani Briuatensis apud Aruernos, quâ contineri asseruit isthæc iam dicti Regis verba: *Pro incolumitate nostrâ uxorisque nostræ INGELTRVDAE Reginae, & pro remedio animarum HERMINGARDÆ quondam Reginae, genitricisque nostræ; THETBERTI & NIBELVNGI Comitum, patre & auo eiusdem Ingeltrudæ.* Respondi affectatam esse, & ad fabulæ plausum dimetitam cognationum hanc designationem. Insurgit iam Dominicus, & ait; *Forulos, in quibus charta hæc reperitur, Bouchetum indicasse; lubenterque missurum exemplaria manu publicâ subsignata, & comparata cum autographo.* Admitto conditionem, eò magis veneraturus apographum, si auctoritate Parisiensis Senatus munitum fuerit: tamen si non sit quod inde aliqua aduersario victoriæ spes affulgeat; cum in chartâ illâ nulum verbum de Comite, aut de Comitatu Madriacensi, quippe qui in rerum naturâ nusquam fuit. Docui prætereà Thietbertum, Eginarcho memoratum, fuisse *Comitem Matricensem* in Austrasiâ; differre *Matricam* à *Madriaco*; illam in ortuâ Franciâ, istud in occiduâ situm fuisse: quod cum iam neget vir eruditus, addens nullam in Austrasiâ *Matricam* fuisse; pleniori posthac disputatione rem sic examinabo, ut nullus deinceps dubitationi superesse possit locus.

Pag. 166.

G R A D V S V I I.

ROBERTVS I. COMES.

NARRATVR in Vitâ S. Genulfi, *Aganam, Wifredi Bituricensium Comitum filiam, nupsisse ROBERTO cuidam, insignis honestæque potentie viro, primoque Palatii Pipini Regis.* Qui ROBERTVS
ad

ad suæ nobilitatis excellentiam, regalis etiam Stemmatis PER SOROREM adeptus erat consortia, quam idem Pipinus uxorem duxerat. Robertum hunc, per Aganam, Saxiaci (siue, vt in Martyrologio S. Laurentij Bituricensis legitur, Saciaci) dominum fuisse in Biturigibus fatetur ipse Dominicus. Hanc eius repperi mentionem in Vitâ S. Iacobi Eremitæ nondum editâ: *Erat ad minoris Saleræ ripam locus syluis circumseptus, ubi dirutarum ædium antiqua monimenta multis in ruderibus apparebant: eò (obtentâ facultate à ROBERTO Saxiaci vici domino, in cuius ditione locus erat) diuertit cum monacho quodam Ioannis nomine; extructoque ex arbuteis cratibus & tortilibus genistis tuguriolo, ædiculam ipso tugurio minorem, vicinis in sumptus necessarios eleëmofynam conferentibus, aggressus est, in quâ, vt perfectâ est, Sacrum fecit. Roberti porro soror erat Ingeltrudis, filia Thietberti Comitis Matricensis in Austrasiâ, non Madriacensis in Neustriâ, vt clarè posthac ostendamus.*

19. Non.
cap. 6.

Ceterùm hoc loco percontor ab aduersariis, de Madriacensi Comitatu quid factum, cum filios, quos Theodeberto tribuunt, illum possedisse nullibi legatur: omiserunt absque dubio quempiam ex illis personâ illâ obuclare, vt laruosos plerosque passim introduxere.

G R A D V S VIII.

R O B E R T V S II. F O R T I S.

HIC vti pro certo stipite Capetinorum Regum ab antiquis Scriptoribus constanter est habitus, ita & appellatus *Saxonici generis vir*, vel, *de genere Saxonum extractus*: qui si ortum duxisset à Ferreolis, Ansbertis, Arnulphis, Childebrandis, Nibelungis, & similibus; sequeretur, eos omnes ortu etiam Saxones fuisse; quos tamen è Narbonensi Galliâ oriundos Bouchetus & Dominicus elatè prædicant.

Præterea, primum Comitis titulum, quem gessit Robertus Fortis, fuit *Comitis Andegauensis*, ex beneficio Caroli Calui. Otho Frisingensis: *Lib. 6. c. 2. anno 856.* KAROLVS ROBERTO VIRO FORTI inter Ligerim & Sequanam Ducatum ad domandos Britones dedit. Guido de Basochiis: *Fecit eum ANDEGAVORVM COMITEM, & adiacentis patriæ defensorem.* Subiungit Albericus: *Hunc ROBERTVM fuisse DE NOBILI GENERE SAXONVM* Iuo Carnotensis in quadam epistolâ testatur. *Ab hoc autem ROBERTO descendit genealogia Regis Francorum Philippi [Secundi] & antecessorum eius.* Hæc sunt verò Iuonis verba: *Supererant duo filij* Epist. 89.

ROBERTI COMITIS ANDEGAVORVM, qui fuit Saxonici generis vir.
 Lib. 2. c. 1. Aimoinus Floriacensis de Normannis: *Obstitit eorum seuis conatibus* ROBERTVS ANDEGAUENSIS COMES, Saxonici generis vir, cui per id locorum à Rege summa rerum delegata fuerat.

Anno 862. Annales Bertiniani: Ludonicus, filius Caroli Regis, ROTBERTVM Patris fidelem impetit; ANDEGAVVM, & alios, quos adire potuit pagos, cæde, igni, depredatione deuastat. Rursum alio loco: Carolus Caluus ROD-

Anno 865. BERTO, qui Marchio in ANDEGAUO fuerat, cum alijs honoribus, quos habebat, Comitatum Autissiodorensē & Comitatum Niuernensem donauit.

Anno 872. Chronicum S. Sergij Andegauensis: Normanni ROBERTVM ANDEGAVORVM Comitem, Ranulphum Pictauorum Comitem, & alios multos generose stirpis viros, qui patriæ terminos tuebantur, occiderunt.

Ad an. Albericus alio loco: Auuus autem Regis HVGONIS, Rex & REGNI
 988. INVASOR ROBERTVS, in bello Sueffionensi fuit occisus: cuius frater Rex ODO dictus est, qui, cum KAROLVS Simplex adhuc puer esset, tamquam tutor pueri Regnum Franciæ gubernauit, & maxime in Aquitaniâ regnauit. Et horum pater dictus est Comes ROBERTVS, fortis Marchio, DE GENERE SAXONVM EXTRACTVS, cui KAROLVS Caluus COMITATVM ANDEGAUENSEM dederat in beneficium, tamquam VIRO FORTI contra Britones & Normannos pugnaturo, & Regnum ex illâ parte defensuro. Et iste ROBERTVS à paganis Normannis fuit occisus.

Ex ms. Chronicum S. Benigni Diuionensis in Bertilone Abbate: Supererant duo filij ROBERTI ANDEGAVORVM COMITIS, fratris Hugonis Abbatis: senior ODO dicebatur, Robertus alter patrem nomine referens.

Anno 887. Membrana vetus Floriacensis iisdem pænè verbis: Supererant duo filij ROBERTI ANDEGAUENSIS COMITIS, quem gladio Normannorum superius corruisse diximus; senior ODO dicebatur, ROBERTVS alter patrem nomine referens.

Vides Dominice, Robertum Fortem antiquiori honore nuncupari Comitem, seu Marchionem Andegauensem, nusquam Madriacensem, aut Matricensem; quâ dignatione vsus fuisset, si à Madriaci aut Matricæ Comitibus prosapiam duxisset. Ab eiusmodi enim locis & titulum quærebant nobilitati Magnates, & felici propagine honorem, ex Regum beneficio, transfundebant in nepotes. Atqui nec Robertus Fortis, nec vlli ab eo progeniti, illo Comitæ Madriacensis aut Matricensis titulo vsquam sunt vsi; quippe qui ad ipsorum maiores nullo modo attinuerat.

Pag. 179. Quod addis, ex Annalibus Bertinianis indicari, Robertum Fortem, antequam Carolo Caluo militaret, in Aquitaniâ domicilium statuisse;

statuisse; id nec absolute verum est; nec inde sequeretur, ipsum ex auitâ hereditate quidquam in illâ Prouinciâ possedisse. Licet enim Pipino Robertus contra Carolum Caluum sociatus fuerit anno DCCC. LIX. vt iidem Annales testantur; Pipinus iam ab anno DCCC. LVI. Carolo militauerat: qui Carolus postea anno DCCC. LXI. *Sequanam transiens, Meidunum super Ligerim adiit, & ROBERTVM cum placitis honoribus recepit*: hoc est, ducto pœnitundine Roberto honores restituit, quos ab anno DCCC. LVI. ipsi concesserat.

Allodium autem Castellionum in Bituricensi pago, quod Hugo Magnus, Roberti Fortis ex filio nepos, Cœnobio S. Martini Turo-nensis contulit *pro eleemosynâ ROBERTI Regis patris sui, ac genitricis suæ BEATRIGIS*, audacter nimis affirmas ex Aganæ eius proauix Pag. 180. hereditate prouenisse; cum ipse Hugo Magnus in chartâ disertè dicat, *se allodium illud EX MATERNA HEREDITATE iure & legaliter possidere*. Qui ergo prius in chartâ *matrem Beatricem* nominauit, *Aganam* procul dubio, quæ ipsius proauia numquam fuit, non intellexit: aliter enim *ex auitâ hereditate* dixisset, non *ex maternâ*.

Denique si verum esset, Robertum Fortem à fictitijs Madriaci Comitibus lineâ masculinâ processisse, istorum nomina in eius stirpe continuata fuissent, vt Childebrandi, Nibelungi, Theodeberti: quæ cum in toto Regum Franciæ Capetinorum stemmate non occurrant, indicio est, istos ab illis minimè oriundos esse. Eodem argumento vsus est Theodorus Gothofredus contra Piespordium, qui In Geneal. Austriacâ. Austriacorum Principum masculinam originem à Merouingis Regibus deduxerat.

Quemadmodum igitur in hoc falso Capeti stemmate gradus quartus Childebrandi ferruminari non potuit cum tertio Pipini; neque sextus Theodeberti cum quinto Nibelungi; sic iste octauus Roberti Fortis, genere Saxonis, agglutinari nequit cum septimo Roberti, genere Austrasij.

Ceterum ridicula est origo Saxonica Roberti Fortis, quam ita parum sibi constans deriuat Dominicus, vt eius vestigandæ causâ, nunc *Heristallum* petat, Germaniæ Inferioris villam; nunc *Saxiacum*, Biturigum vicum; cum tamen primarium Capeti genus à Narbonensibus obstinatè deducat. Sed nec eiusmodi peregrinationes viro litterato inuidendas puto, quandoquidem domicilio genus immutari numquam audiuerim; nihilque adeò gemina hæc positio ad rem faciat.

Nec maius momentum habet ortus alter à Neustriæ tractu, quem

AD VINDICIAS HISPANICAS

quem *Saxonicum* veteres dixere, cum Aimoinus Floriacensis, adductâ Adreualdi auctoritate, aperte distinguat ROBERTVM Comitem Andegauensem, SAXONICI GENERIS VIRVM, à Rainulfo & Lamberto, præminentissimis Neustriæ viris. Sed demus tricarum artificum non imperito, Robertum Fortem in eo Neustriæ tractu natum, qui à Saxonibus habebat nomen; certè quia ille disertis verbis nuncupatur *Saxonici GENERIS vir, & de GENERE Saxonum extractus*; sequeretur illum à Saxonibus piratis, qui littorâ illa infestauerant, in ijsque sedes fixerant, oriundum fuisse; non secus ac Petrus Diaconus, qui natus in Angliâ parentibus genere Saxonibus & aduenis, qui regionem illam occupauerant, ab Eginarcho dicitur *Saxonici generis homo*. hæc sunt eius verba de Carolo Magno: *Diaconum de Britannia, SAXONICI GENERIS HOMINEM, rerum undecumque doctissimum, præceptorem habuit*. Saxonicus Poëta de illo eodem Caroli Magni magistro:

In Vita
Car. M.

Lib. 5.

*Hic etiam Leuita gradu, multumque peritus,
Ex ANGLIS veniens SAXO FUIT GENERE:
A quo præcipue studuit totam rationem
Et legem cursus discere syderei.*

Pag. 187.

Verum enim verò docui pluribus, Robertum Fortem dictum fuisse *Saxonici generis virum*, quia ortu Germanus erat; quibus iam opponit vir eruditus; Cum adhuc Roberti tempestate nulli ex gente Saxonica Cæsares in Germaniâ imperarint, sequi, Germaniam nondum Saxoniam nuncupatam; ac proinde, Robertum non ex regione, quæ non nisi interiecto ferè seculo tale nomen sortita est, *Saxonicum dictum*. Sed obserues velim, Dominice, Auctores, qui Robertum nuncuparunt *Saxonici generis virum*, ætatis suæ more locutos fuisse, quo Germania dicebatur Saxonia; eodem planè modo, quo Petrus Treuirensis & Adelbertus Andrenacensis à te adducti, Arnoaldum Ansberti filium, & S. Arnulfi patrem, vocarunt *Ducem Lothoringiæ, & Ducem Lothreianæ*: quo modo etiam Robertus Atrebatensis Comes *Godefridum Bullonium*, inferioris Lotharingiæ Ducem, vocauit *Ducem Brabantie*. Vt enim *Austrasiana* nomenclationi successit *Lothariana*, sic isti *Brabantina*.

Miræus
Diplom.
Belg. c. 91.

GRADVS IX.

ROBERTVS I. REX.

Gesta
Norman.
Gémetic.
Membrana
Floriac.

ISTE non aliâ specie inuasit Regnum, quàm quòd *pars regiminis, quam germanus eius ODO tenuerat, ipsi non redderetur*. Quâ autem forte obtinuerit sceptrum ODO, hîc explicare placet. Otho Frisingensis:

gensis: Occidentales Franci, Principibus amissis [Ludouico III. & Carlomanno Regibus] KAROLVM Imperatorem [Crassum,] qui tunc SOLVS ex stirpe Karolorum superesse videbatur, ultrò inuitant, eique venienti subiiciuntur. Addit Guido Basochius: Imperatori prædicto Regnum puerumque committunt: nempe Carolum Simplicem. Sed Crassius Imperator tutelam Caroli pueri postea commisit ODONI, qui à Francis Rex tandem electus est, non quòd esset ortus è Maiorum Domus genere, à quo omnino alienus erat; sed ratione habitâ virtutis eius militaris, & ob metum Normannorum, qui Regnum depopulabantur. Witikindus Saxo: Quidam ex Orientalibus Francis adiens [Carolum Crassum] nomine ODO, VIR FORTIS & prudens, egit consilio suo, ut cum Danis benè pugnaretur, unâque die ex eis centum millia caderentur. Abbo de Bellis Parisiæ Urbis:

Lib. 6. c. 8.

Anno 885.

Hallianus lib. 5. in Odone. Lib. 1.

Lib. 1.

FORTIS ODO innumeros tutudit.

Regino & Annales Metenses: Interea Galliarum populi in unum congregati, cum consensu Arnulphi ODONEM Ducem, filium Rodberti, VIRVM STRENVVM, cui præ ceteris formæ pulchritudo, & proceritas corporis, & VIRVM sapientiæque MAGNITVDO inerat, Regem super se pari consilio & voluntate creant.

Anno 888.

Guido Basochius clarè: Carolus Imperator [Crassus] leuis, animoque remissus, cum ad gubernandum Regnum, simulque Imperium, se non sufficere metiretur, tutelam pueri, videlicet KAROLI Simplicis, cum Regni procuratione committit ODONI, filio ROBERTI Andegauensium Comitibus, QUIA VIRTUTE MILITARI præstare ceteris Regni Principibus, morum & corporis elegantia videretur. Otho Frisingensis: Occidentales Franci ODONEM, Roberti filium, VIRVM FORTEM, consensu Arnulphi Regis Regem creant. Eandem ob causam Roberto, Odonis parenti, tamquam viro forti, Ducatum inter Ligerim & Sequanam, hoc est, supremam exercitus præfecturam, unâ cum Andium Comitatu, Carolus Caluus Rex donauerat. Subiungit Albericus: Normanni fugati à ciuitate Parisius, Senonas venerunt; QUORVM TIMORE Waltherus Senonensis Archiepiscopus unxit ODONEM in Regem. De iniustâ idcirco Odonis externi dominatione Fulco Rhemensis, Regibus Carluingis sanguine iunctus, questus est epistolâ ad Arnulphum Imperatorem, in quâ Odonem vocat hominem ab regia stirpe alienum, & regali tyrannicè abutentem potestate. Illam autem alienam Odonis originem aperit Auctor Chronici S. Victoris Parisiensis; ubi scribit, Robertum Fortem & eius filium ODONEM fuisse genere Saxones. Vnde rectè infertur, illos à S. Arnulpho Metensi minimè oriundos fuisse; neque consequenter ROBERTVM Odonis fratrem, cuius ori sacrilego

Anno eodem.

Lib. 6. c. 2. & 10.

Albericus anno 988.

Apud Flod. lib. 4. cap. 5.

Contin. Regin. anno 922.

24 AD VINDICIAS HISPANICAS

Tom. 1. & 2. CAROLVS [Simplex, Rex legitimus] ita lanceam infixit, ut diffusa lingua cervicis posteriora penetraret. Sed prætereà utrique fratri vester Scipio Dupleix colores istos appinxit: Odonem coronæ usurpatorem, eiusque dominatum nuncupat tyrannidem: Robertum verò tyrannum vocat, & coronæ pariter usurpatorem: additque, huius originem, si Gallica fuisset, à Glabro, qui Gallus & ipse erat, haud difficulter explicatam fuisse.

GRADVS X.

HUGO MAGNVS, DVX FRANCORVM.

Lib. 1. c. 2. EIVSDEM cum Maioribus Saxonici sanguinis fuit hic Hugo, in cuius manu cum esset ad solium Regium quem vellet euehere, Rodulphum, Richardi Burgundionum Ducis filium, vxoris suæ fratrem, à Caroli Magni genere masculino prorsus alienum, Regni Franciæ moderandis habenis admouit. Qui Rodulphus, inquit Glaber, carens omni prole, solus SUI GENERIS Regni culmine potitus, obiit. Idque ita palam est, ut si posteros habuisset ad hæc usque tempora superstites, qui nunc è Capeti stirpe rerum potiuntur Reges, non secus ac olim Robertus Fortis & Hugo Magnus, priuatam vitam agerent, Rodulphorum clientes.

GRADVS XI.

HUGO CAPETVS REX.

Lib. 8. Ration. cap. 14. Pag. 160. ASSERVI ex fide dignis Francorum Scriptoribus, Ludouico V. Rege sine prole è viuis sublato, & patruo eius Carolo Duce in carcerem coniecto, Regnum Franciæ Occidentalis usurpatum fuisse ab Hugone Capeto, qui à genere masculino Caroli Magni prorsus alienus & extraneus erat. Id quod Dionysius Petauius, vir doctrinæ Orbi notæ, quem suæ societatis decus eximium Dominicus meritò nuncupat, ante me sic affirmauerat: Nihil cum Caroli stemmate commune Capetus habuit. Sed respondet iteratò Dominicus, se non inficiari, diuersum fuisse & à Carolo Magno alienum Capeti genus, quia non ex eadem lineâ Maiorum Domus originem traxerat, etsi ex vno eodemque communi stipite prodibat; sub vnâ gente omnes lineas ac stemmata contineri; ex vnâ B. Arnulphi fuisse Carolum Magnum & Hugonem Capetum, Variasque ex eâ prodisse familias, ex quibus licet vna defecerit, non ideò consequens esse aliam defecisse.

Ad

Ad quæ dico, Scriptores Francos latiori *gentis* vocabulo vſos non eſſe, ſed *generis*; Gloſſæ meæ vet. ms. *Genus*, origo. Eſt enim genus propriè principium vniuſcuiuſque generationis, vndecumque ortus ſui initium quis duxerit; comprehenditque plures familias & ſtirpes; vnde Tranquillus in Galbâ: *Imagines vniuerſi GENERIS exequi longum eſt, FAMILIÆ breuiter attingam*. Ita quoque Auctor Genealogiæ S. Arnulphi Metenſis meminit *Henrici, qui DE GENERE SAXONVM primus fuit Imperator*. Erant enim plures Principum familiæ in Saxoniâ. Sic etiam Fredegarius recenſet & diſtinguit Dagoberti Regis Duces; *Ariardum ex genere Francorum; Ramelenum ex genere Romanorum; Willibaldum patritium ex genere Burgundionum; Aginonem ex genere Saxonum*. Eodem ſenſu Nangius Ludouicum V. Regem vocat *ultimum DE GENERE Caroli Magni*. Huic autem vltimo Regi ſucceſſit Hugo Capetus, de quo ſic Auctores loquuntur. Aimoinus Floriacenſis: *Patruus eius [Ludouici V. Regis] KAROLVS conabatur, ſi poſſet, à SVI GENERIS auctoribus diu poſſeſſum ſibi vindicare Imperium; ſed eius voluntas nullum ſortitur effectum: nam Franci Primates eo relicto, ad HVGONEM, qui Ducatum Franciæ ſtrenuè tunc gubernabat, Magni illius Hugonis filium, ſe conferentes, eum Nouio-mo ſolio ſublimant Regio*. Ioannes Iperius: *Hugo CAPET, more patrum ſuorum odio motus antiquo, GENVS CAROLI MAGNI cupiens eradere de Regno Francorum, contra Regem Carolum, necdum tamen coronatum, rebellauit*. Continuator Willelmi Calculi: *Hugo, ADNVLATO GENERE Caroli Magni, vnctus eſt in Regem ſuper Francos*. Adnullato, id eſt, regiâ dignitate exuto, & ad priuatum vitæ inſtitutum redacto. Cum enim ſceptrum vſurpauit Capetus, ſupererant ex regio genere Carolus Dux, Otho filius eius, & alij duo intra carcerem nati: vti cum Pipinus ad regnandum electus eſt à Francis, adhuc viuebat Childericus.

Cap. 3.

In Chron.
Childebr.
cap. 78.Lib. 3. de
Mirac.
S. Bened.
cap. 1.

Atque hinc eſt, quòd alij Scriptores translationem ſceptri à Ludouico V. Rege in Capetum factam exprimant de regio genere in aliud nouum & externum genus. Girardus Hallianus in Hugone Capeto: *Ita Regnum Franciæ à ſtirpe Caroli Magni diſtractum, & in NOVVM GENVS tranſlatum fuit: ideo nouum, quia Reges ex illo primùm prodibant*.

Lib. 6.

Guibertus Abbas de Anſelino Epifcopo: *Dominum ſuum REGEM [Carolus Ludouici V. patruum] prodidit, & in EXTERNVM GENVS curſum genealogiæ tranſtulit*. Externum genus & extraneum genus vocatur, quaſi *exterraneum*, id eſt, *ex terrâ & gente externâ*: quo ſenſu Gaio I C. *extraneus heres dicitur, qui nullo propinquitatis gradu*

Lib. 2.
Inſtitut.
tit. 3.

D

teſtatori

testatori iungitur, sed cum pro arbitrio suo heredem scribit. Verum plenius satisfaciet multiplex exemplum ex Vate summo.

Latino Regi filia erat Lauinia, quæ procum habebat Turnum Rutulorum Regem: sed Faunus, Latini pater, nuptias inhibuit hocce oraculo:

Virgil.
7. Æn.
v.96.

*Ne pete connubiis natam sociare Latinis,
O mea progenies, thalamis neu crede paratis:
EXTERNI venient GENERI, qui SANGVINE nostrum
Nomen in astra ferant.*

Amata interim, Lauiniæ mater, ut Turno Regi faueret, illum Latino externum esse suadere nititur; quia ab eius Regno & potestate disiunctus erat, quamvis in Italiâ natus. hæc fuit eius oratio:

Verf. 367.

*Si gener EXTERNA petitur de GENTE Latinis,
Idque sedet, Fauni que petunt te iussa parentis;
Omnem equidem sceptris TERRAM, quæ libera nostris
Dissidet, EXTERNAM reor, & sic dicere Diuos.*

Cum autem hac ratione Latinus non moueretur, & Æneæ Troiano filiam collocare statuisset; prodiit ex inferis Alecō, quæ ut Troianos inter & Latinos bellum excitaret, Turnum sic accendit:

Verf. 421.

*Turne tot incassum fufos patiæ labores?
Et tua Dardaniis transferri scepra colonis?
Rex tibi coniugium & quæfitas sanguine dotes
Abnegat, EXTERNVS que in Regnum quæritur HERES.*

Ex quibus perspicuè datur intelligi, quid sit externum genus, gens externa, & externus heres.

Itaque Guido Basochius appositè de Capeto: *Dux HUGO Karoli Magni sobolem extirpauit à Regni folio, quod sibi SVOQUE GENERI confirmauit: peregrino scilicet & externo, ut antè Guibertus.*

Quodnam autem fuerit illud nouum & externum Capeti genus, sic explicat Auctor Vitæ Ludouici VIII. Regis: *Hugone Capucio, Comite Parisiensi, & Duce Francorum, Regnum inuadente, translatum est de genealogiâ Carolorum in progeniem Comitum Parisiensium, qui DE GENERE SAXONVM processerant. Vnde Aimoinus Floriacensis, Iuo Carnotensis, Calculus, Albericus, & alij, Robertum Fortem, Hugonis Capeti proauum, disertè vocant virum Saxonici generis. Quin & Willelmus Nangius de Hugone Capeto Gallicè sic loquitur: L'an de l'incarnation nostre Seigneur CM. LXXXVIII. comença le Roy HVE, dit Capet, à regner, filz à HVE le Grand, Comte de Paris, & de HAVOIS, sœur au premier Othon Empereur de Romme. Jcelluy HVE Capet Roy de France regna neuf ans; ne n'estoit point du droit lignaige,*

Ex ms.
Biblior.
Regiæ.

lignaige, mais il estoit DV LIGNAIGE DE SAISONNE. Hoc est, Non erat ex iusto Carolorum genere, sed DE GENERE SAXONVM EXTRACTVS, vt loquitur Albericus; qui rursum hic audiendus est ad annum DCCL: *Hic igitur annus PIPINI Principis nonus, fuit decimus Regni HILDRICI, VLTIMI Francorum REGIS de PROSAPIA Clodouæi.* Atqui deposito Childerico, tradit Egolismensis, defecisse totum GENVS REGALE. Vnde quoque, vbi legitur apud Rigordum, & in veteri membranâ Floriacensi; *LVDOVICVM V. fuisse huius PROSAPIAE REGALIS Regem vltimum: idem est ac si diceretur, TOTVM GENVS REGALE in eo defecisse.*

Audiendus etiam Auctor Vitæ S. Genulfi de Pipino Breui: *Post Lib. 2. c. 5. depositionem HILDERICI, totius militiæ voto, unâ cum auctoritate Zachariæ Papæ, PRIMVS EX SVA LINEA in Regno Francorum Rex sublimatus est.* Tum inferius, post narratam mortem Ludouici V. Regis, de genere Pipinorum postremi: *Ita Francorum SECUNDA DEFICIENTE LINEA, Regnum IN TERTIAM est translatum: in quâ quidem primus extitit ROBERTVS, qui à KAROLO Minore interfectus est.* Lineam vbiq; usurpat pro Genere, quod consensu omnium triplex fuit. Vt ergo Pipini genus absque controuersia aliud fuit à genere Childerici, Merouingorum Regis vltimi; sic etiam, ex huius Auctoris mente, Roberti genus à Pipini genere diuersum planè fuit. Cap. 25.

Ad extremum, Auctor Historiæ Vizeliacensis Monasterij de Ludouico VII. Rege in hunc modum verba facit: *Hic est LVDOVICVS Rex, filius Ludouici, qui cognominatus est Grossus, filij Philippi, filij Henrici, filij Roberti, filij HVGONIS CAPITONIS, qui primus Rex extitit post DEFECTVM GENEALOGIAE KAROLI, quæ per ducentos ferme annos regnauit.* Genealogia est commentarius, qui ab ipso Genearchâ per omnes gradus eorumq; propagines totum genus describit. Vbi ergo Scriptor ille ait, *defecisse Caroli genealogiam,* significat haud dubiè, omnes Carolinæ arboris ramos surculosq; prorsus desisse.

Non igitur serie masculinâ ortus est HVGOCAPETVS ex eodem, quo Carolus Magnus, Maiorum Domus stipite; sed ab illo planè alienus, & *Ætneros* fuit: vt verè dixerit Papirius Massonus, *Anna-* Lib. 3.
lium Francicorum Scriptor, Regium honorem IN EXTRANEI FAMILIAM fuisse illatum: inconsultè autem Boucheto ac Dominico subscripserint Sanmarthani fratres in postremâ Operis sui editione, vbi perperam affirmant, secundam ac tertiam Regum prosapiam ex vnus & eiusdem masculino gentis oriri caudice. Quod commentum vt ignauis mentibus fortius infigant, perturbatè profitentur, *illud absque mai-* Anni 1647.
statibus In Epist. ad Regem.

Seneca.
Epist. 79.

statis minutæ noxâ negari non posse: ac si homini cum libertate genito non liceret sine crimine historicam Veritatem, quæ in omnem partem sui semper eadem est, sedulo scrutari, ac penitus repertam firmiter & cum laude amplecti.

Fabula novi Stemmatis Capetini ob oculos posita.

GENVS MAIORVM DOMVS.

1. B. ARNVLTVS Dux, deinde Metensis Episcopus.

2. ANSIGISVS Dux.

3. PIPINVS Dux & Maior Domus.

GENVS INCERTVM.

4. CHILDEBRANDVS Dux & Comes.

5. NIBELVNGVS Vilcaffini Comes in Neustriâ.

GENVS ARDENNENSE.

6. THIETBERTVS Comes Matricensis in Austrasiâ.

7. ROBERTVS Comes, Maior Palatij Pipini Regis Aquitaniæ.

GENVS SAXONICVM.

8. ROBERTVS FORTIS, Andegauensis Comes.

9. ROBERTVS Dux Franciæ, postea Rex.

10. HVGO MAGNVS, Dux Franciæ.

11. HVGO GAPETVS Rex Franciæ.

Dan. 2.

Hoc est Boucheti (quem Dominicus *virum sagacem & diligentissimum Scriptorem* vocat) contextum fabulis somnium; stemma scilicet monstro simile, ex quadruplici diuersoque Principum genere coagmentatum; cuius destructio æquè facilis visa, ac sublimis statux Babylonij Regis, quam ex multiplici conflatam materiâ lapis ex rupe deuolutus percussit & contriuit. Licet ergo tritum Tragici vaticinium, quod inani fastu Dominicus attulit, hunc in modum immutare:

— *Venient annis*

Sacula seris, quibus Oedipodes

STEMMATA REGVM soluat, & INGENS

Pateat MONSTRVM; Sphingisque novos

Detegat astus: nec sit Terris

Vltima CALPE.

LAM-

L A M P A S I I.

Madriacensis pagus in Neustriâ non fuit per se Comitatus, sed pars Dicecesis & Comitatus Ebroicensis.

PAGOS *ἁπλῶς* dictos, hoc est, à fontibus, quòd eadè aquà *ὑπερέχοντες* uterentur, auctor est Festus: ita ut pagus olim esset tractus alicuius fontis aut fluminis, in quo villæ, quæ pagum componebant, condi consueverant. *In Francorum Historijs*, inquit Marquardus Freherus, *perpetuò observare licet, quoties loci alicuius situm exprimere volebant, describere solitos, in quo PAGO, & ad quem FLUVIUM is situs esset; & PAGVS ipse, IN QVO COMITATVS: cùm quidem tunc Francorum Regnum in Comitatus diuisum esset: qui COMITES regio nomine ius PER PAGOS dicebant; & ipsi in burgo aliquo, id est in oppido arcem impositam habente, residentes, in quo MALLVS PUBLICVS, id est, auditorium & tribunal esset. Vnde COMES & PAGENSES SVI sunt relatiua; ut subinde in Francorum legibus Carolinis videmus. Et PAGENSES inter se eiusdem PAGI homines.*

In Orig.
Palat. p. 1.
cap. 5.

Freheri sententiam de pagorum ad fluuios situ firmant hæ veteres chartæ.

Prima DROGONIS, Mediomatricæ vrbis Archiepiscopi, quâ donat Monasterio Gorziensi *mansos duos in PAGO Wabrinse, in loco qui vocatur Bibonis monte, super FLUVIUM Orna: item, mansum unum in PAGO Salhinse, in VILLA Arnoldi, super FLUVIUM Magide.* Data est charta anno ab incarn. Domini DCCC. XLI. indict. XIV. ep. XV. conc. III. anno XII. Regni Lotharij.

Ex Char-
tulario
Gorziensi.

II. quâ Leuthardis Deo sacrata & filius suus Thilhardus dederunt ad partem Ecclesiæ S. Protomartyris Stephani, quæ est infra murum Mettis constructa, in PAGO Scarponinse, in COMITATV Berneri, in VILLA Hodingas, super FLUVIUM Alsoncia, mansum indominicatum, &c. Facta precaria anno VI. adeptionis Regni LVDOVICI gloriosissimi Regis.

III. RICHILDIS quondam Regina, quâ donat in PAGO Scarponinse, super FLUVIUM Mosellam, in Wasatico nuncupato VILLA, mansos & sortes quinque. Actum Mettis publicè anno ab incarn. Dom. DCCCC. X. indict. XIII. ep. VII. conc. VII. anno XI. LVDOVICI Regis.

IV. CAROLI Simplicis pro Monasterio S. Germani: *Donauimus, & subiecimus illam Abbatiam [Crucis S. Audoeni] cuius caput est in MADRIACENSI PAGO, super FLUVIUM Autura, sancto Germano, &c. Datum II. Idus Mart. anno XXVI. regnante CAROLO Rege.*

Apud Ai-
moin. l. 5.
cap. 42.

Complures aliæ occurrunt in Ecclesiarum tabularijs, quibus consentit vetus apud Marculfum formula de donatione ad Monasterium: *Venerabili in Christo Patri N. Abbati de Monasterio sancti N. quod est in PAGO N. super FLUVIUM N. constructum.*

Pagorum porro alij erant maiores, qui Prouincias integras constituebant, vt illi quatuor, in quos tota Heluetiorum Regio diuisa erat, & in quibus non pagatim habitabant, sed oppidatim. Alij minores, qui plures erant in *unaquaque Diœcesi*, vt obseruauit doctissimus Sirmondus; ad cuius mentem Ioannes Vossius: *Pagus non semper est vicus, sed etiam PROVINCIA TOTA, vel EIVS PARS, uti oppidum cum territorio: unde PAGENSES, qui eiusdem sunt Prouinciæ seu Diœceseos.*

Madriacensem pagum ex minorum numero fuisse, colligitur primo; quod angustis contineretur limitibus, ab Oriente clausus Ebroicensi, ab Occidente Vilcassino & Pissiacensi: deinde quod pars esset Diœcesis seu Comitatus Ebroicensis. In pago enim Madriacensi situm fuisse Monasterium S. Leufredi (quod ab ipso Ebroicorum capite Mediolano duobus circiter millibus abest) docet Vita S. Leufredi; nec non & charta Caroli Simplicis, quam adfert Aimoinus. Et *S. Leufredus*, qui ab Vsuaro ponitur *in pago Madriacensi*; à Petro de Natalibus, & à Cæsare Baronio collocatur *in pago Ebroicensi*. Sed ab Andrea Saussayo rectius *Madriacensis pagus* ponitur *in Diœcesi Ebroicensi*: quod idem est ac in Ebroicensi Prouinciâ, siue Comitatu. Ecclesiasticam quippe iurisdictionem à laicâ normam accepisse satis constat. Siquidem Archiepiscopus, vt Dux, multis præerat ciuitatibus & pagis. Gregorius Turonensis: *Wintrio Dux à PAGENSIBVS SVIS depulsus, Ducatu caruit, finissetque vitam, nisi fuga auxilium præbuisset.* Episcopus autem, vt Comes, vni tantum præpositus erat ciuitati, cuius territorium pagis constabat, & isti villis: vnde in capitulis Caroli & Ludouici Impp. hæc habetur lex: *Vasallos suos casatos secum non retineat, sed cum COMITE, cuius PAGENSES sunt, ire permittat.* Et apud Gregorium iam laudatum: *Episcopus cum clericis & PAGENSIBVS vrbis suæ similia sacramenta dedit.* Atque ob illam Episcopi & Comitis in territorio paritatem, à secundæ stirpis Francorum Regibus sancitum est; *vt EPISCOPI & COMITES concordessint; & COMITES, eorumque ministri, EPISCOPIS atque eorum ministris in omnibus adiutores sint.* Similiter Imperator Carolus in lege Longobardorum: *Volumus vt EPISCOPI & COMITES concordiam & dilectionem inter se habeant; vt EPISCOPVS SVO COMITI, ubi ei necessitas poposcerit, adiutor & exhortator existat, qualiter suum mini-*

LAMPADÆ HISTORICÆ.

31

*ministerium explere possit. Sed & ex Marculfi formulâ clarè colligitur, Comitum pluribus præfectum fuisse pagis, vrbibus, vicis, castellis; sic enim habet: Ille Rex COMITI N. dum & nos, unâ cum consensu Procerum nostrorum, in Regno nostro N. glorioso filio nostro N. regnare præcipimus; idè iubemus, ut OMNES PAGENSES vestros, tam Francos quàm Romanos, vel reliquas nationes, * BANNIRE, & locis congruis per CIVITATES, VICOS & CASTELLA congregare faciatis.*

Form. 39

* Id est, edicto conuocare,

Quæ cum ita sint, manifestum est, pagum Madriacensem, arctis terminatum limitibus, non fuisse Comitatum per se, sed maioris territorij portionem, quæ cum alijs pagis Comitatum & Diocesim Ebroicensem componebat. Hic autem censoriâ notâ inurendus Aferoris Gallici Geographicus error, vbi Abbatiam Crucis S. Leufredi ponit in Diocesi Eboracensi, quæ Albionis Insulæ pars est, vulgò York; confunditque cum Ebroicensi, quæ in Normanniâ est Eureux: quæ eadem oscitantia stemmatis suis aliena capita permiscuit, & fictitios Madriaci Comites in Neustriâ perperam collocavit.

Pag. 19.

Adde, quod in monumentis, quæ Genealogista nouus edidit, nulla fit mentio Comitis vel Comitatus Madriacensis; sed pagi Madriacensis duntaxat, & Potestatis Madriacæ, seu Matriacæ; quæ significatur iurisdictio, quam in Madriacensi pago exercebat Vicarius Comitis Ebroicorum. Comes enim Prouincialis in primario sui Comitatus pago suum habebat Procomitem; qualis erat Florus ille, qui sub Theodoberto I. Rege VICECOMES erat in Andegauensi pago. In alijs autem minoribus satrapia suæ pagis Comes Vicarios habebat & Centenarios, qui eius vicem gerebant; ut Animodus Vicarius pagum quemdam iudiciariâ regebat POTESTATE sub Turonica urbis Comite. Vnde Potestaria erat Potestas vicaria. Petrus de Vineis: Iurisdictionis tuæ VICARIAS seu POTESTARIAS habentes, & salaria singulorum, qui, quot, & quales sint, & in quibus VICARIIS, POTESTARIIS, & Castellanijs, sub quibus salarijs vel expensis Officiales hætenus exstiterint. Illi porro Madriacæ potestati seu Madriacensi Neustriæ pago nomen inditum existimo à copioso madramine, seu materiamine, hoc est, aptâ ædificijs & pergulis materiâ, quam sylua Equilina, seu verius Esculina, Pagensibus præbebat. Madramen Latinis est materia, Hispanis maderâ, Gallis marreim. Leges Bajoariæ: Si quis alicuius materiam in syluâ aut propter inimicitias vel inuidiam truncauerit, vel leserit, &c. Leges Salicæ: Si quis in syluâ alterius MATERIAMEN furatus fuerit, &c. Leges Ripuariæ: Si quis Riparius in syluâ communi, seu Regis, vel alicuius locatâ, MATERIAMEN vel ligna fissa abstulerit, &c. Chrodegangus denique Metensis Episcopus in chartâ anni DCC. XLI. pro

Faustus in Vita S. Mauri. Capitul. l. 2. c. 28. Turon. l. 10. c. 5. Lib. 3. Ep. 63.

Tit. 11. cap. 7.

Tit. 8. §. 4. Tit. 76.

Mona-

32 AD VINDICIAS HISPANICAS

Monasterio Gorziensi: *Donamus ad nouum Sartum medietatem de illâ syluâ, ubi illi Fratres, vel illorum homines, MADRAMEN possint facere.*

Sed adducit Eginarthum vir eruditus, qui meminit *Thietberti Comitæ Matricensis*; quem contendit eundem fuisse cum fictitio *Madriacensi Comite Theodeberto*. Atqui iam ostendi, *Thietberti Matricam* in *Austrasiâ* sitam fuisse, multis parasangis à *Madriaco* in *Neustriâ* distantem; quod nouis eo firmatum argumentis.

L A M P A S I I I.

Rursus expenduntur Eginarthi uerba de Thietberto Matricensi Comite, & eius filia nuptijs in Arduennâ celebratis.

Ad an.
822.

HÆC sunt Eginarthi Scriptoris synchroni uerba de *Ludouico Pio*: *Peraeto conuentu, qui ATTINIACI habebatur, Imperator uenandi gratiâ ARDVENNAM petijt: LOTHARIUM uerò filium suum in Italiam misit; PIPINUM autem in Aquitaniam ire præcepit: eum tamen PRIUS filiam THIETBERTI COMITIS MATRICENSIS in coniugium fecit accipere; & POST NUPTIAS CELEBRATAS, ad OCCIDVAS REGIONES proficisci. Quæ omnia quid uelint, tametsi fatis iam antè docuerim, iterum tamen ad maiorem lucem atque ad incudem reuocabo.*

Lib. 2.
an. 785.

Attiniacus palatium erat regium in parochiâ seu Episcopatu Remensi, teste Hincmaro apud Flodoardum: notus hodie locus ad Axonam fluuium, multis olim synodis & placitis Regum illustris: eius meminit Saxonicus Poëta, ubi de Widokindo & Abbone, Saxonix Maioribus, qui Carolo Magno se dediderant:

— properarunt protinus AMBO
Ad Regem, iam tunc fuerat qui fortè reuersus
Ad VILLAM PROPRIAM, quæ dicitur ATTINIACVS:
Hic ydem Proceres sacri baptismatis undâ
Perfusi, tandem Regi mansere fideles.

Comm. 5.
& 6.

Eo loci conuentum habuit Ludouicus Pius anno DCCC.XXII. mense Augusto; quo absoluto, Arduennam petijt, syluam (Iulio Cæsari) totius Gallie maximam, quæ à ripis Rheni, finibusque Treuironum, ad Nervios usque & ad initium Remorum pertinebat: hoc est, à Rheno flumine usque ad Mosam & Scaldim. Fredegarius de Dagoberto Rege: Cum exercitu de Regno Austrasiorum, de METTIS urbe promouens, transito ARDENNA, Magontiam magno cum exercitu adgreditur, disponens

nens Rhenum transire. Eginarthus de Ludouico Pio: Aquas-grani re- Ad an.
uersus est, & post paucos dies per ARDVENNAM iter faciens, TREVE- 821.
ROS & Metis venit. Vbi ergo à Remis & Attiniaco Mosam flu-
uium traiecit, & Arduennam petijt Ludouicus Pius, ab occiduâ
Franciâ ad ortiuam progressus est.

Ille porro ingens & syluosus Arduennæ tractus plures comple-
 etebatur Comitatus, & inter illos Arduennensem Prouincialem,
 cuius hæc habetur mentio circa annum CM. in Miraculis S. Huber-
 ti: *Comitatum Arduennensem agebat THEODORICVS, cuius frater ALE-* Num 170.
RANNVS partes æquabat eiusdem Comitatus: ille autem pluribus con-
stabat pagis: vnde litteræ Epternacensium anni M. C. XCII. ad
Henricum IV. Imperatorem sic incipiunt: Non moueat dignitatem
Maiestatis vestræ, Clementissime Domine, quòd discretioni Serenitatis ve-
stræ scribere præsumimus, licet parum vobis adhuc cogniti, vtpote in arduis
ARDENNAE finibus sepositi. Epternacum tamen in Bedensi pago
situm erat, non in Ardennensi.

Itaque Ludouicum Pium iam habemus in Orientali Franciâ ci-
 tra Rhenum; videamus quid ibi egerit: *Lotharium verò filium suum* Eginar-
in Italiam misit; Pipinum autem in Aquitaniam ire præcepit. Aderant thus in
Imperatori duo filij eius; Ludouico mandauit vt iret in Italiam, Pi- Ann.
pino in Aquitaniam; sed huic adhibitâ conditione & morâ, quam sic
exprimit Scriptor: Eum tamen PRIVS filiam THIETBERTI Comitis
Matricensis in coniugium fecit accipere. Consentit Auctor Vitæ Ludo-
uici Pij: Pipinum autem filium cum in Aquitaniam mittere statuisset,
PRIVS illi coniugem filiam THEOTBERTI Comitis iunxit: hoc est,
reuerà copulauit. Vnde Annales Fuldenses: HLotarius in Italiam; Pipi- Ad an.
nus frater eius & ipse, VXORE DVCTA, in Aquitaniam missus est. 822.

Iam quod attinet ad locum, vbi nuptiæ Pipini cum INGELTRV-
 DE, Thietberti Comitis Matricensis filiâ, celebratæ sunt; dixi *apud*
Theodonis villam; quo loci immorari solebat Imperator, cum subsi-
 steret in Arduennâ. Id porro firmat celebris conuentus inibi habi-
 tus eodem anno DCCC. XXII. de quo sic Alberictus: *Tempore Herri*
Treuirensis, Ebonis Remensis, Haistolphi Maguntinensis, Concilium fuit
apud Theodonis villam. Vbi nempe Imperator præsens aderat; vt in
alio præcedenti anno ibidem celebrato, cuius meminit Eginarthus;
in quo Lotharij nuptiæ cum Irmingarde Alsaticâ celebratæ sunt.
Qui autem ab Alberico dicitur Herrius Treuirensis, à Brouuero nun- In Annal.
cupatur Amalherius, qui Vazzoni successit anno DCCC. X. excessit- Treuir.
que è viuis anno DCCC. XXXII. Haistulphus Moguntinensis Episcopa- Serarius in
tum incepit anno DCCC. XIV. rexit ad annum vsque DCCC. XXVI. Mogun-
tiaco.

Coluener.
in Catal.
Episc.
Rein.

34

AD VINDICIAS HISPANICAS

Ebo ordinatus est *Remensis* anno DCCC. XXII. qui certus est character illius conuentus habiti apud Theodonis villam anno eodem, quo Pipinus ibidem matrimonio illigatus est.

Palatium autem illud Theodonis Regum frequentia in primis clarum erat. In Annalibus Fuldensibus dicitur *Theoden houe*; quod Flandricè sonat *Theodonis hortum*. Sed antiqui Germani *houe* dicebant, pro eo quod nunc *hoeff*; id est *villa rustica*, seu *prædium*, & in chartis antiquis *hoba*, seu *huba*. Vnde alij reddentes Latine *Theoden houe*, dixerunt *Theodonis villam*, non *Theodonis hortum*.

Pag. 171.

Subiungit iam dictis Eginarthus: ET POST NVPTIAS CELEBRATAS, *ad occiduas regiones proficisci*. Vnde colligitur, itineri ad occiduas Galliarum partes non se commisisse Pipinum, antequam in ortuius ex patris, qui præsens aderat, mandato vxorem sibi copulasset. Ex quibus manifestum est, à Dominico perperam affirmari, Pipini nuptias Attriniaci in occiduâ Franciâ celebratas, antequam Ludouicus Pius in Arduennam se conferret; cum id in ortuâ ultra Mosam factum constet ex verbis Eginarthi & aliorum rectè intellectis. Mihi equidem credi nolo, sed antiquis Auctoribus.

L A M P A S I V.

*In Austrasiâ stabilitur Thietberti Comitum Matrica,
qua fuit Romanum opus, & specula tutandi
ad Mosellam limitis.*

In Anti-
quit. Ma-
tiscon.
Lib. 4.
cap. 110.
Lib. 8.
cap. 20.

PETRVS San-Iulianus *Teutbertum Comitem Matricensem*, qui filiam suam Pipino Regi Aquitaniæ in vxorem dederat, interpretatur *Matisconensem*, quia in Aimoino quodam ms. legerat *Matticensis* pro *Matricensis*. Et certè *Matisconem* Cælaris ad Ararim sitam Gregorius Turonensis vocat *urbem Matricensem*; & in Notitiâ Prouinciarum & Ciuitatum Galliarum, ex veteri membranâ Alexandri Petauij legitur *Castrum Maticense* pro *Matisconense*. Sed quia in alijs omnibus Aimoini Codicibus, in Eginartho, Conrado Urspergenfi, Annalibus Metensibus & Bertinianis constanter legitur *Matricensis*; non est quòd *Matricam*, vel *Matricum*, in Matiscone ad Ararim inuestigemus. Quinimò si San-Iuliani lectio illa sincera esset, posset quis suspicari, *Matticensem* Thietberti Comitatum fuisse *Mettingowensem*, in quo situ olim erat Luxemburgum: circa quod oppidum supersunt vestigia nominis *Matticensis* in loco *Mettendal*, duobus inde paruis milliariis; & in alio *Metzich*,

Metzich, æqualis à Luxemburgo distantia, vbi Romana monumenta effodiuntur.

Vero similius Sanmarthani, Fauchetus, & Dupleixius, propterea quod ex Eginarcho clarè colligeretur, Matricensem Comitatum in Austrasiâ situm fuisse, pro *Matricensi* verterunt *Metensem*; ac si *Mediomatricenses* per aphæresim dicti essent *Matricenses*. Figura certè illa passim & olim obtinuit; quam tamen Prænestini præcipuè peculiari vitio vsurparunt, vt notare est in Plauto:

Rabonem habeto, mecum vt hanc noctem fies.

Perij, RABONEM? quam esse dicam hanc belluam?

Quin tu ARRABONEM dicis? AR. Facito lucri;

Vt Prænestinis CONIA pro CICONIA est.

Trucul.
act. 3. sc. 2.

Notant alij, hoc exemplo *Syriam* pro *Assyriâ* dici, *Spaniam* pro *Hispaniâ*, *Spalense* pro *Hispalensi*: vt vero simile sit potuisse scribi *Matricensis* pro *Mediomatricensis*; sicuti licentiâ eadem *Mediomatricos* populos Hadrianus Lunius vocauit *Matricos*, & Blondus Flavius *Matricorenses*. Verùm quia vetustiorum non suffragatur auctoritas, malo in eâ permanere sententiâ, quod *Matricensis Comes* dictus sit à *Matricâ*, de quâ, præter ea quæ iam attuli, alia haud vulgaria hîc subijcio. Certè vt veteris monetæ pretium à multis ignoratur; sic & priscae huius vocis, quam rarò vsurparunt Scriptores, neque Grammatici enuclearunt.

In Nomencl.
c. 51.
L. 1. dec. 1.

Vt ergo in Geographiâ multiplex occurrit Mediolanum, Vienna, Colonia, Lugdunum, & similia; sic & *Matrica* multiplex olim fuit. *Matricam* in Paphlagoniâ LX. stadijs à Gangrâ distantem memorat Metaphrastes: quo in loco Callynicus Martyr insigne miraculum patrauit. *Matricam* alteram in Pannoniâ inferiori sic indicauit Antoninus in Itinerario: *Vetussalina IN MEDIO Matrica*. Hoc est, vt Pancirolus explicat, *in medio à Matricâ itinere*. *Vetussalina* enim *Matricam* inter & *Intercisam* media pingitur in Notitiâ Imperij Romani, sub Duce Prouinciæ Valeriæ.

Apud Suerium 29.
Iul. c. 29.

Comm. ad
Notitiam.

Tertiam in Austrasiâ, siue mediâ Franciâ, illustrem præ alijs *MATRICAM* indigitat ciuitas Metensis, dicta olim *MEDIOMATRICVM* & *MEDIOMATRICA*, vt *Mediolanum* & *Mediolana*; *Louanium* & *Louania*. Ab Aimoino Monacho inter Belgarum vrbes inclytas & famosas nominatur *Mettis*, quæ & *MEDIOMATRICVM*. Vita Ludouici Pij de Rege Lothario eius filio: *Vosagum per Mauri Monasterium transit, & MEDIOMATRICVM, quæ altero nomine METIS vocatur, peruenit*. Regino de Ludouico Pio in insulâ Rheni iuxta Ingelheim vitâ functo: *Inde MEDIOMATRICVM deportatus, in Basilicâ*

L. 1. c. 5.

Ad an.
833.

Ad an.
840.

Ad an.
865.

S. Arnulphi honorabiliter sepultura mandatur. Annales Metenses de Colonienſi & Treuirenſi Archiepiſcopis: Libellum obtulerunt, in quo continebantur geſta ſynodalia, quæ MEDIOMATRICO & Aquis ab eis ſtatuta fuerant.

Ad an.
882.

Annales iſdem de Normannis: Ciuitatem Treuirorum flammis exurentes, MEDIOMATRICO dirigunt aciem.

Ad an.
905.

Regino iterum: Compoſitis in Orientali Francia rebus, Rex MEDIOMATRICVM venit.

Apud
Meuriſſ.

P. 151.

Vetus membrana Hilariaci, ſcripta anno DCC. XXXIV. Sigibaldus MEDIOMATRICAÆ Metropolis Antistes. Charta Gorzienſis anni DCCC. XLIX. iam à nobis adducta: Drogo gratiâ Dei MEDIOMATRICAÆ Urbis Eccleſiæ Archiepiſcopus, & Sacri Palatii primus Capellanus. Lotharius Imperator in chartâ anni DCCC. LV. vbi loquitur de Monasterio S. Arnulphi: Quod eſt conſtructum haud longè à mœnibus MEDIOMATRICAÆ Urbis.

Meuriſſ.
P. 271.

Chronicum manuſcriptum S. Trudonis: Anno Domini DCCCC. XLIV. Adelbero MEDIOMATRICAÆ Sedis

P. 2. l. 3.
c. 7.

Episcopus, onus praelature huius Monasterij assumens, Abbas efficitur. Wibertus in Vita S. Leonis PP. IX. vbi agit de Adelberone, qui deinde fuit tertius eius nominis Metensium Episcopus: Qui postea ad Antistitium MEDIOMATRICAÆ Urbis voto cleri & plebis magis quam suo assumptus. Charta anni M. LXV. ex Archiuo sancti Trudonis: Dominus Theodoricus MEDIOMATRICAÆ Sedis Episcopus in Cœnobio S. Trudonis per aliquot dies moratus.

Anno
1046.

Miræus
Donat.

piar. c. 55.
In Itiner.

P. 408.

Ad hæc audiendus Zurita, vbi Antonini Auguſti iſthæc verba, Ad ſtatuas, in medio Alifca, ſic interpretatur: Hoc titulo quid Auſtor indicet ex his verbis IN MEDIO, ſatis apparet; id eſt, IN MEDIO ITINERE, ex vnâ ad alteram manſionem, inſignem aliquam relinqui ſtationem.

Brouerus
ad an. 768.

Sequiori æuo intra montium Vogeli clauſtra ſurrexit Monasterium, quod MEDIANVM appellari placuit, quia inter duo non obſcuri nominis alia ſtaret MEDIVM, alterum Senoniense, alterum Deodatenſe. Pari ratione, propterea quòd Metis ciuitas media via erat à Matricâ ad Tullum Leucorum, dicta eſt Mediomatrica. Quia ergo Matricam ſic habemus in Auſtraſiâ, vbi Ludouicus Pius Pipinum filium Thietberti Comitſ Matricenſis filiæ iunxit; non eſt quod huius Comitatum Matricenſem in Normanniâ inueſtigemus. Adieci, frequentem tunc fuiſſe in Auſtraſiâ Theuberti ſiue Thietberti appellatiõnem; quod ſtabilitur Euæ Comitiffæ Caluomontenſis chartâ anni CM. LXIII. quæ firmata eſt ſigno Friderici Ducis, SIGNO THIEBERTI Palatini Comitſ, & aliorum.

Cheſne
prob. Lux.
pag. 4.

Effertur Matrica noſtra Teutonicè MAKEREN, hoc eſt opus; cui appellatiõni reſpondet Latinum Matrica, hoc eſt ſtructurum ex materiâ opus. Sic autem definitur materia in veteribus Gloſſis verborum

Iuris:

Iuris : *Ματέρια τὰ εἰς οἰκοδομὴν ἢ ὑπόρτωση ἀναγκαῖα ξύλα*: *Ad edificandum vel substruendum necessaria ligna*. Nam quod *comburendi causâ paratum est*, *materiæ* nomine non comprehenditur. Atque à *materiâ* dictus est *Materiarius*. Plautus in milite: *Si non nos MATERIARIUS remoratur, quo quidem opus est, citò erit parata navis*. A *materiâ* item dicta est *Matrica*, & *Matricarius*; *Matricula*, & *Matricularius*. Glossæ Basilicæ : *Ματερίκιον ἢ ἀναγεγραφὴ τῶν στρατιωτῶν*: *Matricula index militum*. Quia nempe Catalogus ille fiebat in libro, siue cortice arboris, tenuiore ligni *materiâ*, diminutè dicebatur *Matricula*. Opportunè Cedrenus: *Liber & codex idem habentur. Propriè autem codex truncum significat, liber corticem*. Eadem *MATRICVLA* (*Ματερίκιον*) nuncupantur: & *MATRICARII*, qui ligna conficiunt. Ita vertit Xylander. Extenditur tamen (docente Vossio) *Matricarij* significatio ad *Materiarios*, siue Fabros quoscumque, qui tractant materiam duram, operibusque omnibus idoneam, ut lignum, ferrum, æs, saxa, lapides, & similia. Cui explicationi Plinius fauet, ubi *Dædalum* tradit inuenisse *MATERIARVM fabricam*, & in eâ *ferram*, *asciam*, *perpendicularum*, *terebram*; quæ sunt fabrilia *materiæ* durioris instrumenta. Fauet quoque Imperatoris Nouella XIII. de Prætoribus populi: *Assistunt autem eis* (in incendijs) & *viceni milites*, & *triceni matricarij*: illi nempe ad arcendos fures, isti verò ut fabrilibus instrumentis, seu ferreis, seu ligneis, agant quæ sunt necessaria.

L. 55. D.
de Legat. 3

In Comp.
Histor.

De Vitijs
sermonis.

L. 7. c. 56.

Vt ergo *Materiarij* dicti sunt à *materiâ*; *Matricularij* à *matriculâ*; sic & *Matricarij* à *matricâ*, id est, *ab opere*, quod ipsi perficiebant. Et quemadmodum *Fabri* opus dictum est *fabrica*; sic & *Matricarij* *matrica*; maximè cum tot occurrant in Geographiâ *Matricæ*, quæ sunt structa per architectos iussu Principum *Castella*, *Burgi*, *Prætoria*. Vnde ut à *fabricâ* factum est *Fabricensis*; sic etiam à *matricâ* *Matricensis*.

Ceterum *Matricam* nostram opus fuisse Romanum arx probat, quæ in monte apud *Makeren* ruinosâ extat, ubi numismata æternis Cæsarum factis impressa effodiuntur: & profectò mihi non est dubium, Thietberti Comitæ *Matricam* accenseri debere villis, de quibus Ausonius suppressis nominibus agit, & ex illis vnam sic describit:

*Illa tenens COLLEM, qui pluribus imminet AMNI,
Usurpat faciles per culta, per aspera visus;
Utque suis fruitur diues SPECVLATIO terris:
Quin etiam RIGVIS humili pede condita PRATIS,
Compensat CELSI bona naturalia MONTIS;*

In Mosellâ,
versu
324.

E 3

SVBLI-

AD VINDICIAS HISPANICAS

SVBLIMIq; minans irrumpit in aethera TECTO,
Ostendens ALTAM, Pharos ut Memphytica, TVRRIM.

Hic planè depingitur *Matrica nostra*, ad cuius pedem rigua prata longè porriguntur, in quibus situm est hodiernum *Makeren*, riuulo ex monte delapso præterfluente oppidum. Nec in toto inferiori *Mosellâ*, quem maximè *Aufonius* descripsit, vllus est locus vbi collis & mons tanta ad pedem prata habeat, eaquæ irrigua, sicut apud istud *Makeren*.

In Ann.
Treur.

At ne quis sententiæ meæ diffidat, *Mosellæ* cursum in illo tractu sic descripsit *Brouerus*: *Mosella* maiore iam aquarum pabulo letus, & per agri fertilissimi prata diffusior, vbi iuxta *Reiseburgum* Ornum recepit, *Theodonis* villam versus tenet impetum: quod oppidum *Caroli Magni* commoratione & Regum conuentibus est celebre. Hinc in Orientem ferè spectans, eadè facie *REGIS MACHRAM* [*Coningsmakeren*] peruenit; & varijs inde ambagibus *Circium* oppidum, mox agros fructuosos, montesque vitiferos hinc & inde latificans, non sine nemorum umbris adit *COMITIS MACHRAM* [*Greuenmakeren*]: atque ita cursu in *Solstitialem* orientem posthac abducto, surgentium iam inde montium crepidine magis incipit premi.

Cononem Treuironum Archiepiscopum imitatus est *Brouerus*, qui in *Chronico Treuirensi*, quod vulgò *Cononis* vocant, ante annos ferè CCC. *Matricam* nostram nominauit *MACRAM*. Alibi ostendi locorum vocabula, quæ Galli breuiabant, Latinos produxisse; vnde ex *macra* factum est *Matrica*; vt ex *maltra* (genus est mensuræ frumentariæ) *maltera*: quod legitur apud Scriptores rerum Germanicarum ab *Vrstitio* editos. Sic etiam in *Mosellæ* tractu *Alcia* fluuius in chartis Latinis vocatur *Alfoncia*; & ab *Aufonio* *Alizontia*: qui etiam *Vates Sarram* & *Dronum* Latino more extendens, *Sarauum* dixit & *Drahonum*.

Matrica porrò nostra bellis olim diruta, à *Thietberto* Comite ad habitandum instaurata, nuncupata est *Greuenmakeren*/ hoc est *Comitis Matrica*: vti in eodem tractu *Coningsmakeren*/ siue *Regis Matrica*, nomen inde habet, quòd à *Ioanne* Bohemiæ Rege, *Luxemburgi* Comite, muris cincta fuerit: quemadmodum etiam non longè à *Luxemburgo* villa *Greuenscheimur* in Documentis *Clarifontis* Cœnobij Virginum *Cisterciensium* prope *Aralunum* vocatur *Grangia Comitisse*, eò quòd *Ermesindis*, mater *Henrici Blondelli* Comitis *Luxemburgij*, eam villam construxerit.

In quo porrò latè patentis *Arduennæ* tractu sita fuerit *Matrica nostra*, docemur à *Dagoberto* Rege, cuius hæc sunt verba in chartâ Codicis

Codicis Monasterij de Horreo, datâ Treuiris anno Regni eius secundo: *Comperiat ergo omnium Sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium presentium & futurorum industria, quia rogatu dilectæ coniugis nostræ NANTILDIS, in Monasterio in Treuericâ Valle, in honore Sanctæ Dei Genitricis ab IRMINA filiâ nostrâ constructo, & Sanctimonialium coadunatione decorato, ex rebus proprietatis nostræ, in pago Muslense, in MARCA Burense, has villas, MACHARA, Corniche, Baldebrunao, Hildanesheim, Walcheim, Speia, Brunneche, cum ceteris cultis & incultis, &c. legali auctoritate contradimus, &c. Vt gemmis nubeculæ quædam interueniunt, quæ splendorem fuscant; sic & chartæ huic regiæ vitium est; quod eius nitorem lædit: vbi enim scribitur, in Marca Burense, planè mendum amanuensis videtur, legendumque Bedense. Etenim qui Macharæ adiacent alij pagi sunt isti, Moslensis, Waldelesinganus, Mettingowensis, Eifflensis, qui ad Burense vocabulum non possunt referri. Præterea ex chartis antiquis *Dundeba* (Luxemburgum inter & Macharam, à quâ distat leucâ horariâ) erat in Comitatu Bedensi. In Moslensi verò pago, leucâ similiter vnâ supra Macharam, sita est *Warmeringa*. In eodem pago *Bilacus*, dimidiâ leucâ Macharam infra. Ex quibus optimè inferitur, Bedensem pagum prope Macharam Moslensi pago insertum fuisse; adeoque *Macharam* fuisse tractus illius *Marcam*, vt insinuat Rex Dagobertus. *Marca* enim, siue *Marcha*, erat limes, seu finis cuiusque ditionis & Prouinciæ, cui *Comes Marcæ*, *Marchio*, siue *Marchisus* præpositus erat. Vnde colligitur, Thierbertum non fuisse modò Arduennæ Comitem, sed etiam Matricæ incolam, & limitis ad Mosellam Marchisum, cum iure indicendæ vigiliæ; & ex illâ habitatione cognominatum fuisse *Comitem Matricensem*: vt in Legibus Neapolitanis memoratur *castrum, unde Baronia, vel Comitatus, nomen assumpsit*. Ad illam porro Thierberti *Marcam* iuuat quòd de Matricâ nostrâ Ausonius cecinit:*

L. 3. tit. 14.
lege 1.

Ostendens ALTAM, Pharos vt Memphytica, TVRRIM.

Illam turrin Ægyptiam sic descripsit Plinius: *Magnificatur & ALTA TVRRIS à Rege facta in Insulâ Pharo, portum obtinente Alexandria, quam constitisse octingentis talentis tradunt; magno animo, ne quid omittamus, Ptolomæi Regis, quòd in eâ permiserit Sostrati Gnidij Architecti structuræ ipsius nomen inscribi. Vsus eius nocturno nauium cursui ignes ostendere ad prænuntianda vada, portusque introitum.* Turris Matricæ nostræ alta, quam Memphyticæ comparat Ausonius, haud absimilis erat specula, ex quâ statarij excubitores ad loci custodiam & limitis tutelam aduigilabant.

L. 36. c. 12.

L A M-

L A M P A S V.

Matrica Thietberti Comitis sita erat ad viam militarem, quæ à Dinoduro seu Mediomatricâ Treuiros tendit.

L. 3. c. 10.

D. Am-
brof. in
Psalmos.

INTER Urbis admiranda recenset ex Dionysio Lipsius *viarum munitiones*, quæ totam Imperij superficiem vt ramosi riuorum discursus describebant: vsus erat ad militum iter, *ne ambulantes recederent à signis*. Ad illas autem vias sitæ erant ciuitates, oppida, villæ, prætoria, in quibus *commæ-tuum parata sibi subsidia milites inuenirent, donec ad locum peruenissent, vbi fessis exercitibus requies ministrabatur.*

Pag. 173.

Dixi Matricam Thietberti Comitis sitam fuisse ad viam militarem, quæ à Mediomatricâ Treuiros ducit; quod cum inficietur Dominicus, operæ pretium est iterum examinare, *Matrica nostra si quæ potestur inuestigari VIA*, vt loquitur Pacuuius.

Cluuerius
in præf. de
Geogr. an-
tiquâ.

Itineraria duo, quæ habemus, Antonini & Peutingeri, mutila sunt, manca & detorta: nam præterquam quod valdè varia sunt in designandis locorum distantijs exemplaria; multa in illis omittuntur itinera, quæ etiamnum extant: pleræque mansiones, vici, villæ, castella in vno reperiuntur, quæ absunt ab alio. Cum enim, Vegetio tradente, *militari gradu viginti millia passuum horis quinque dumtaxat æstiuis conficienda essent*; vbi longius erat iter inter duas ciuitates, necessariae erant intermediæ stationes & mansiones, in quibus milites quiescerent, cibo se reficerent, & pernoctarent. Profectò quamuis olim æstiuæ horæ diei naturalis longiores hybernis essent; quinis tamen miles armis sarcinisque onustus, & lentè gradiens, viciis mille passus conficere non poterat. Intelligendum ergo illud iter à Vegetio indicatum, vbi celeritate opus erat; vt dum Cæsar, periclitante M. Cicerone, cum M. Crassus horâ diei terciâ aduenisset, *eo die circiter viginti millia passuum progressus est*. Hodie propter impedimenta, carros, & maiora ex ære tormenta, exercitus Regij tot millia passuum vno die conficere non possunt.

Lib. 5.
Com.

In medio foro Bagaci Neruiorum (oppidum est Hannoniæ Bauay) superest columna milliaria, ex quâ septem viæ Romanorum militares (alij octo numerant) oriuntur: Prima tendit Tornacum, & inde dispartita Taruanam, Gessoriacum, & Castellum Morinorum; Secunda Cameracum, & inde Samarobrinam Ambianorum; Tertia Sueffiones; Quarta Durocortorum Rhemorum; Quinta Augustam Treui-

Treuirorum; Sexta Aduagam Tungrorum, & inde Mosæ Traiectum; Septima Insulam Batauorum. Nihilominus in Itinerario Antonini prima, secunda & quarta dumtaxat indicantur; quatuor aliæ, quarum hodieque vestigia supersunt, prætermittuntur. In alijs itidem itineribus Antoninus, omissis mansionibus intermedijs, præcipuas tantum ciuitates collocat. Exemplum è re nostrâ.

A Diuoduro seu Mediomatricâ plures viæ militares Treuiros ducunt: prior ad dextram fluentis Mosellæ fluminis in Itinerario Antonini non extat: sic autem exprimitur in Peutingeri Tabulâ:

AVGVSTA TREVIRORVM. XX.

Treues.

RICCIACO. X.

Ritzich.

CARAMVSCA. X.

Accaberg.

DIVODVRVM MEDIOMATRICORVM. XLII.

Metz.

Diuodurum ea est Belgicæ primæ ciuitas, quæ à Gregorio Turonensi cognominatur *Metensis*; ab Aduentio Episcopo *vrbs Metica*; ab alijs *Mediomatrix*, & *Metis*, hoc est, *Media* dicitur. Illâ ergo viâ à Treuiris Diuodurum vsque notantur millia passuum LXII. Sed emendat Cluuerius, & in postremo numero pro millibus XLII. reponit XXII. Ego demerem solum L. cum à Caramuscâ Diuodurum vsque sint dumtaxat miliaria duodecim Romana.

L. 2. c. 6. 7.
l. 8. c. 36.
Apud Baron. an.
862. n. 30.

Ceterum duabus leucis infra Theodonis villam, vbi ex aduerso littore *Canera* fluuiolus apud *Kuningsmackeren* in Mosellam influit, mons est dictus ACCABERG; vbi multa rudera & nummi Romani inueniuntur. Per hunc montem vestigia viæ militaris à Ricciaco Metas vsque apparent. Hunc censeam esse *Caramuscam*, siue *Caranuscam* tabulæ Peutingerianæ: conuenit enim stationum ordo, vt Treuiris Ricciacum, inde Caranuscam, hinc Metas pergatur. Fauet similitudo nominis; nam ex *Accarano* facile fit *Caranuscâ*; præsertim si adsit syllabarum diuortium, vt olim in tabulis Geographicis, & nunc interdum fit. Potuit enim sparsim in antiquioribus scriptum sic fuisse, CARANVS; quæ rudis libellio malè iungens scripserit ACCARANVSCA, cum scribendum esset ACCARANVS, supple *mons*. Hac admisa coniecturâ, sic corrigendum esset iter:

AVGVSTA TREVIRORVM. XX.

Treues.

RICCIACO. X.

Ritzich.

ACCARANVS. X.

Accaberg.

DIVODVRVM MEDIOMATRICORVM XII.

Metz.

Vt sint in totum à Treuiris Metas vsque, hoc itinere, millia passuum Romana xxxii.

Altera militaris via ad læuam defluentis Mosellæ, à Diuoduro,

F

siue

AD VINDICIAS HISPANICAS

42
siue Mediomatricâ, Treuiros fertur per *Rodemakeren*; vnde ducit ad *Preisch*; tum per planiciem, quæ est inter *Fildorff* & *Dalem*, ad *Hassel*, & supra *Flacsveller* transiens, per syluosa loca fertur ad *Greuenmacheren*, definitque in Augustam Treuiorum. Totum illud iter suis ipse oculis lustrauit litteratissimus Societatis IESV Sacerdos *Alexander Wiltheim* Luxemburgensis, & *Dalemi* obseruauit castrorum vestigia, in quibus numismata, vrnæ, & alia æui Romani monumenta reperiuntur: vt iam negare non possit Dominicus Matricam nostram fuisse ad viam militarem, quæ à Diuoduro seu Mediomatricâ Treuiros ducit. In Itinerario tamen Antonini illæ mansiones intermediae non exprimuntur.

In itinere à Lugduno, capite Germaniarum, Argentoratum.

NOVIOMAGVM. M. P. XXXVII.

Neumagen.

TREVEROS. M. P. XIII.

Treues.

DIVODVRVM. M. P. XXXIV.

Metz.

PONTEM SARVIX. M. P. XXIII.

Sarbruch.

ARGENTORATO. M. P. XXII.

Strasburg.

Veget.
loc. cit.

In Pfal.
118. c. 5.

A Treuiris Diuodurum vsque, hoc itinere, numerantur millia passuum XXXIV. quæ ne pleno quidem gradu, qui citatior erat, milites perficere poterant. Erant ergo aliæ in medio mansiones, quas prætermisit Antoninus. illas enim in vijs frequentes fuisse clarè docuit Hilarius Pictauiensis sæculo quarto: *In communibus & terrenis vijs legem meminimus esse in spatijs mensuras, cum PASSVVM MILLE interuallo quadam legis VIÆ signa statuuntur; cum MANSIONVM REQUIES disponitur; cum vsque AD VRBEM, refectiōne VIANTIUM, congrua rursum MANSIONVM interualla dimensa sunt.*

In alio itinere, de Pannonijs in Gallias, per mediterranea loca.

ARGENTORATVM. M. P. XXXIX.

Strasburg.

TABERNAS. M. P. XIII.

Sauerne.

DECEN PAGOS. M. P. XX.

Dieuze.

DIVODVRVM. M. P. XX.

Metz.

* * * M. P. XII.

.....

TREVEROS. M. P. XVI.

Treues.

Pag. 53.

Sic habet accuratior editio Hieronymi Zuritæ ex Ouetensi vetustissimo exemplari, quod seruatur in Bibliothecâ Regiâ ad S. Laurentium in Escuriaco, cum illâ sine nomine lacunâ, vbi haud dubiè domicilium & statio aliqua insignis erat. Quia porrò totum illud iter breuius, à Diuoduro Treuiros, est millium passuum XXVIII. si demantur sex millia passuum Romana, quæ sunt inter Treuiros & *Makeren*; supererunt inter *Makeren* & *Diuodurum* millia passuum

suum XXII. iustum iter Romanum à Diuoduro Tullum Leucorum, quod ab Antonino sic describitur.

In itinere à Durocortoro Diuodurum usque.

NASIVM. M. P. IX.

Nancy.

TULLVM. M. P. XVI.

Toul.

SCARPONNAM. M. P. X.

Charpaigne.

DIVODVRVM. M. P. XII.

Metz.

Milliaria enim nostra Romanis non respondent. Quandoquidem igitur Diuodurum medio itinere situm erat inter Macram Comitis & Tullum Leucorum; iure merito credi debet *Macram* illam fuisse *Matricam veterem*, à quâ *Diuodurum* dictum est *Medio Matrica*; quemadmodum in Pannoniâ inferiori *Vetussalina* ab Antonino ponitur in *Medio-Matricâ*, quia in medio ab aliâ *Matricâ* itinere constituta erat. Neque minor est ratio cur *Makeren* sumatur pro *Matricâ Austriasæ*, quam *Theten* pro *Matricâ Pannoniæ*, ut istam interpretatur Simlerus.

Panciro-
lus.

In Schol.
ad Ant.
Itiner.
Ep. 175.

Aliud iter ab Argentorato Diuodurum, quod litteraturæ ostentatione Dominicus ex Peutingeri tabulâ refert: alia item duo, à *Durocortoro Diuodurum*, quæ ex Antonini Itinerario, ad rem nihil faciunt; cum *Matricam* nostram Treuiros inter & Diuodurum sitam fuisse clarè affirmarim.

Denique quoniam à *Medio* ortum est *Mete* Teutonicum, Latinum *Metis*, & Gallicum *Metz*; non est dubium, *Mediomatricam* compositam esse vocem à *Medio* & *Matrica*; & ab illâ populos *Mediomatricos*, vel *Mediomatrices* cognominatos, non autem ab illis *Mediomatricam*. In ambiguis potior est accipienda significatio, reiectâ eius rei imagine, quæ falsâ quadam specie nobis illudit. Itaque sublato *Madriaci* & *Matrica* rudi æquivoco, *Comites Madriacenses* in Neustriâ imaginarij manent; & origo Hugonis Capeti, quam Bouchetus ut veram obtrudit, omnino fabulosa. *Quæ decipiunt, nihil habent solidi: tenue est mendacium; perlucet si diligenter inspexeris.*

Seneca
Ep. 79.

L A M P A S V I.

*Alia Dominici trica genealogica leui manu dissoluntur.*I. DE DVOBVS HVGONIBVS CAROLI
MAGNI NOTHS.

Pag. 205.

Ad an.
770.

VAMQVAM ostenderim meridianâ luce clarius, Carolo Magno duos fuisse filios naturales nomine *Hugones*; scûs tamen visum aduersario, quòd vnus tantum ex Reginâ procreati meminerit Eginarthus: sed & alia Auctorem illum alioqui fidum latuere, quorum nihilominus certa perspectaque fides: ille siquidem filiam Regis Longobardorum Desiderij, quam matris hortatu vxorem primam duxit Carolus Magnus, & post annum repudiavit, non nominat; quam tamen nuncupatam fuisse *Sibiliam* Albericus annotavit. Omisit etiam Eginarthus nomen concubinæ, quod memoriæ non occurrebat; & filiæ, quam ex illâ Carolus habuerat viuente Fastradâ vxore; hoc est, ante annum DCC. XCIV. quo Fastrada obiit. Non ergo mirum, si *Hugonem* Caroli filium, Noualiciensem in Italiâ Monachum & Abbatem, prætermisit, qui natus erat circa an. DCC. LXV. quo Carolus Regio iure nondum imperabat, neque in eius aulâ ipse Eginarthus versabatur.

28. Ian.

Urget Dominicus (cuius crebræ catapultæ in me frustra commentant) & opinioni suæ suffragari ait Vitam ipsius Hugonis, quam daturum se spondit Clariss. Societatis IESV Presbyter Ioan. Bollandus, dum Sanctos XIII. Iunij celebratos prosequetur. Atqui nihil tale pollicitus est veteris sanctimonix doctissimus instaurator, qui à me per litteras rogatus, vt Vitam illam, si haberet, mecum communicaret; sic respondit x. mensis Maij huius anni M. DC. XLVIII. *Vitam HVGONIS Abbatis filij Caroli Magni nullam habeo, nisi quæ extat Tomo II. Francicorum scriptorum Du Chesne: imò ne nomen quidem illius in vlllo Martyrologio ad XIII. Iunij extat. Doleo mihi hanc deesse. A. D. V. gratificandi opportunitatem.* Illa autem Acta Hugonis, quæ ex Chronico Noualicensi Chesneus edidit, ad antiquiorem alium Hugonem spectant, quàm qui à Reginâ concubinâ in lucem emissus est: de isto posteriori sic Auctores meminere. Bedanus Presbyter in Chronico Moissiacensi de Carolo Magno: *Commendauit ei [Ludouico Pio] filios suos, DROGONE, THEVDERICO, ET HVGONE.* Nithardus de Ludouico Pio: *Fratres quoque adhuc tenerâ etate, DROGONEM, HVGONEM atque THEODERICVM participes mensæ effecit, quos & in palatio*

Ad an.
813.Ad an.
815.

latio unâ secum nutriri præcepit: & Bernardo nepoti suo, filio Pipini, Regnum Italiæ concessit: qui quoniam ab eo paulò post defecit, capitur, & à Bertmundo, Lugdunensis Prouincia Præfecto, luminibus pariter & vitâ priuatur. Hinc autem metuens, ne post DICTI FRATRES populo sollicitato eadem facerent, ad conuentum publicum eos venire præcepit, TOTONDIT, ac per Monasteria sub liberâ custodiâ commendauit. Iterum Bedanus de Ludouico Pio: Fratres suos ex concubinis matribus, id est, Drogonem, Theudericum, & VGONEM, quos ei pater commendauerat, CLE-
RICOS fieri iussit, & per singula misit Monasteria. Eginarthus ad annum DCCC. XXII: Imperator, consilio cum Episcopis & Optimatibus suis habito, FRATRIBVS SVIS, QVOS INVITOS TONDERI iussit, reconciliatus est; & DE HOC FACTO publicam confessionem fecit, & POENITENTIAM egit; quod in eo conuentu, quod eodem anno mense Augusto Attiniaci habuit, in præsentia totius populi peregit. Albericus anno DCCC. XXXV: Hugo frater Imperatoris factus est Abbas sancti Quintini. Anno deinde DCCC. XXXVI: Anno LVDOVICI Imperatoris XXII. Abbatis HVGONIS, fratris eiusdem, anno secundo, eleuatum est corpus sancti Quintini VIII. Kal. Nouembris, & optimo loco repositum in præsentia Eychardi Nouiomensis, & Simonis Laudunensis, Episcoporum. Si quidem Abbas Fulradus, qui fuit ante dictum Hugonem, Ecclesiam illam in melius renouando dilatauerat. Tot characteres clarè docent illam tumulationem non factam anno DCCC. XXV. vt ex Auctore incerto, & haud dubiè corrupto, suadere nifus est Dominicus. Annales Bertiniani ad annum DCCC. XXXVIII. de Ludouico Pio: Inuitante HVGONE fratre, & beati Quintini Martyris Monasterij Abbate, eiusdem Martyris festiuitate honorificè alacriterque celebratâ, Attiniacum perueniens, Carolum redeuntem suscepit. Fuit itaque clericali militiæ adscriptus Hugo Reginæ filius anno DCCC. XVII. libertati redditus anno DCCC. XXII. factus Abbas S. Quintini non ante annum DCCC. XXXV. Quidni ergo totis tredecim annis, quibus liberam vitam duxit, inire coniugium potuit, ac deinde vxore orbatus vitam Ecclesiasticam seriò amplecti? Nihil ergo attulit Dominicus, quod de sententiâ me dimoueat.

Pag. 208.

II. DE CHRONICO DIVIONENSI.

OSTENDI, quod nunc seruatur in Monasterio S Benigni sequioris æui apographum esse mendosum & interpolatum. Nunc eadem quæ à me iam explosa & reiecta sunt, iterum adfert Dominicus; additq; Patrem Vignerium, Congregationis Oratorij apud S. Maglo-
rium Parisijs Præfectum, palàm agnoscere, Codicem, qui nunc ha-

Pag. 192.

Ad an.
887.

betur Diuione, illum eundem esse quo auus eius Nicolaus usus est. Nicolaus tamen in Chronico rerum Burgundicarum, & in libello de Nobilitate familiæ Capeticæ, disertè affirmat, *Chronicum Diuionense testari, HUGONEM Abbatem ROBERTI fratrem fuisse, Odonem & Robertum fuisse filios Roberti. Quibus clarè insinuat in primigenio exemplari, quod ipse viderat, scriptum fuisse FRATRIS, non autem FRATRES. Si ergo in Codice, qui nunc Diuioni superest, legitur FRATRES; profectò Pater Vignerius auo suo litteratissimo vel oscitantia vitium, vel falsitatis crimen imponit: & quo pacto inde se extricet equidem non video. Chronici apographa apud varios, quæ nobis obijciuntur, quia ex mendoso Diuionensi Codice recens sunt exscripta, nullam merentur fidem.*

III. DE ADELAIDE CONRADI VXORE, MATRE ROBERTI FORTIS.

L. 7. c. 6.
edit. vet.

P. 14.

ADVERSARIi nequaquam probarunt, Adelaidem fuisse filiam Ludouici Pij Imp. quam dilucidè ostendimus patrem habuisse Hugonem Burgundiæ Ducem: fingamus tamen illam Ludouico Pio genitam fuisse, & sic ratiocinemur. Notant San-Marthani ex Francorum Annalibus, copulatam fuisse Ludouico Pio Ermengardem anno DCC. XCVII. eam verò è viuis excessisse anno DCCC. XVIII. Bouchetus autè legitimas ex illo matrimonio proles recenset hoc ordine:

1. LOTHARIUS Imp. & Rex Italiae: qui obiit anno 855.
2. LUDOVICUS Rex Germaniae: qui obiit anno 877.
3. ADELAIS vxor Conradi Comitis, deinde Roberti Fortis.
4. GISLA vxor Euerardi Ducis Foro-Julienfis.
5. ALPAIS vxor Beggonis Comitis.
6. ROTRVDIS.
7. HILDEGARDIS vxor Theodorici Comitis: quæ obiit anno 857.
8. PIPINUS Rex Aquitaniae: qui obiit anno 838.

* Necrolog. S.
Germ.
Autissiod.

Ex istâ serie Ludouicus Pius intra connubij cum Ermengarde annos XXI. octo suscepisset proles, quarum ordine tertia esset Adalais; nata idcirco quam tardissimè, circa annum DCCC. VII. Constat porrò ex Herrico, Adelaidem fuisse vxorem Conradi Comitis, qui diem obiit anno * DCCC. LXII. quo anno Adalais vel minimum (si verus esset ordo natalium à Boucheto seruatus) annum ætatis egisset LV. adeoque secundò nupta Roberto Forti, non potuisset quinque proles ex illo suscepisse, quia concipiendi annos iam pridem excessisset. Sed reuerà Adalais Ludouico Pio genita non est: neque Roberti Fortis vxor, sed mater fuit.

IV. DE

IV. DE ROBERTI FORTIS LIBERIS.

QVIA dixi, Bouchetum Roberto Forti quinque proles assignasse; insurgit Dominicus, meque in hac causâ subdolè versari ait, cum quatuor dumtaxat liberos Roberto Forti Bouchetus adscripserit. Atqui Bouchetus in suâ tabulâ quinos recensuit, & istos quidem: Pag. 197.

1. ODONEM Regem. Pag. 127.

2. ROBERTVM I. Regem.

3. HILDEBRANTAM, Heriberti II. Viromandue Comitiss vxorem.

4. N. Emenoni Comiti Egolismæ nuptam.

5. RICHILDIM, Richardi Trecensis coniugem.

Totidemque numerarunt Boucheti sequaces San-Marthani in postremâ Operis sui editione. Vnde non in me dolus, non fraus, non cauillatio, sed in ipsum Dominicum cadit. L. II. c. 7.

V. DE BEATRICE ROBERTI I. REGIS VXORE.

ACTOR Fragmenti de Destructionibus Ecclesiæ Corbeiensis, qui falsò tradit Robertum I. Regem habuisse sororem Heriberti de Peronâ in coniugio; quamuis ab Andrea Chesneo editus fuerit ante Flodoardum, non idcirco sequitur eo antiquiorem fuisse; quippe quem veteres Ecclesiæ suæ destructiones, diu postquam contigerant, verisimile est descripsisse. Et si rectè expendatur postrema eius narratio de Emmone & Godardo Lotharingis, qui post Hunnos Corbeiam occuparunt, præteritum pridem Monasterij statum illic exprimi liquidò apparebit. Ceterum, in hoc exsoluendo nodo vsus sum auctoritate Flodoardi, æqualis & accurati Scriptoris; cui tantam fidem Baronius tribuit, vt ex eo alios omnes mendacij redarguerit. Pag. 235. Anno 933. n. 1. 954. n. 1.

VI. DE NATALIBVS ERMENGARDIS ET IVDITHÆ IMPERATRICVM.

ATQVE hîc iterum velim agnoscas, Dominice, me non morosum esse, non imprudentem, non cauillatorem, quibus tu conuitijs me afficis; sed ingenuum & amantem veritatis, quæ odium in me tuum concitauit. Scio Guidonem & Albericum de Ermengarde agentes postponendos Thegano & Auctori Vitæ Ludouici Pij: & idcirco dixi, non deesse, qui mallent audire Guidonem & Albericum; non ego ipse malui; sed animi potius causâ quàm doctrinæ locutus sum. Neque mirum est hominem non omnia humana nouisse. Pag. 225. & 232.

De Iuditha Auctores meos produxi; eiusdem cum San-Marthanis sententiæ fui; etsi hæreo, & probabile iam existimo Fridericum VI. traic-

traiectensem ob aliam causam, quàm quòd Iudithæ nuptias reprehenderet, cæsum. Diu enim continuisset iram Iuditha, & feras exprompsisset querelas Fridericus, cum illa nupserit anno DCCC. XIX. hic anno DCCC. XXXVI. fuerit occisus. At nullum hîc quæstum facis, vir erudite, neque ex parte Ermengardis pro Septimaniæ Ducibus; quandoquidem Childebrandi totum stemma falsum esse demonstravi: neque ex parte Iudithæ; quia si coniugis sui Ludouici Pij consanguinea non fuit, ipsum est quod petebam. Quoad reliqua, tuas ioculatorum cantilenas nihili duco; nec enim, vt olim *Marius Maximus*, homo omnium *verbosissimus*, mythistoricis voluminibus me implico.

Vopiscus
in Firmo.

VII. DE ADELAIDE ROBERTI II. REGIS MATRE.

Pag. 236. **E**CCE quàm leuiter agat nouus sacri Consistorij consiliarius. Hæc sunt Helgaldi verba in Vitâ Roberti Regis, quam Franc. Chefneus edidit: *Fuit Rex Francorum ROBERTVS origine natus nobilissimâ, patre Illustri HVGONE, matre ADELAIDE vocitatâ; quæ aded benè laudata tanti FILII extitit prærogatiua. Eius inclyta progenies, sicut IPSE suis sanctis & humillimis asserebat verbis, ab AVSONIAE partibus descendat.* Censet Dominicus originem illam Ausoniam attinere ad ipsum Robertum; quam tamen Helgaldi verba disertè referunt ad eius matrem; quod & ipsi constanter agnouere San-Marthani. Sed pueriliter nugatur nouus Historicus, vbi addit, *ex Roberti Regis relatione colligi, in ipsius familiâ Ansberti & Ferreolorum traditionem nondum periisse; quos quia Romanos (licet Galli fuerint) audierat nuncupatos; ex Ausonia siue Italiae partibus se descendisse bonâ fide suaserit.* Error vnicus fundamentalis noui Consiliarij mentem præcipitat ad hæc effugia, ineptias, deliria. Robertus II. Rex eandem cum parente Hugone Capeto Saxoniam fortiebatur originem, & sic minimè Romanam, Narbonensem aut Italicam.

In vtrâque
editione.

VIII. DE WILLELMO NANGIO PERPERAM ADDUCTO ET EXPLICATO.

Pag. 239. **H**ÆC sunt verba Nangij, quæ Dominicus edidit: *ERMENGARDIS verò nupta Comiti Namurcia, de quâ descendit BALDVINVS Comes Hannonia; cuius filiam ISABELLAM desponsauit PHILIPPVS Augustus Rex Francorum, & genuit ex eâ LVDOVICVM Regem, quem dicimus ETIAM HOC MODO descendisse de progenie Caroli Magni.* Hic me bonâ fide non agere admurmurat vir alioqui de litteris

teris benè meritis, cùm ex Nangio tradidi, *Isabella Hannonia coniugio cum Ludouico VIII.* (dixi cum Philippo Secundo) *Regnum Francorum ad progeniem Caroli Magni rediisse.* Sed contrà haud sincerâ fide mecum agit, cùm illi Nangij loco duos alios subiecerim, qui idipsum clarè affirmant. Prior est eiusmodi: *In hoc ergo [Ludouico VIII.] REDDIIT REGNUM ad stirpem CAROLI MAGNI Imperatoris, de quâ originem ex parte matris dignoscitur contraxisse.* Alter verò: *Per quem Ludouicum VIII. qui fuit pater S. Ludouici Regis, constat REGNUM Francorum REDUCTVM ad progeniem Caroli Magni.* Quod autem attinet ad clausulam, *etiam hoc modo*, quâ Nangium vsum Dominicus ait, vt ostenderet Imperatoris Magni genus ad Ludouicum Regem pluribus alijs ramis peruenisse; profectò apud Nangium nullus alius occurrat Carolini sanguinis in Reges Capetinos ductus, præter eum, quem à Mathilde (quàm Ludouici iunioris Imperatoris filiam facit) in ipsum Hugonem Capetum deriuat; sed falsò, vt fusè docui in Vindicijs Hispanicis capite secundo, & Lumine genealogico decimo quarto.

Vind.
Hisp.
P. 34.

In Chron.
ad an. 987.

Ceterùm vbi consequenter Nangius adfert vaticinium SS. Walerici & Richarij in fauorem Capetinæ stirpis, hæcce verba ad Hugonem Magnum Sanctis adscribit: *Pource que tu as fait nostre requeste, nous te faisons à sçauoir, que ta generation regnera au Royaume de France iusques à sept generations.* Ita legitur in Chronico ms. quod ipsemet Nangius se ex Latino in Gallicum profitetur conuertisse: vnde colligitur editioni Latinæ fraudulenter adiectum, *id est in perpetuum.*

Seruatur
Bruxellæ
in Bibliot.
Regiâ.

Reliquæ Dominici tricæ soluuntur ex fabuloso Childebrandi stemmate, quod passim obtrudit, à nobis funditus destructo; ex Adalelmi, Odonis Regis auunculi, fictitio stemmate, in quo Robertum Fortem à Thietberto Matricensi Comite falsò deduxit; denique ex alijs plerisque mythistoricis, & æquiucis, ex quibus, vir aliàs ingeniosus, friuolas adeò conclusiones passim elicit, vt confutari singillatim haud mereantur: neque otium suppetit, vt omnibus eius vlceribus medicinam adhibeamus.

*Ortus PHILIPPI IV. Regis Catholici à CAROLO MAGNO
per Mathildem & Albradam, LVDOVICI IV. Regis filius.*

Pag. 247.

Editus à
Ioanne Pi-
storio.Historia
Erphesf.
cap. 11.

T præcellas splendidaſque Regum noſtrorum origines inimico animo eleuaret Dominicus, ſcripſit, Auſtriaco- rum Principum à Carolo Magno per feminas dedu- ctum genus commune eſſe cum omnibus Germaniæ Principibus, quos Auctor Stemmatis Lantgrauiorum Thuringiæ af- firmat ortum duxiſſe à genere Carolorum. Sed auctoritatem abſo- lutè non meretur Anonymus XIII. ſæculi Scriptor, qui in Hiſtoriæ ſuæ vestibulo caput ſtemmatſ Thuringici conſtituit *quemdam Giſi- læ conſanguineum* (ſic de illo dubiè loquitur) *de genere Caroli & Ludo- uici, nomine Ludouicum cum barbâ*: cuius in hunc modum meminit alter incertus æquè ac barbarus, qui ſæculo XV. hiſtoriam ſuam ab- ſoluit: *Anno Domini M. XV. CONRADVS Francigena, quidam Dux Francorum, Imperator, habebat duos conſanguineos, ſcilicet HVGONEM, & LVDOVICVM fratrem ſuum, de ſtirpe Regum Franciæ progeniti, & mul- tùm pecunioſi.* Quem ergo prior fecit conſanguineum Giſelæ, Conradi Salici vxoris, alter eiufdem Conradi affirmauit conſanguineum.

Cap. 10.

Subiunxit deinde Anonymus ille inuſteus à Dominico laudatus hæſce fabulas: *CONRADVS Imperator, Salicus dictus, genus duxit à no- bilibus Romanorum, ſcilicet ab Aneâ, & poſteris ſuis: & vxor eius GIſELA originem habuit à nobilibus Francorum, & à Priamo Troiano: vnde factum eſt, vt HENRICVS filius eorum, dictus Niger, tertius Rex, & ſecundus Imperator, omnem illam nobilitatem, ſcilicet Romanorum & Troianorum, in ſe haberet, & omnes poſteri eius.* Verum equidem eſt, Giſelam Imperatricem à Carolo Magno proſapiam duxiſſe, & ple- roſque per illam Europæ Principes; ſed præcipuè, & cum natalium prærogatiuâ, noſtros Burgundiæ & Flandriæ Comites, Duces Bur- gundiæ, Auſtriacoſque Reges & Imperatores, vt clarè oſtendi in Vindicijs Hiſpanicis.

Albertus
Argentini.
in Chron.

Eſt prætereâ certo certius, ſanguinem Carolinum in pleroſque Germaniæ Principes à RVDOLPHO I. Cæſare Habsburgienſi deri- uatum; quippe qui quatuor Imperij VII. Viris totidem filias matri- monio iunxit; GVTAM Wenceſſao Regi Bohemiæ; MECHTILDIM Ludouico Palatino; AGNETEM Alberto Saxoni; HEDVIGIM Otho- ni Brandeburgio; per quas præclarus Caroli ſanguis in alios S.R.I. Principes labentibus ſæculis per connubia copioſè diffuſus.

Nec

Nec negavi Capetinos Reges à Carolo Magno per feminarum conjunctiones legitimè procreatos; (non sic sensi de Hugone Capeto;) sed originis primatum nostris vindicaui. *Est quidem Princeps in GENERE monstrando*, inquit Sidonius, *PARTIS PATERNÆ prerogativa:* Lib. 4. Ep. 21. *sed tamen multum est quod debemus & MATRIBVS: non enim à nobis aliquid exilius fas est honorari, quòd pondera illarum, quàm quòd istorum semina sumus.* Subiungit deinde Sidonius exemplum ex Virgilio, qui narrat Hetruscos, cùm peregrinum quærerent & externum Duce[m], qui aduersus Mezentium exercitum regeret, eligere Pallantem Euandri filium non potuisse, quòd ex materno genere Italus esset, adeoque non peregrinus; *quòd patriæ pars computanda sit & regio materna.* Sunt autem hæc Euandri verba apud Maronem:

Gnatum exhortarer, ni mistus MATRE Sabellâ,

8. Æneid.

Hinc PARTEM PATRIÆ traheret.

Alio loco idem Apollinaris ius ad Regna ex matribus sic insinuat:

— Ricimèrem

Car. 2.

In Regnum DVO REGNA vocant; nam PATRE Sueuus,

A GENETRICE Getes:

id est *Gothus*: illum enim P. Diaconus *profapia Gothum* nuncupat. In Leone Ostendi pluribus tabulis, PHILIPPVM IV. Regem Catholicum per Aug. plerasque ex Carolinâ stirpe proauias, propter ortus primitiuam, ad Regnum Franciæ capeffendum iure merito vocari.

Quia tamen obiter dixi, me non inuenisse Reges nostros à Mathilde Ludouici Regis, dicti Transmarini, filiâ originem traxisse; lapsus fuit memoriæ paulò auidius ad alia properantis; quandoquidem luculentum ab illâ ortum iam indicaram, & in hunc quidem modum: Lum. Ge- neal. 14. Vindic. Hispan. c. 10.

10. CAROLVS MAGNVS Imperator: vxor Hildegardis.

11. LVDOVICVS PIVS Imperator: vxor Iuditha.

12. CAROLVS CALVS Imperator: vxor Ermentrudis.

13. LVDOVICVS BALVS Rex: vxor Adelheis.

14. CAROLVS SIMPLEX Rex: vxor Otgiua.

15. LVDOVICVS TRANSMARINVS Rex: vxor Gerberga Saxonica.

16. MATHILDIS vxor Conradi Regis Burgundiæ, mater Rodulphi.

17. GERBERGA, siue Guepa, vxor Hermann Ducis Sueuiæ.

18. GISELA vxor Conradi Salici Imperatoris.

Vide reliquam seriem in Vindicijs Hispanicis paginâ 98.

Albericus ad annum M. XXIV: *Soror autem ultimi LOTHARII*

G 2

Fran-

AD VINDICIAS HISPANICAS

Francorum Regis, & Ducis KAROLI, nomine MATHILDIS, post mortem primi mariti, Balduini tertij Flandrensis Comitiss, Regi Burgundia CONRADO peperit Regem Rodulfum, & sororem eius GVEPAM (alias Gerbergam) qua fuit mater huius GISELAE. Wippo in Vita Conradi Salici: Dilecta Regis coniux GISELA, cui pater erat HERIMANNVS Dux Allemanniae: mater eius KERBIRGA, filia CONRADI Regis de Burgundia fuit: cuius parentes de CAROLI MAGNI stirpe proceſſerant. Recte dixit Albericus Mathildem Francicam nupſiſſe Conrado Burgundiae Regi; sed errauit, dum Balduino tertio Comite Flandriae marito prius orbam fecit. Mathildis enim Balduini Flandrensis vidua, filia fuit Hermanni Ducis Saxoniae, quae deinde nupſit Godefrido Ardennensi, seu Einhamensi, vt diſerte traditur in Chronico Flandriae Sancti Gislenni, & in Supplemento Sigeberti ex M. S. Orteliano. Illae temporis eiusdem Mathildes Historicos in permutationem facile induxerunt. Nunc de Albrada Mathildis sorore, per quam Reges Hispaniae a Carolo Magno genus traxiſſe clare ostendi.

C. 7. & 8.
Anno
1005.
Lum. gen.
14.

Progenies Gerbergae Saxonica, filia Henrici I. sororis Othonis I. Imperatorum, qua matrimonio bis copulata fuit.

PRIMVS TORVS GERBERGAE.

1. GERBERGA vxor Gisleberti Ducis Lotharingiae.

2. HENRICVS, obiit puer.

2. GERBERGA sponſa
Bertholdi Ducis Bauariae.

SIGEBERTVS anno CM. XXVII: *Henricus Rex, inspecta industria & potentia GISLEBERTI, filiam suam GERBERGAM ei despondet, & eum Lotharingiae iterum praeficit.*

Lib. 2.

Albericus anno CM. XLIII: *Ducatum Ducis GISLEBERTI dedit Rex Otho cuidam fideli suo Othoni. causam Witikindus adfert: Regioni Lothariensium praefecit Otho Rex Odonem (seu Othonem) Ricuini filium; & ut nutriret nepotem suum, filium GISLEBERTI, nomine HENRICVM.*

Sigebertus eodem anno, sed serius: *Vxorem Gisleberti GERBERGAM, sororem scilicet Othonis Imperatoris, LVDOVICVS Rex duxit uxorem: Filiam vero GISLEBERTI, neptem suam (Reusnerus & Butkens Gerbergam nominant) Imperator BERTALDO Duci Bajoariorum despondet.*

L. 4. c. 13.

Luitprandus Ticinensis: *Hoc in tempore BERTHOLDVS Bajoariorum*

rum Dux, Arnulphi Ducis frater, vir strenuus, Regis partibus toto fauebat conamine: volens itaque Rex, ut quemadmodum tribulationis præteritæ, ita & lætitiæ præsentis fieret particeps; sequenti die, quanta erga eum Dominus beneficia egerit, nuntiis directis aperuit: cui etiam in augmentum lætitiæ, quoniam coniugali minimè connubio tenebatur, demandauit, ac iuramento promittere fecit, ut si sororem suam, scilicet GISLEBERTI uxorem, habere posset, eam illi coniugio copularet: quod si minus procederet, ipsius GISLEBERTI ex eadem sorore GENITAM, quam penes se habuerat, FERE IAM NVBILEM, maritali ei coniugio traderet. Quo audito BERTHOLDVS immenso est gaudio affectus, elegitque nondum nubilem potius FILIAM expectare, quàm matrem quæ iam nupserat tollere.

TORVS ALTER GERBERGÆ.

1. GERBERGA Gisleberti Ducis vidua,
Ludouici IV. Regis Franciæ vxor.

1. 2. LOTHARIUS Rex Franciæ natus anno 941.	2. MATHILDIS Re- gina Burgundiæ na- ta 943.	3. CAROLVS, aliàs Carlo- mannus, natus anno 945. mortuus puer.
4. 2. ALBRADA in lu- cem edita an. 947.	5. LVDOVICVS natus 948. ob. 954.	6. CAROLVS Dux Lotha- ringiæ inferioris, & Hen- ricus, gemelli, nati anno 953.
3. ERMENTRVDIS vxor Othonis VVil- elmi Burgundiæ Comitis; à quibus Hispaniæ Reges orti sunt.		

FLODOARDVS rerum sui temporis sedulus & accuratus Scriptor, anno CM. XXXIX: Ludouicus Rex in Regnum Lothariense regressus, relictam Gisleberti GERBERGAM duxit uxorem, Othonis scilicet Regis sororem.

Anno CM. XLI: Ludouico Regi FILIVS nascitur, scilicet Lotharius, qui ei successit in Regno. Primus partus.

Anno CM. XLIII: Hugo Dux FILIAM Regis [Mathildem] ex la- II.
uacro sancto suscepit.

Anno CM. XLV: Gerberga Regina filium Lauduni peperit, qui KA- III.
ROLVS ad catechizandum vocatus est. Obijt puer Rothomagi, da-
tus Normannis obses pro captiui parentis liberatione.

Anno CM. XLVIII: Conradus Dux FILIAM Ludouici Regis [Al- IV.
bradam] sacro de fonte suscepit.

Ad finem eiusdem anni: Nascitur Regi Ludouico FILIVS, quem V.

Præful Artoldus de sacro fonte suscepit, patris ei nomen imponens. Obijt anno CM. LIV.

VI.

Anno CM. LIII: Gerberga Regina Lauduni geminos est enixa; quorum unus KAROLVS, alter vocatus est HENRICVS: sed Henricus mox post baptismum defunctus est.

Anno CM. LIV: Ludovicus Rex morbo confectus diem clausit extremum, sepultusque est apud sanctum Remigium.

In sex allatis Gerbergæ Reginae puerperijs duæ dumtaxat filiae recensentur, quæ nominatim exprimuntur in Supplemento Flodoardi ex Diuionensi exemplari: MATHILDIS & ALBERADA filiae fuerunt Gerbergæ. De MATHILDE processit Rodolphus Rex; de ALBERADA Ermentrudis. Si Albrada fuisset Gerbergæ filia ex priori coniugio, ordine natiuitatis Mathildi præposita fuisset. Eodem modo Genealogia S. Arnulphi Metensis: GIRBERCA, soror Hadwidis, genuit Lotharium Regem Franciæ, & Karolum Ducem, MATHILDEM, & ALBRADAM, fratres & sorores. Deinde post nonnulla: ALBRADA soror Lotharii Regis, Karoli Ducis, & Mathildis, genuit ERMENDRVDAM: nullâ prorsus prolium Gisleberti Ducis factâ mentione.

L.2. c. 35.

l.4 c. 14.

Rectè igitur Andreas Chesneus in Historiâ Burgundiæ, Albradam fecit Ludouici Regis filiam ex Gerbergâ: nec apertè sententiam mutauit in Historiâ Couciacâ, vbi in hæc verba locutus est:

L.6. c. 2.

Gertrudis (Gerbergam dicere voluit) soror Othonis Magni Imperatoris, & uxor in primo toro Gisleberti Lotharingiæ Ducis; tum in secundo Ludouici Transmarini Franciæ Regis; unam inter alias filiam habuit nomine ALBRADAM. Quod tamen addit Chesneus, Albradam Ragenoldo Comiti, qui Rouciacum castrum ædificauerat, matrimonio iunctam fuisse; vt verum quidem fatear, non intelligo; cum in Historiâ Remensi per Flodoardum scriptâ, & in eius Chronico legatur, *Abbatiam S. Medardi anno CM. XLIV. à Ragenoldo deprædatam; necnon & anno CM. XLVIII. (quo anno Dux Conradus Ludouici Regis filiam Albradam de sacro fonte suscepit) munitionem super Axonam fluium, in loco, qui dicitur Rauciacus, ab eodem Ragenoldo Comite ædificatam fuisse.*

L.4. c. 30.

35. & 36.

Vita Lud.

Pij.

Possem equidem plures alios Regum nostrorum à famosissimo Regum CAROLO femineos ortus in medium proferre; sed sufficit ostendisse illorum præ alijs natalium prærogatiuam, siue vt stipiti Carolino proximiores sunt, siue vt à Regibus, qui ultimi sceptro Franciæ potiti sunt, cum ætatis prærogatiuâ, sincerè oriundi: vnicum dumtaxat, quod non leue momentum habet, hîc adijciam.

L A M-

L A M P A S V I I I .

Ortus PHILIPPI IV. Regis Catholici à CAROLO MAGNO Imperatore, medijs Comitibus Bononia Belgica ad fretum Morinorum.

BONONIA, siue Bolonia, Gallia Belgica ciuitas in Morinis ad fretum Oceani sita, proprios olim Comites habuit, à quibus hunc in modum ortus est PHILIPPVS IV. Rex Catholicus.

1. CAROLVS MAGNVS Imperator: vxor Hildegardis.

2. LVDOVICVS PIVS Imperator:
ex Iudith vxore secundâ: ex Ermengarde vxore primâ.

3. CAROLVS CALVVS Imperator:
vxor Ermentrudis.

3. LOTHARIVS Imperator: vxor
Ermengardis.

4. LVDOVICVS BALVVS Rex: vxor
Adelheis.

4. LVDOVICVS II. Imper. Rex Italiae
& Prouinciæ: vxor Engelberga.

5. CAROLVS SIMPLEX Rex: vxor
Odgiaua.

5. ERMENGARDIS vxor Bosonis
Prouinciæ Regis.

6. LVDOVICVS TRANSMARINVS
Rex: vxor Gerberga.

6. CHVNEGUNDIS vxor N. Co-
mitis Ardennensis.

7. CAROLVS Dux Lotharingæ
inferioris: vxor Bona Arden-
nensis.

7. GODEFRIDVS CAPTIVVS, Arden-
nensis, Comes Virdunensis: vxor Ma-
thildis Saxonica.

8. GERBERGA Bruxellensis Co-
mitissa, vxor Lamberti Comitis Lo-
uanienfis.

8. GOTHILO MAGNVS Dux
Lotharingæ inferioris: vxor Iun-
ca.

9. MATHILDIS, vxor Eustachij
primi Comitis Bononiæ.

9. GODEFRIDVS MAGNVS Dux
Lothar. inferioris: vxor Doda.

10. EVSTACHIVS II. Comes Bo-
noniæ: vxor Ida Lothariensis.

10. IDA, vxor Eustachij II. Comi-
tis Bononiæ.

11. GODEFRIDVS BVL-
LIONIVS Rex Ierusa-
lem: ob. cœlebs an-
no 1100.

11. EVSTACHIVS III.
Comes Bononiæ: vxor
Maria filia Malcolmi
R. Scotiæ.

11. BALDVINVS Rex
Ierusalem: obiit an-
no 1118.

12. MATHILDIS I. Comitissa Bononiæ, vxor Stephani Ble-
sensis, Regis Angliæ.

13. MA-

AD VINDICIAS HISPANICAS

13. MARIA Comitissa Bononiæ, vxor Matthæi, filij Theodorici Comit. Flandriæ.

14. MATHILDIS, vxor Henrici I. Ducis Lothar. & Braban. anno 1179.

15. HENRICVS II. Dux Lothar. & Brab. ob. 1247. vxor Maria Philippi Imp. filia.

16. HENRICVS III. Dux Lothar. & Brab. Comes Bononiæ: vxor Aleydis Burgunda.

17. IOANNES I. Dux Lothar. Brab. & Limburgi: vxor Margareta Flandrica.

18. IOANNES II. Dux Lothar. Brab. & Limburgi: vxor Margareta Anglica.

19. IOANNES III. Dux Lothar. Brab. & Limburgi: vxor Maria Ebroicensis.

20. MARGARETA Antuerpiæ Domina, vxor Ludouici Malani Comit. Flandriæ.

21. MARGARETA Flandriæ Comes, vxor Philippi Audacis Ducis Burgundiæ.

22. IOANNES INTREPIDVS Dux Burgundiæ: vxor Margareta Bauara.

23. PHILIPPVS BONVS Dux Burgundiæ, Comes Bononiæ iure & possessione: vxor Isabella Lusitana.

24. CAROLVS AVDAX Dux Burgundiæ, Comes Bononiæ iure & possessione: vxor Isabella Borbonia.

25. MARIA Burgundiæ Ducissa, vxor Maximiliani I. Imp. Bononiæ Comitatu iniquè spoliata à Lud. XI. Francorum Rege.

26. PHILIPPVS I. Archidux Austriæ Rex Hispaniæ: vxor Ioanna Regum Catholicorum filia.

27. CAROLVS V. Imp. Rex Hisp. vxor Isabella Lusitana.

28. PHILIPPVS II. Rex Hisp. vxor Anna Austriaca.

29. PHILIPPVS III. Rex Hisp. vxor Margareta Austriaca.

30. PHILIPPVS IV. Rex Catholicus, iustus heres stirpis Bononiensis, & gloriæ Ierosolymorum Regum.

Proba-

*Probatur origo Comitum Bononiæ à CAROLO
MAGNO Imperatore.*

ORDERICVS Vitalis de Eustachio II. Consule seu Comite Lib. 4.
Bolonienſi, Godefridi Bullionij patre: *Erat idem Comes magna Ad an.
nobilitatis, ex PROSAPIA ſcilicet KAROLI MAGNI, Francorum ſtre- 1067.*
nuiffimi Regis: erat quoque magnæ poteſtatis, utpote ſublimis Princeps
trium Comitatum, Boloniensis, Guisnensis, & Taruanensis.

Idem de Godefrido Bullionio: *De conſtituendo ibi Regem [Ieroſo- Lib. 9.
lymis] conſiliati ſunt; & octavo die poſt captam urbem, communi con- Ad an.
ſilio GODEFRIDVM Ducem in Regem elegerunt. Erat autem VIR RE- 1076.*
GII SANGVINIS, à proavis Chriſtianæ profeſſionis.

Idem de Balduino Bullionij fratre germano: *Erat enim idem miles Lib. 9.
ſtaturâ procerus, pulcher & magnanimus, ſcientiâ litterarum præditus, Ad an.
multimodâque probitate & honeſtate præclarus, eximiâ quoque nobilita- 1098.*
te, utpote DE PROSAPIA KAROLI MAGNI Imperatoris.

Baldricus Dolensis Archiepiſcopus de electione Godefridi in Re- Lib. 4.
gem: GODEFRIDVM Ducem eligamus, quem huic ciuitati ſubrogatum
præficiamus: eſt enim (ut omnes nouimus) VIR REGII SANGVI-
NIS, à proavis Chriſtianæ profeſſionis.

Genealogia S. Arnulphi Metenſis: MATHILDIS, filia GERBER-
GAE, genuit EVSTACHIVM Comitẽ Bononiẽſem. Eustachius Comes
genuit BALDVINVM Regem Ieruſalem, GOTFRIDVM Ducem, & poſt
Regem Ieruſalem, ex I D A.

Paternum à Carolo Magno Godefridi Bullionij ortum per Ma-
thildem, Gerbergæ Bruxellẽſis Comitiffæ filiam, ſic etiam indica-
uit * Albericus: *Dux GODEFRIDVS in Regem electus, filius fuit Comitissæ
EVSTACII Bononiensis, qui per maternum genus ad MAGNI KAROLI
LINEAM ſpectabat. Gerbergam autem Ermengarde natu maiorem
fuiſſe clarè docet antiquus Scriptor Niuellẽſis: HENRICO apud
Tornacum occiſo, ſucceſſit in Principatu Brabantie frater eius GODEFRI-
DVS cum barbâ, princeps excellentiſſimus, QVI PRIMOGENITA obti-
nens ſtirpis CAROLI MAGNI, indiſtriâ ſuâ meruit inſtitui in Ducatu
Lotharingie. Godefridus Barbatus Gerbergæ Bruxellẽſis Comitiffæ
pronepos erat. Vnde ^a Petrus Diuæus, ^b Ioannes Molanus, ^c Pon-
tus Heuterus, ^d Andreas Cheſneus, ^e San-Marthani fratres, & ^f Can-
terellus Faber, Ermengardi Gerbergam meritò præpoſuere.*

De matre Godefridi Bullionij ſic loquitur Andreas Cheſneus: * Ad an.
1099.
a Lib. 6.
b In Sacra
mil. c. 38.
c Lib. 2.
Rer. Burg.
& in Gen.
Brab.
d Lib. 2.
Burg. c. 33.
& Mont-
mor. p.
121.
e Lib. 4.
cap. 9.
f Lib. 1.
Conſid.
p. 142. &
165.
In præf.
Hiſtor.
H GONDE, Droceſis.

GONDE, fille de Madame ERMENGARDE de France; dont le pere estoit le Roy LOVYS, arriere filz de Charle Magne.

An. 1079.

Itaque Guido Basochius verè scripsit: Fuit autem GODEFRIDVS Dux religiosus vir, & in omni vitâ suâ commendabilis & Deo placens; virtutè verò & exercitio militari omnium iudicio singularis; AB VTROQUE PARENTE de antiquâ KAROLI MAGNI LINEA trahens originem, & cui verè plurimus inerat KAROLVS tam sanguine quàm mente.

Albericus ad annum M. C.: Hæc autem Regina Scotorum Malcolmo peperit tres filios Reges, Edgarum, Alexandrum, & David patrem Henrici; & duas sorores eorum, Mathildem prædictam Anglorum Reginam, & MARIAM, quam habuit COMES BONONIAE, frater Ducis Godefridi, EVSTACHIVS.

In Genealogij.

Balduinus de Auenis: GERBERGA verò filia KAROLI, fratris Lotharij, peperit HENRICVM seniore de Bruxella. Et hic HENRICVS genuit Henricum, Lambertum, & MATHILDEM, quæ Comiti de Bolonia EVSTACHIO peperit EVSTACHIVM & Lambertum. EVSTACHIVS verò ex IDA, filia Godefridi Ducis Lotharingiæ, genuit GODEFRIDVM de Bullonio, postea Regem Ierusalem; & EVSTACHIVM, qui de filia Regis Scotiæ MARIA genuit MATHILDEM, quæ STEPHANO filio Stephani Comitis Blesensis peperit MARIAM. Ex hac autem MARIA, postquam monialis facta est & Abbatissa, propter defectum heredum Boloniensium, genuit MATHAEVS, frater Philippi Comitis Flandriæ, duas filias; & reuersa est uxor sua dicta MARIA ad suum Monasterium.

Idem Balduinus alio loco: Hic igitur GODEFRIDVS (Dux Lotharingiæ & Brabantia) postquam Ducatum tenuerat XLVII. annis, mortuus est anno Domini M. C. X C. cui successit filius eius HENRICVS. Albertus factus clericus, & postea Leodiensis Episcopus, occisus est iuxta ciuitatem Remensem. HENRICVS itaque Dux uxorem duxit MATHILDEM, filiam Comitis Boloniensis MATTHAEI, Philippi Comitis Flandriæ germani; ex quâ genuit duos filios, & tres filias. Primogeniti nomen HENRICVS, alterius Godefridus. Filiarum primogenita MARIA Imperatori nupsit OTTONI; secunda nomine AELIDIS Comiti Aluerniæ GVILLELMO; tertia nomine MATHILDIS Comiti Hollandiæ Florentio, strenuo militi pro tempore suo: qui iuuenis mortuus est in torneamento apud Bouos.

LAM.

L A M P A S I X.

Queritur an EVSTACHIVS II. Comes Bononia ex IDA uxore tres dumtaxat filios genuerit, an verò quatuor.

Ternarius filiorum numerus probatur:

Primò, ex Actis publicis.

PRIMA charta pro Ecclesiâ S. Petri Bulloniensis: Ego GODEFRIDVS, legitimus successor & heres Ducis GODEFRIDI Barbatì, filijque eius potentissimi, & iustissimi Ducis GODEFRIDI auunculi mei, &c. hanc meam intentionem cum retulissem matri meæ IDAE, prædicti Ducis filia, & FRATRIBVS MEIS, BALDVINO & EVSTATHIO, &c. Actum publicè Bulioni anno Dominicæ incarnationis M. XCIV. indict. II. Miræus in Notitiâ cap. 116. Anno 1094.

II. Pro Monasterio Affligemienfi: Ego IDA, Boloniensis Comitissa, humilis Christi ancilla, notum fieri cupio, &c. Igitur in alodio meo & villâ, quæ vocatur Genapia, pro salute animæ meæ, patris quoque mei Ducis GODEFRIDI, & Comitæ EVSTATHII Domini mei, Ecclesiam, cum decimis & vniuersis eius redditibus, perpetuo iure tenendam dedi supradictis Fratribus, in idipsum FILIIS MEIS, GODEFRIDO, EVSTATHIO, & BALDVINO, mihi cooperantibus, &c. Factum est autem hoc anno M. XCVI. indict. IV. anno profectionis Christianorum contra Paganos Ierusalem. Cap. 119. Anno 1096.

III. Pro Monasterio S. Bertini in Artesiâ : Ego IDA, Boloniensium Dei gratiâ Comitissa, notifico tam futuris quàm presentibus quibuscumque, quòd ob salutem animæ meæ, nec non pro animâ Domini mei Comitæ EVSTATHII, & pro incolumitate filiorum meorum, EVSTATHII, GODEFRIDI, & BALDVINI (qui contra Paganorum incursus ex præcepto Apostolico Hierosolymam profecti sunt) omnes consuetudines, & Comitatum, & quidquid ad me pertinebat de terrâ, quam Ondigiz & Berewoldus Deo & S. Bertino ad eleemosynam pauperum tradiderunt, dono Lamberto Abbatì, &c. Actum in Villâ Merck anno Domin. incarn. M. XCVIII. indictione primâ. In Cod. donat. c. 70. Anno 1098.

IV. Pro Bertinianis iterum: Ego EVSTATHIVS, Dei gratiâ Bononiensis Comes, notum facio tam futuris quàm presentibus quibuscumque, ad salutem animæ meæ, nec non per omnia patris mei Comitæ EVSTATHII, matrisque meæ IDAE Comitissæ, & fratrum meorum GODEFRIDI Hierosolymitani Regis, atque BALDVINI, qui ei in Regno successit, terram

H 2

quam

Anno
1122.

quam beatus Bertinus infra ministerium de Merck pertinet, &c. Huius autem libertatis concessio facta est à me EVSTATHIO apud Capellam, post reditum meum ab Hierosolymis anno XX. Dominica autem incarnationis M. C. XXII. indict. XV.

Totis illis viginti octo annis, ab anno nempe M. XCIV. ad M. C. XXII. trium dumtaxat Eustathij & Idæ filiorum mentio fit in antiquis instrumentis, quibus derogari fidem nemo cordatus velit.

Probatur II. ex tribus Vitis sanctæ Idæ, Bononiensis Comitissæ, XIII. Aprilis.

Ex Hagio-
logio Ru-
beæ vallis
p. 1.

EX prioris capite primo: Fuit quædam virgo nobilissimâ exorta profapiâ, insignis adolescentula nomine IDA, cuius pater, nomine GODEFRIDVS, primus apud Imperatorem extitit, & Comes Ardennensis claruit: mater verò eius non minùs nobilis DODA vocabatur. Eo autem tempore inclytus Comes Bononiæ nomine EVSTATHIVS, filius EVSTATHII & MATHILDIS Bruxellensis Comitissæ; cuius secundi EVSTATHII uxor sancta IDA effecta est. TRES ex eâ FILIOS genuit, videlicet GODEFRIDVM, BALDVINVM, & EVSTATHIVM. Horum GODEFRIDVS post mortem auunculi sui GODEFRIDI GIBBOSI maiorem partem Brabantie possedit, & postmodum electus est Rex & Princeps in Hierusalem, postquam terra sancta recuperata fuit à Christianis, ac post eum frater eius BALDVINVS: qui multis claruerunt victorijs contra perfidam gentem Saracenorum.

Ex ms.
Vltraiekti-
no S. Sal-
uatoris.

Ex alterius Vitæ breuioris capite item primo: Eo autem tempore Comes Bononiæ nomine EVSTACHIVS, cuius uxor IDA effecta est; ex eâ TRES FILIOS genuit, EVSTACHIVM, GODEFRIDVM, atque BALDVINVM.

Ex ms.
Soc. Iesu
Brugis.

Extertiæ prolixioris lectione primâ: Recepta namque ut decuit honorificè [S. Ida] copulata est Comiti Bononiæ, scilicet EVSTACIO, pro more Ecclesiæ Catholicæ. Celebratis igitur nuptijs solemniter, venerabilis IDA, quæ Dei erant curiosa, sub CONSVLARI dignitate, amabat fideliter; quæ mundi autem videbantur, non inquirebat pertinaciter: seruato nempe castè coniugio coram Dei clementiâ, TRES FILIOS genuit. Primus fuit EVSTACIVS, vir potens, & in omnibus actibus sæculi ac religione laicali egregius: iste verò patris imitans nobilitatem, & ut notum est, tenuit hereditatem viriliter. Secundus quippe fuit GODEFRIDVS, aui sui vocabulo & possessione Dux vocitatus; qui, Deo propitiante Turcis triumphatis, sub nouâ gratiâ Rex primus fuit in Hierusalem prædestinatus. Huic autem natu posterior, sed non minùs in actu potentiâque potentior, fuit ter-
tius

tius bonæ memoriæ BALDVINVS, Accomensis ciuitatis eidemque subi-
centium Proconsul & Dominus; ac demum, post obitum fratris sui GO-
DEFRIDI, ut Regis Vices expleret, honore regio ditatus: quo regnante
omnis Hierosolyma in cursu malo descendit ad ima. Factum est autem, cum
tantorum venerabilis IDA mater esset filiorum, adhuc illis in cunabulis ia-
centibus, non sinebat alienis, sed proprijs lac dare uberibus, timens ut
prauis contaminarentur moribus.

Probatur III. ex antiquis Genealogijs.

Ex Genealogiâ ante annum M. C. scriptâ, quæ legitur ad cal-
cem Chronici Hugonis Floriacensis, quod Petrus Monachus
descripsit anno M. CC. XXVII. & S. Quintino de Monte in Vero-
manduis obtulit: GERBERGA, soror Ermengardis, genuit Henricum se-
niorem de Brussella, Comitem Lambertum, & MATHILDEM. Hanc Ma-
thildem duxit uxorem Comes EVSTACHIUS DE BOLONIA, & genuit
ex eâ duos filios, Eustachium & Lambertum. EVSTACHIUS accepit fi-
liam Godefridi Ducis IDAM nomine, genere nobilem & moribus; & ge-
nuit ex eâ TRES FILIOS, EVSTACHIUM, GODEFRIDUM Ducem
* NVNC Lotharingæ, & BALDVINUM.

Seruat
Brugis in
biblioth.
Soc. Iesu.

Ex Genealogiâ S. Arnulphi Metensis: Mathildis, filia Gerbergæ, ge-
nuit Eustachium Comitem Boloniensem, & Gerbergam Friderici Ducis
uxorem. Eustachius Comes genuit Balduinum Regem Hierusalem, Gode-
fridum Ducem, & post Regem Hierusalem, ex IDA.

* Nota
ætatem
Auctoris.

Ex aliâ Genealogiâ Ducum Lotharingæ & Brabantix, quæ desi-
nit in Ioanne III. Duce: EVSTACIUS Comes Boloniensis genuit ex san-
ctâ IDA EVSTACHIUM Comitem Boloniensem, & GODEFRIDUM Du-
cem Lotharingæ, & BALDVINUM.

Ex Codice
Nivel-
lenfi.

*Probatur IV. ex aequalibus finitimis, alijsq;
proba fidei Scriptoribus.*

GVIBERTVS Abbas Nouigenti, in Laudunensi pago, à Bono-
nienfi haud multum distante, qui scripsit regnante Balduino
Godefridi Bullonij fratre: Dux GODEFRIDVS, Eustachij Boloniensis
Comitis filius, duos habuit fratres, BALDVINUM, qui Edessena urbi
præfuit, & post ipsum fratrem Rex effectus Ierosolymæ * NVNC usque *
regnat; & EVSTACHIUM, qui paterno Comitatu * PRAEEST. Hi pa-
trem habuerunt potentem, & secularis ingenij virum; sed & matrem lit-
teris quidem, nisi fallor, eruditam; sed potissimum ingenitâ serenitate, &

L. 2. c. 12.

* Nota
ætatem.

magnâ erga Deum animi deuotione præstantem, cuius diutina religioni debebantur tam spectabilem, ut credimus, gaudia filiorum.

Ordericus Vitalis, natione quidem Anglus, sed Vticensis in Francia Monasterij alumnus, qui Historiam suam ad annum vsque M. C. XLI. perduxit, sic de Eustachio II. Consule seu Comite Boloniensi: *Generosam & religiosam nomine ITAM habuit uxorem, Godefridi Lotharingæ Ducis sororem, quæ peperit ei TRES FILIOS, GODEFRIDVM, BALDVINVM, & EVSTACHIVM; & FILIAM, quæ nupsit Quarto Henrico Imperatori Allemanorum.*

Lib. 4. ad
an. 1067.

Lib. 9.

Idem alio loco: *EVSTACHIVS enim Boloniensis Comes, qui cum Guillelmo Senlacium in Angliâ bellum peregit, ITAM sororem GODEFRIDI Lotharingæ Ducis uxorem duxit, ex quâ GODEFRIDVM, & BALDVINVM, & EVSTACHIVM genuit: quos gratiâ Dei diuitijs & virtutibus in hoc sæculo multipliciter honorauit; præcipueque in expeditione Hierosolymitanâ probauit, corroborauit, atque sublimauit.*

Cap. 18.

Lambertus Ardensis, Bononiæ finitimus, qui suam Historiam absoluit anno M. C. LXXXI. hoc de S. IDA reliquit elogium: *Lothariæ Ducis Godefridi quondam filia, Boloniensis Comitum EVSTACHII quandoque vidua, GODEFRIDI & BALDVINI Regum Hierosolymorum, & EVSTACHII nobilissimi Comitum mater.* Alio item loco de Arnol

Cap. 108.

Ardensi Domino sic loquitur: *Torneamenta diligendo, & ardentissimè frequentando, multis in regionibus notus, Boloniensi Comiti EVSTATHIO, nobilissimæ prolis, EVSTACHII videlicet, GODEFRIDI, & BALDVINI auctori & patri, notissimus fuit & familiarissimus.*

Cap. 3.

Historia vetus ms. Cœnobij Broniensis in Comitatu Namurcensi: *De cuius germine [militis Helix] Lotharingorum Duces egressi, GODEFRIDVM Bullionis Ducem, & BALDVINVM Regem, & EVSTACHIVM Comitem, felices & strenuos in armis fratres, & Saracenorum expugnatores effuderunt; quorum gesta Robertus Abbas Remensis stylo Tulliano describens, rutilo sermone conclusit. Horum igitur SORORIS filius MANASSES extitit, castrum & oppidum quoddam HIRGIAM nomine, villas & redditus satis tenues, quantum ad tantæ claritatis virum, possidens.*

In Chron.

Albericus ad annum M. LXXVI: *GODEFRIDVS iuuenis, frater BALDVINI & EVSTACHII, per matrem IDAM factus est heres Bullonij.*

Idem Albericus ad annum M. XCVI: *IDA Bononiensium Comitissa tradidit Affligemio Ecclesiam, quæ est in villa Genapia, cum decimis & vniuersis eius redditibus, consentientibus filijs suis, GODEFRIDO Duce Bullonij, & EVSTACHIO, & BALDVINO. Idem GODEFRIDVS Dux filius eius in eadem villâ quinque mansos Affligemiensi Monasterio tradidit,*

tradidit, ad quos ipsa postea quasdam partes circumiacentes, plenè unum mansum continentes, in augmentum concessit.

Magnum Chronicum Belgicum de Godefrido Barbato Duce: Genuit GODEFRIDVM Gibbosum Ducem, & sanctam YDAM, matrem GODEFRIDI, EVSTACHII, & BALDVINI, fratrum Boloniensium.

Gerbrandus Leydenfis de Godefrido Gibboso Duce: Habebat sororem S. YDAM nomine, quæ erat matrimonio iuncta EVSTACHIO Comiti Boloniensi; cui genuit TRES FILIOS, scilicet GODEFRIDVM de Bullion, BALDVINVM, & EVSTACHIVM. Hac antiquorum canâ fide, meo iudicio, testatiora adferri non possunt. L. 14. c. 4.

Pro numero filiorum quaternario testimonia.

WILLELMVS Tyri in Syriâ Archiepiscopus, qui anno M. C. LXXIV. res in Oriente annis octoginta quatuor gestas descripsit, de Godefrido Bullionio loquitur in hunc modum: Fuerant porrò huic TRES ex utroque parente FRATRES; quibus & morum dignitas, & virtutum præstantia, tanti Principis dabat esse germanos: Dominus videlicet BALDVINVS Comes Edeffanus, qui eidem postea successit in Regno: Dominus quoque EVSTACHIVS Comes Boloniensis, qui in bonis succedens paternis, post patrem obtinuit Comitatum. Tertius fuit Dominus WILELMVS, vir inclytus, à paternâ & fratrum simul honestate & strenuitate non degener. Duo primi Dominum & fratrem suum in expeditione secuti sunt, tertio domi remanente. L. 9. c. 5.

Historia Willelmi Tyrij annis abhinc benè trecentis Gallicè versa, & in pergameni descripta, cuius duo exemplaria seruantur Bruxellæ in Bibliothecâ regiâ, sic de Godefrido Bullionio: Il ot III. freres, qui estoient moult sages & bons cheualiers. Li uns fu BAVDOIN, qui fu Cuens de * Roars, qui fu Roys apres luy. Li segons fu ESTACES, qui portoit le nom son pere, & fu Cuens de Boloigne. Li tiers fu GVILLAVME, vaillant, prous, & loiaus: ne ne se descordoit mie de la bonté à ses freres. BAVDOIN & ESTACES suivrent lor Seigneur & lor frere el pelerinage d'outremer. Li tiers fu GVILLAVME, qui demort en son pay, pour garder sa terre. * al. Ro-
bes,

Latina Tyrij exscripsit S. Antoninus Florentinus, qui obiit anno M. CD. LIX. sic ut eius testimonium idem cum Tyriano censerì debeat. Itaque iam percontor, cui potior adhibenda fides, an Tyrio soli, homini Asiatico, ac de rebus Occidentis parum instructo; an tot alijs insignibus ex eadem cum illis Principibus regione viris; nec non & paribus ætate testimonijs, actisque publicis: quorum fidei adiungas

adiungas velim, nec Bononiæ, nec ullibi terrarum, vlla illius Guil-
 lelmi Bononiensis germana superesse monumenta. Hic elicere malui
 aliorum sententias, quàm meam pronuntiare. Statuant illi, quos in
 summo doctrinæ gradu Minerua collocauit.

L A M P A S X.

*7us PHILIPPI IV. Regis Catholici ad Comitatum
 Bononiensem.*

Meyerus
 ad an.
 1307.
 Chesne de
 Vrb. Fran-
 ciæ c. 11.
 Meyerus
 an. 1075.
 Chroni-
 cum Ber-
 tinianum.
 Chesne
 Guisnes
 l. 2. c. 6.

BONONIA Belgicæ secundæ ciuitas pertinebat olim ad
 Comitatum Flandricum; sed per calliditatem Gallorum alias-
 que partitiones hereditarias auulsa fuit. Eustachius II. Bo-
 noniæ Comes, Godefridi Bullionij pater, BONO-
 NIAM tenuit in fidē & clientelâ Comitum Flandriæ. Rai-
 naldus Comes de Domno-Martino, IDÆ Bononiensis Comitissæ
 sponsus, pro Bononiensi Comitatu fecit hominum Balduino IV.
 Comiti Flandriæ.

Oliu. Vre-
 dius in
 Sigillis
 Com.
 Fland.

Sed auulsa postmodum fuit à Flandriæ Comitatus corpore Bo-
 nonia: quod quando & quâ ratione factum paucis aperiam. Phi-
 lippus Alsatijs Flandriæ Comes anno M. C. LXXX. ISABEL-
 LAE nepti suæ nubenti PHILIPPO Augusto Francorum Regi AR-
 TESIAM dedit cum supremo iure clientelæ, quo BONONIENSIS, S. Pauli,
 & Guisnarum Comites, Comitibus Flandriæ adstringebantur: à quibus nu-
 ptijs Artesiæ Principatus petenda est origo. Primus itaque Artesiæ à
 Flandriâ separatæ Dominus fuit Philippus Augustus Francorum
 Rex per Isabellam, Balduini Hannoniæ Comitis & Margaretæ Flan-
 dricæ filiam, cui matrimonio iunctus fuit.

Donat.
 piar. cap.
 104.
 Ad an.
 1237.

Isabellâ postmodum defunctâ, filius eius ex Philippo Augusto
 Ludouicus VIII. Rex, secundus Artesiæ Dominus agnitus est: qui
 deinde moriens anno M. CC. XXVI. ROBERTO filio suo tertio geni-
 to adhuc impubi Artesiam testamento reliquit; quod anno M. C. C.
 XXXVII. S. Ludouicus IX. Rex Roberto fratri suo confirmauit, & de
 nouo concessit diplomate, quod Miræus edidit; eiusque summam
 sic refert Albericus: *Apud Compendium in octauis Pentecostes, in præ-*
sentiâ Regis, & omni frequentia nobilium Franciæ, frater eiusdem Regis
ROBERTVS cingulo militiæ de nouo accinctus, nuptias suas celebravit
cum MATHILDE filiâ Ducis Brabantie; & Rex dedit ei COMITA-
TVM ATREBATENSEM, & Sanctum Odomarum, & Ariam, & cete-
ra de matre Domini Ludouici patris eius sibi contingentia. Inde porro
 ROBER-

ROBERTVS ille ab Historicis *primus Artesia Comes* nuncupatur, qui ex Mathilde, filiâ Henrici II. Brabantia Ducis, filium reliquit ROBERTVM II. Artesia Comitem, à quo deinde alij Comites prodire.

Ab illâ igitur ætate Comites Atrebatenses pro clientibus habuerunt Comites BONONIENSES, sancti Pauli, & Guisnenses. Nihilominus Ioannes Biturigum Dux, copulatâ sibi Ioannâ Bononia Comitissâ, LUDOVICO MALANO, Flandriæ & Artesia Comiti, hominum pro Bononiensi Comitatu præstare recusauit. *Incidit contentio,* Lib. 13.
inquit Meyerus, *inter LUDOVICVM & IOANNEM Biturigem de Comitatu BONONIÆ, quem iure uxorio tenebat Biturix Atrebatum & BONONIA ad corpus Flandricum olim pertinebant. Possederunt longo tempore Comites Bononia suam ditionem in fide & clientelâ Comitum Atrebatum. Nunc autem natalium suorum splendore superbiens Biturix, soli volebat fidem præstare Regi: Ludouicus autem Comes Atrebas id sibi iure fieri debere contendebat. Eò discordia controuersia processit, ut pugionem suum Biturix Ludouico in pectus proijceret: accidit in die festo Epiphaniæ Domini: eoque ex vulnere, tertio post die, Ludouicus obiit. Consentit plenæ auctoritatis Chronicum vetus Flandriæ M. S. quod seruatur Bruxellæ in Bibliothecâ regiâ: Le Comte LOYS mourut à Saint Bertin l'Abbaye; car le Duc de Berry luy ietta sa dague en son cœur, pource que il ne le vouloit laisser posséder le Comté de BOVLOGNE, dont il auoit espousé la Dame; & le Comte vouloit qu'il luy en fâisist hommage comme appartenoit; & cela ne vouloit point faire. Scelus atrox, cuius causâ Comitatus Bononia ad directos feudi Dominos Artesia Comites, Ludouici iniquissimâ cæde perempti successores, redire pleno iure debuit. Si enim vasallus morti Domini veneno, vel gladio, vel aliter insidiatus fuerit, beneficium amittit. Sed addit paulò infra Meyerus: Teſta & dissimulata videtur cades à Biturige facta: quis enim vindicasset? Burgundio [PHILIPPVS AVDAX] Biturigis frater letus in tantas successit opes.* an. 1383.

Primus itaque ex Ludouici Malani successoribus, qui iure suo in Bononiam vsus est, nec Turrianos pro Bononia Comitibus agnouit, fuit PHILIPPVS BONVS Burgundiæ Dux; quippe qui Comitatum illum pacificè possidebat anno M. C. D. XXXV. tam ex iure ob Biturigis noxam, qui ius clientelare violauerat, Maioribus suis quaesito, quàm alio antiquiori à Brabantia Ducibus deriuato; quod hîc explicare placet præmissis gradibus genealogicis, qui lucem dabunt meæ ratiocinationi.

Stemma Comitum Bononiæ ex Brabantinâ stirpe.

13. MARIA Comitissa Bononiæ, vxor Matthæi, filij
Theodoric Comitis Flandriæ.

14. IDA Comitissa Bononiæ, vxor
Rainaldi Comitis de Domno-Martino.

14. MATHILDIS, vxor Hen-
rici Ducis Brabantiæ.

15. MATHILDIS II.
Comitissa Bononiæ,
nupta Philippo Co-
miti Clarimontis, ac
deinde Alphonso Lu-
sitano; sed cum isto
sine liberis: ob. 1258.

15. HENRICVS III.
Dux Brabantiæ:
obiit 1247. vxor
Maria, Philippi
Imp. filia.

15. MARIA
Comes Bono-
niæ, vxor Ocho-
nis IV. Imper.
ob. anno 1259.
sine liberis.

15. ALEYDIS,
vxor Guillel-
mi Com. Al-
uerniæ, de-
inde Arnol-
di de Wese-
mael.

16. IOANNA Phi-
lippi & Mathildis
filia, vxor Galcheri
de Castellione: ob.
ante matrem sine li-
beris.

16. HENRICVS III.
Dux Brabantiæ,
Comes Bononiæ:
obiit 1260. vxor
Aleydis Burgunda:
à quibus alij Bra-
bantiæ Burgundiæ-
que Duces, & Hi-
spaniæ Reges.

16. MATHILDIS,
vxor Roberti I.
Artesis Comi-
tis, mater secun-
di; nupta deinde
Guidoni Comi-
ti S. Pauli.

16. ROBER-
TVS I. Comes
Bononiæ & Al-
uerniæ, à quo
alij, qui ad Co-
mitatû Bono-
niæ ius obten-
derunt, Aluer-
ni & Turriani.

MATHILDE II. Bononiensi Comitissâ sine liberis diem suum obeunte, Bononiæ Comitatus iure ordinario deuoluebatur ad Henricum III. Ducem Brabantiæ, Henrici II. Mathildis defunctæ consobrini, filium: quo nihilominus posthabito, Pares Curiae Atrebatensis Bononiæ possessionem adiudicarunt Mathildi Brabantæ, sorori Henrici II. Ducis, tunc S. Pauli Comitissæ, collatâ ipsi gratiâ illâ; propterea quod Roberti II. Comitis Artesis ex priori marito mater erat. Illâ tamen Senatus Parisiensis decreto postmodum exclusâ, adscripta fuit Bononia Mariæ Brabantæ, Othonis IV. Imp. vxori; quia, vt aiebant, *Atrebatensis consuetudo locum non dabat representationi.*

Hæc autem Maria Imperatrix prole carens totum in Bononiâ ius suum transtulit in Henricum III. Brabantiæ Ducem, suum ex fratre nepotem. Cessionis instrumentum edidit Christophorus Butkens ex Archiuis Brabantiæ; & in hanc quidem formam:

MARIA Dei gratiâ quondam Imperatrix Romanorum, vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in omnium Salvatore. Vniuersitatem vestram scire volumus, quod Nos Illustri Principi, karissimo fratri ueli nostro,

Miræus
in Chron.
pag. 264.
Chesne
Chastil-
lon, l. 3.
c. 3. & 8.

In Tro-
phæis Bra-
bantiæ,
Probat.
p. 75.

LAMPADES HISTORICÆ.

67

nostro, HENRICO Duci Lotharingia & Brabantia, quidquid iuris habebamus, vel habere poteramus in Comitatu & terrâ BOLONIAE, cum omnibus pertinentijs suis, per successionem hereditariam, ex morte Dominae MATHILDIS, olim Comitissæ dicti loci, filia matertera nostra, liberè & absolutè contulimus, nihil iuris nobis in iisdem bonis reseruando, vel in posterum reclamando. Promittimus insuper, quod ad Curias & Dominos, de quibus dicta bona descendere dignoscuntur, quotiens à prefato Domino DVCE fuerimus requisiti, instabimus, laborabimus, & intendemus bonâ fide, sicut pro nobismetipsis, quod prælibatus Dominus DVX in hac parte ius suum plenariè assequatur, & prædicta bona totaliter possideat, tamquam HEREDITATEM SVAM, pacificè & quietè. In cuius collationis & promissionis testimonium & firmitudinem, sigillum nostrum præsentibus duximus apponendum, adhibitis his testibus, Arnolde Domino de Wesemale, Domino Gerardo de Marbais, Domino Roberto de Hoefden, Domino Henrico de Hautem, Domino Henrico & Domino Ioanne de Filfordiâ, & alijs. Datum & actum apud Atrebatum mense Februario, Feriâ quintâ post octavas Purificationis B. Virginis, anno Domini

An. 1258.

M. CC. LVIII.

Mortuâ deinde Mariâ Imperatrice, soror eius Aleydis, vidua Willelmi Comitis Aruerniæ, vxor tunc Arnoldi Wesemali, ius etiam omne, quod in Bononiam habere poterat, transtulit in iam dictum Henricum III. Brabantia Ducem, suum pariter nepotem. Hæ sunt

Probationum pag.

98.

ERNOVL Cheualier, Sire de Wesemale, & ALIZ, que fu Contesse d'Anuergne, sa femme, à touz cheux qui ces lettres verront & orront salut. Nous faisons à sauoir à touz cheux qui sont, & qui à venir sont, ke pour l'especial amour que nous auons à nostre chier Seigneur LE DVC de Lorreigne & de Brabant, & pour le grant biens que nous a faet, & pour les dons que nous a donnez, & mement pour la grant mise qu'il a faet après le Contey de BOLOIGNE, pour nostre droet aporchacer, auons regardé à leauté, que NOVS LI DONNONS LA CONTEY DE BOLOIGNE, & les appartenances, A LVY ET A SES OERS, tout le droet que nous y auons, & que auoir pouons, & que eschoe est sur NOE ALIZ deuant ditte de part ma chier seur MARIE, que fu Emperis jadis, que eschoet li estoit de par nostre cousine germaine la Contesse MAHAUT DE BOLOIGNE: & li donnons TOVT ENTIEREMENT en fruitz & en profiz, & en quant que eschoer peut sur la Conté, & quant que nous li poons donner A LVY, & à un de SES OERS, quel que voudra, en fief & en hommage heritablement à tous iours, la quinte partie de cele Conté, ou la quarte, ou la terche, ou pour meins de la moitie, ou plus, se

I 2

nous

nous faire le poons, tout ensi que il nous requerra, & toutes les foes qu'il nous en requerra, à tenir de nous, ou del Seigneur dont la terre meut, lequel que luy plaira, & deuons aleir pour requerre cele Conté, par tout là où il nous voudra meneir à son coust, & deuons faire & dire quant que bon lui semblera par lui ou par son Conseil, & enchartreir toutes les foes que il voudra, soit en la Court le Roy de Franche, soit en la Court d'Artois, soit en la Court de Teroeane, ou en autres lieux, se besoigne estoit; ne ne deuons faire, ne dire, ne enchartreir, ne auoer fait chose, ne enchartreir que greueir puiest ne doie à nostre Seigneur le Duc deuandit, ne à ses oers, des conuenanches que deuant sont dites. Et pour che que ces conuenanches soient fermement tenus à nostre Seigneur le Duc, nous obligons enueirs luy de ceu que deuant est dit, sour peine de deus cens mil liures de Paris, que il & ses oers nous porront demandeir, si nous venons encontre les choses que deuant sont dites, & obligons nous & nos biens quant que nous auons & auoer poons, & quel heet nous & eschoer nous puet, & en queil lieu que ce soit. Et ce don & ces conuenanches auons nous iuré seur seint, & fianché corporelement, à tenir bien & leaument; & à ce tenir fermement, renonchons à exception de priuilege de crois & de Cheualerie, & à tous priuileges donnés & à donner, & à tous autres exceptions & aides de droet & de faet que nous pourrent auoir eu, soit deuant iuges de Seinte Eglise, soit deuant iuges seculiers, & que pourent greueir à nostre Seigneur le Duc deuant dict & à ces oers. Et pour ce que chi don & ces conuenances soient fermes & estables, nous auons ceste charte presente saelée de nos seals. Che fu faet l'an del Incarnation Jesu Christ M. C. C. LX. le Lundy enpres la fieste Seint Barnabé.

Probat.

P. 52.53.

55.

Tabulas eadem edidit quoque Christophorus Iustellus in Historiâ Comitum Aluerniæ; sed adiecit præterea hanc chartam: *Vniuersis presentes litteras inspecturis ROBERTVS COMES ALVERNIAE salutem. Noueritis quod nos conuentiones factas inter DOMINVM NOSTRVM HENRICVM Ducem Lotharingiæ & Brabantiae ex parte unâ, & Nos ex alterâ, DE COMITATV BOLONIAE, cum suis pertinentijs, de quadraginta millibus libris Paris. soluendis à nobis dicto Domino nostro Duci statutis terminis, sicut in litteris super hoc confectis plenius continetur, promittimus, iuramento præstito corporali sine fraude & dolo, firmiter obseruare. Et si contigerit Arnoldum de Wesemale decedere antequam cum Domina ALEYDE Comitissâ Aruerniæ, uxore suâ, Comitatus & terræ BOLONIAE habeat inuestituram; Nos sub dicto iuramento laborabimus cum omni diligentia, ut ipsa Domina MATER NOSTRA ipsam habeat inuestituram, & nos postmodum per eandem: & iam ex tunc, postquam inuestiti fuerimus, præfatus Dominus DVX noster de dictis quadraginta*

ginta millibus lib. Paris. habebit pagamentum à nobis, sicut in litteris dictarum conuentionum plenius continetur. In cuius obligationis & rei testimonium, sigillum nostrum proprium presentibus duximus apponendum. Datum apud Falebeke die Martis post Purificationem Beatæ Virginis, anno Domini M. CC. LX. An. 1260.

Henricus III. Dux Brabantiaë è viuis excessit illo eodem anno M. CC. LX. vt videre est in eius Epitaphio Louanij in templo S. Dominici: adeoque illi persoluta non est ea summa pro tantâ ditione perexigua; pro quâ Ioannes I. Dux Brabantiaë, filius eius, anno M. CC. LXXV. litem adhuc habebat cum Roberto Comite Aruerniaë: qui Robertus obiit anno sequenti M. CC. LXXVI. Illam autem summam à nemine persolutam argumento est, quòd Philippus Bonus Burgundiaë Dux, & Atrebatum Comes, auiti iuris conscius, Bononiaë adiuerit possessionem. Cuius aditionis aliam prætereà causam adfert Ioannes Dauffayus, Betuniensis Artesius, in libro ms. de Verâ & legitimâ successione Mariæ Burgundiaë aduersus Ludouicum XI. Franciaë Regem: *Quia, inquit, Comitatus BONONIAE reuersus erat ad eius manus ob defectum clientelaris professionis, aliarumque debitionum haud præstitarum, post iustas & legitimas interpellationes.* Eius autem Philippi Boni iuris & possessionis extat hæc mentio in pacto Atrebatensi, anni M. CD. XXXV: *Item quia dictus Dominus Dux Burgundiaë ius sibi vindicat in Comitatum BONONIAE IVXTA MARE, quem nunc tenet ac possidet; & pro bono pacis, dictus Comitatus erit & manebit dicto Domino Duci Burgundiaë, & eo fruatur in omnibus prouentibus & emolumentis, pro se, & LIBERIS suis MASCVLIS de suo corpore procreatis solummodo. Et postmodum erit & redibit ille Comitatus ad eos, qui ius ad illum habent, aut habebunt. Et debet Rex componere cum dictis prætendentibus, & illis satisfacere; ita vt ipsi interea nihil de eo petant, aut controuersiam moueant, nec lite persequantur dictum Dominum Burgundiaë Ducem, vel masculas eius proles.* Iustellus Probat. P. 58. Artic. 25.

Ille qui tunc obtendere ius dicebatur ad Comitatum Bononiensem erat Bertrandus de Turre, filius Mariæ Comitissæ Aluerniaë, quæ iactabat se successisse iuri Ioannæ Bituricensis Ducissæ; quod tamen, si quod fuerat, amissum palam est, tum ob capitalem noxam mariti sui Ioannis Biturigum Ducis, tum ob defectum præstiti Comiti Artesiaë hominij.

Ceterum mirari subit Carolum VII. Regem, stirpe Valesiâ, qui ad Comitatum Bononiaë nullum ius habebat, illum Atrebatensi pacto solis masculis Philippi Boni Burgundiaë Ducis addicere voluisse, qui toties ad feminas deuolutus fuerat: illam idcirco iniquam con-

An. 1465.
Artic. 3.

ditionem emendauit postea Ludouicus XI. Rex foedere Confluentino, quod cum Carolo, Caduilegij Comite, Philippi Boni filio, pepigit anno M. CD. LXV. in quo hæc habentur: *Insuper, cum Atrebatensi pacto inter alia constitutum fuerit, ut Comitatus Bononiæ esset & maneret dicto nostro auunculo Duci Burgundiæ [Philippo Bono] & PROLIBVS eius MASCVLIS ex ipsius corpore procreatis; & quod dictus Dominus & parens noster [Carolus VII. Rex] teneretur eos remunerare qui ius in illum obtendunt; Nos ob has causas, & absque pacti Atrebatensis rescissione, consensimus & declarauimus, consentimus & declaramus dicto fratri & cognato nostro [Carolo Comiti] ut ipse, & LIBERI eius, tam MARES quàm FEMINAE, ex ipsius corpore in matrimonio procreati, eorum vitâ durante tantum, possideant, & possidere possint dictum BONONIAE COMITATVM, formâ & medio, quo dictus frater & cognatus noster pacto Atrebatensi illum possidere potuit; & illo liberè ut fundo proprio frui. Ad quod eorum consensum procurabimus, qui in illum Comitatum ius obtendunt; tenebimurque illis satisfacere, dictumque fratrem & cognatum nostrum, eiusque liberos pacatos seruare.*

Dauffayus
lib. cit. in
præf.

Carolo postmodum Burgundiæ Duce & Comite Bononiæ apud Nanceium cæso, *Tres Ordines Comitatus Atrebatensis, BONONIAE, & sancti Pauli, cum alijs omnibus Belgicarum Prouinciarum Ordinibus, conuenerunt in vrbe Gandauensi, ubi Dominam MARIAM, Caroli Ducis filiam & heredem unicam, exceperunt, & palàm agnouerunt pro Domina, Comitissa & Principe naturali dictarum Prouinciarum: ubi etiam inter alios coram adfuere, & vnà cum alijs subscripsere, Consul & Scabinus vnus ciuitatis Bononiensis.*

Tomo 1.
cap. 41.
an. 1477.

Nihilominus contra fidem ritu solemniter firmatam Ludouicus XI. Rex Bononiam occupauit, quæ ad Mariam, Caroli filiam, vel vi solâ Confluentini foederis attinebat: rem sic enarrat Ioannes Molinetus Burgundicæ domus Historiographus: *Bononia iuxta mare, muris & fossis mirum in modum munita, ad deditiōem vocata fuit, & arx eius similiter; quod Centuriones & ciues audire noluerunt. Rex tamen obsidionem parari iussit, & tormenta bellica sic disposuit, ut ipsi vrbs cum arce dedita fuerit. Rex introgressus publicè significauit, quòd etsi Bononia pertineret ad Dominum Bertrandum de Turre, Comitem Aluernia, illam nihilominus pro securitate Regni seruare sibi vellet, cum sufficienti dicti Turriani remuneratione. Comitatus Bononiæ prius tenebatur in feudum à Comitibus Artesiæ; sed tunc Rex nouum eius Dominum se fecit, & hominum pro illo præstitit gloriose Virgini Deiparæ discinctus, & flexo genu, in ipsius templo, præsentè Abbate, Religiosis, Consule, Scabinis, ciuibisque: & pro asserendo illo iure, ante imaginem Deiparæ obtulit cor ex auro puro, quod solatos*

latos aureos bis mille pondebat: mandauitque, ut sui successores Franciæ Reges dictum Comitatum deinceps tenerent à Mariâ Virgine, paremque ipsi facerent oblationem.

Petrus Matthæus, qui eadem refert, scribit Ludouicum XI. fuisse Principem, qui religionem suis aptabat consilijs, non consilia religioni. Lib. 8. & 11.

Addit Hallianus, illum res quidem specie bonas fecisse, sed iniquâ mente; Deoque & hominibus simulatâ pietate illudere intendisse. Ille igitur in primis Confluentinum fœdus violauit, quo Maria, Caroli Ducis heres vnica, post patris obitum possidere Bononiam debebat. Deinde occupatâ præter ius Bononiâ, & Comitatu Loraguesij Bertrando Turriano, pro iure, si quod in Bononiam habebat, permutatione concesso, Virgini Deiparæ vanâ religionis simulatione obsequium clientelare professus est; quod Mariæ Burgundæ, Artesiæ Comitissæ, solemnî more præstare tenebatur. Vnde commissi pœnâ ad ipsam Mariam Bononia iterum redire debuit, quæ ad eius Maiores dudum deuoluta fuerat, ut iam ostendi.

Comitatus ergo Bononiensis nullo iure pertinet ad Regem Franciæ, sed perquam optimo ad Philippum IV. Regem Catholicum, Brabantia Ducum & Artesiæ Comitum iustum successorem & heredem: quandoquidem — sanguine misto

Texitur alternis è gentibus vna propago.

Prudent.
lib. 2. contra Symmach.

L A M P A S X I.

Hispaniarum Catholici Reges meritò dici possunt Novi Orbis Apostoli, & ad salutem gentium à Deo destinati. Reges Francia non sunt primogeniti Ecclesiæ filij; nec ijs præcipuus supra Reges alios titulus Christianissimi.

VICTOR Vitæ S. Genulfi causas inter, ob quas CAROLVS I. Imperator MAGNI cognomentum sortitus est, hanc adfert: *A magnitudine Fidei, quâ religiosus vivere studuit; & ab excellentiâ virtutis, quâ GENTIS SAXONVM, vel aliarum gentium virtutem strauit, & ex Idololatriis Christo credulos fecit.* Lib. 2. c. 5.

Saxonicus Poëta, qui florebat circa annum DCCC. XC. sic de Magno eodem Imperatore:

*Nullus APOSTOLICIS tunc iure propinquior illo,
Ut res ipsa docet, COETIBVS esse valet:*

Lib. 5. fi.

Nam

AD VINDICIAS HISPANICAS

Nam cum Iudaico præcesserit agmine PETRVS

Stipatus, cuius dogmate crediderat:

PAVLVS totius, licet si dicere, mundi

Gentes saluatas duxerit ore suo:

ANDREAS populos post se producet Achiuos:

IOANNES Asia proferet Ecclesias:

MATHEVS Æthyopes niueos baptisrate factos;

Indorum THOMAS ducet ad astra greges:

Tum CAROLVM gaudens SAXONVM turba sequetur;

Illi perpetuæ gloria latitiæ.

Cap. 5.
apud Sur.
23. Iulij.

Alius Scriptor gente Saxo, qui translationem S. Liborij litteris consignauit, circa annum Christi C M. de eodem Carolo Magno sic verba facit: *Quem arbitror nostrum [SAXONVM] iure APOSTOLVM nominari, quibus ut ianuam Fidei aperiret, FERREA quodammodo LINGVA prædicauit. Qui cum toties victoriâ potitus, quoties in procinctu positus, multas sibi gentes, multa Regna subiecit. Constat tamen eum gloriosissimè etiam de diabolo triumphasse, cui tot animarum millia, prius sub eius tyrannide captiua, in conuersione NOSTRÆ GENTIS eripuit, & Christo Domino acquisiuit: à quo illum hoc recipere premium & confidimus, & optamus, ut fruatur in calis APOSTOLORVM consortio, quorum functus est in TERRIS OFFICIO.*

28. Ian.

Fridericus I. Imperator in diplomate dato Aquisgrani anno Dom. incarnationis M. C. LXVI. de eleuatione corporis S. Caroli Magni: *In fide quoque Christi dilatanda, & in conuersione Gentis Barbaricæ, fortis Athleta fuit, & VERVS APOSTOLVS [Carolus Magnus;] sicut Saxonia, Fresonia, atque Westphalia, Hispani quoque testantur, & Wandali, quos ad Fidem Catholicam VERBO conuertit & GLADIO. Hal-* lucinari Fridericum I. Imp. notat doctissimus Bollandus, quia non conuertit Hispanos Carolus Magnus, sed solum nonnullas eorum vrbes, & quidem ad Regni fines, à Saracenorum manibus eripuit.

Baron.
an. 589.
num. 33.
num. 42.

Haud absimilem gloriam Recaredo Gothorum in Hispaniâ Regi Catholico adscripserant Concilij Toletani III. Patres, postquam Gothorum & Sueuorum in Hispaniâ Gentem ab Arianâ perfidiâ ad Catholicam Fidem conuerterat anno Christi D. LXXXIX. acclamantur quippe omnes, *quod merebatur APOSTOLICVM MERITVM, quia APOSTOLICVM impleuerat OFFICIUM.* Vnde Cardinalis Baronius post Concilij Patres haud dissimulante: *Religiosissimus ipse Rex in conuersione Gothorum & Sueuorum APOSTOLI vice functus.*

Quandoquidem igitur Carolus Imperator, ob subactam armis, & mancipatam Christo Saxoniam, cognominatus est *Magnus*, nec non

non & *Saxonum Apostolus*; potiori ratione Hispaniarum Catholici Reges cenferi debent *Maximi*, & *Novi Orbis Apostoli*; qui velut filij tonitruui, non vnam *Saxoniam* (etsi Eginartho non modicam *Germania* partem) sed barbaras in Indijs infinito numero Gentes, quæ ferarum ritu lustra potius quàm domicilia habebant, non solum certis in sedibus collocarunt, verùm etiam ad veram pietatem & religionem traduxerunt: illum autem præcipuè *AMERICANVM ORBEM* antea incognitum, qui est dimensionis ter mille & quingentarum leucarum communium; & qui *OCTODECIM* amplissima complectitur *REGNA*; in quibus tanta opum omnis generis est abundantia, ut uniuersum Orbem perpluat *AVRO*, *ARGENTO*, *VNIONIBVS*, *GEMMIS*, alijsque rebus innumeris, tum ad humanæ vitæ necessitatem, tum ad delicias.

In Vita
Caroli
Magni.

Cl. Cle-
mens in
Dissert.
§. 3. & 4.

Argenti quantitas (inquit *Alphonfus Douaglia*) quæ ex *America* translata est in *Europam*, tanta est, ut ex inito millionum, qui classibus sunt aduecti, certo computo; & factâ comparatione cum distantia, quæ est inter *Hispaniam* & *Americam*, repertum sit, ab uno ad aliud extremum fabricari potuisse pontem ex palis argenteis, longis palmos nouem. Et prætereà, quod si tota illa argenti vis uno aliquo in loco posset iterum uniri, montem ex illâ, *POTOSIO*, ex cuius visceribus maximè effossæ sunt illæ opes, maiorem posse excitari.

Lib. 4. c. 4.

Illa ergo Tua est potentia, *PHILIPPE REX MAXIME*, in *ORBE NOVO*, quem Assertor Gallicus non nisi inuia & deserta loca esse scribit. Illæ sunt vires & diuitiæ Tuæ, ob quas Tibi non solum, ut *Carolo* primo Imperatori, *Magnitas*; ut alijs Regibus, *Maieestas*; verùm etiam, ut *Arnobij* voce utar, *Maximitas*, hoc est, *Maxima* iure perquam optimo competit *magnitudo*. *Thesauri* hostium in bonorum à subditis rapinâ consistunt: Tui in ipsâ naturâ radices habent æternas & inexhaustas. In tuis omnibus Regnis, quàm latè per vtrumque Orbem extensa sunt, æquum & rectum iudicatur:

Pag. 257.

*Nullæ Nobilium cædes, non crimina vulgo
Texuntur; patriâ mæstus non truditur exul:*

Non infelices tabulæ; non hasta refixas

Vendit opes, auidusque emptor non voce citatur:

Nec TVA priuatis crescunt AERARIA donis.

Claudia-
nus de
Honorio.

Ad extremum, quia *Apostoli*, dum viueret, *Christo* laterales erant, quippe quos (ait *Tertullianus*) præcipuos *Christus Dominus* LATERO SVO adlegerat destinatos *NATIONIBVS* *MAGISTROS*: quos etiam defunctos *Deus* præ cunctis terræ Regibus voluit honorari, & ad regia illorum vestibula Imperatores excubare. Sic etiam Catholici Hispaniarum

Lib. 1. de
Præscript.
cap. 20.
Baron.
an. 337.
num. 21.

K

Reges,

AD VINDICIAS HISPANICAS

74

S. Bern-
nard. l. 2.
ad Eug.

In Histor.
Car. VI.
an. 1389.

Reges, qui verè sunt *Novi Orbis Apostoli*, & *nationum magistri*, summo Orbis Pontifici, *potestate Petro, unctione Christo*, laterales esse, & Regibus alijs omnibus antestare debent: ut perperam imponatur Regibus Franciæ titulus *Primogeniti Ecclesiæ filij*, quem haud multis abhinc annis temerè vsurpatum colligitur ex Ioanne Iuvenali Vrsino, ubi refert accessum Caroli VI. Regis ad Clementem VII. Antipapam, Auenione agentem, quem Galli pro legitimo Pontifice agnoscebant: *Honorem debitum ipsi exhibuit, ut ECCLESIAE FILIUS, (comme filz de l'Eglise) summisso genu, pedem, manum & labia osculatus.* Erat ergo *filius Ecclesiæ* Carolus VI. sed non *primogenitus*; id enim annotare non omisisset Iuvenalis Vrsinus, Rhemensis in Galliâ Archiepiscopus, Par Franciæ, partiumque Caroli & Gallorum Magnus sectator. Iam indicare debent Franci, quinam Caroli VI. in Regno successor illam honoris prærogatiuam à Summo Pontifice postmodum sit adeptus.

Baron. an.
379. 10.
483. 21.
599. 12.

An. 683.

Lib. 3.

Apud Sur.
3. Martij.

L. 7. c. 7.

Neque Regibus Francorum peculiaris est titulus *Christianissimi*; quandoquidem alijs Regibus & Imperatoribus passim attributus fuit. D. Ambrosius GRATIANVM Imperatorem nominat *Christianissimum Principem*; Felix Papa Tertius ZENONEM Imperatorem Orientis, *filium nostrum, Christianissimum Principem*; S. Gregorius Magnus, & Summus Pontifex, MAVRITIVM, *Christianissimum nostrum Imperatorem*. Leo II. Papa, in Epistolâ ad Ervigium Regem Hispaniæ, CONSTANTINVM POGONATVM vocat *Christianissimum nostrum, imò Dei Ecclesiæ filium, Imperatorem*. Glaber Rodolphus Franco-Gallus: *Regnantibus duobus CHRISTIANISSIMIS Regibus, HENRICO scilicet Saxonum Rege, & ROBERTO Francorum.* In Vitâ S. Cunegundis, HENRICVS II. Imperator, eius maritus, nuncupatur *Christianissimus*. Otho Frisingensis ad annum M. CII: *Conradus, filius Henrici Imperatoris, Christianissimus.*

In proce-
mio.

Cap. 31.

Cap. 3.

* Roder.

Tol. l. 4.

c. 17.

Mariana

l. 7. c. 18.

Rod. San-

tius p. 3.

c. 12.

RECAREDVS Hispaniarum Rex Catholicus, anno D. XCVIII. in Concilio Toletano III. dictus est *Christianissimus, & amator Dei, Gloriosissimus Dominus*; in Barcinonensi, anno D. XCIX. *Christianissimus & piissimus Dominus*. Alphonsus à Chartagena Episcopus Burgenfis de SISEBVTIO Hispaniæ Rege: *Hic Christianissimus per Historiadores vocatur.* In Concilio Toletano VI. CHINTILANVS Rex Hispaniæ dicitur *Excellentissimus & Christianissimus Princeps*. Leo II. Papa, in Epistola ad Quiricum, ERVIGIVM Regem Hispaniæ vocat *Præcellentissimum atque Christianissimum Regem, filium suum.*

ALPHONSVS III. MAGNVS, Rex Oueti & Galliciæ, à Ioanne VIII. Papâ per Epistolam dictus est ** Rex Christianissimus; scilicet Constanti-*

num

num & alios Christianissimos imitatus, qui firmamentum Imperij in religione collocarunt. Luitprandus Ticinensis, & Sigebertus ad annum CM. XLIV: In Hispaniâ Addaram Rex Saracenorum à RADAMIRO L. 5. c. 1. Christianissimo Rege Galitiæ in bello superatus est. Albericus ad annum M. C. XV: In Hispaniâ ciuitas Colimbria à Rege FERNANDO Christianissimo per beatum IACOBVM de manu Saracenorum fuit recuperata.

Hermannus Contractus ad an. DC. XXXIV. de Anglorum Regibus: OSWALD tertius, filius EDILFRIDI, Christianissimus. Albericus ad annum CM: Elfredus Rex Angliæ Christianissimus. Dudo in Historiâ Normannorum ad annum CM. XCV: Alstenus Rex Anglorum Christianissimus, omnium Regum probitate præcellentissimus. Denique Glaber Rodolphus iam laudatus: Rex Vngrorum STEPHANVS Lib. cit. Christianissimus. Quod igitur honoris nomen ad Imperatores Orientis & Occidentis, ad Hispaniæ, Angliæ & Hungariæ Reges meritò spectauit, non attinuit ad solos Franciæ Reges, nec ijs supra alios præcipuum & peculiare fuit.

L A M P A S XII.

Antiqui Francia Reges cum Imperatoribus fœdera percutiebant; non seorsim cum Imperij Principibus aut Statibus, qui Caesaribus infidi essent.

ORMANNI veteres vt Regnum Franciæ, quod minori Caroli Simplicis ætate iam peruagando vastauerant, denuò depopularentur, ac datæ fidei illuderent, dixerunt in speciem, se cum Rege Francorum mortuo Carlomanno tantum, non cum Francis pacis pepigisse pactum. Verùm hodie vice versâ, vt vastum Imperij corpus paulatim conficiant Franci, profitentur palàm, se cum Imperio, non cum Imperatore iunctam fœdere societatem iniuisse; veterem esse inter Franciæ Reges & Imperij Principes necessitudinem. Quod postremum quàm à vero sit alienum, conuincunt Regum Franciæ cum Imperatoribus, non autem cum Imperij Principibus, congressus amici plures; quos hinc inde dispersos in vnum collectos dabo.

Regino
an. 884.
Sigebertus
an. 885.

Sleidanus
lib. 8.

Primus congressus LOTHARII Imperat. cum CAROLO CALVO Rege Francia.

Lib.4.
Anno 843.

NITHARDVS Caroli Magni nepos: Mediante Iunio, Feriâ videlicet quintâ, propter ciuitatem Madasconem, in insulâ, quæ Ansilla dicitur, cum æquo numero Primorum LODHARIUS Imperator, LODHWICVS Rex Germaniæ & KAROLVS Rex Franciæ occiduae conueniunt, & hoc sacramentum mutuò sibi iurauerunt; videlicet, ut ab eâ die, & deinceps, inuicem sibi PACEM conseruare deberent.

II. LVDOVICI II. Imp. cum LOTHARIO Rege Francia media, siue Lotharingia, & CAROLO Rege Prouincia.

Anno
856.

ANNALES Francorum Bertiniani: LVDOICVS Imperator Italiæ, & Lotharius frater eius Rex Franciæ, cum Karlo puero, germano suo, apud Urbam CONVENIUNT; ubi ad eò pro Regni paterni portionibus dissident, ut panè armis inter sese decernant: Karlo tamen fratri suo Prouinciam & Ducatum Lugdunensem iuxta paternam dispositionem distribuunt, eripientibus eum à fratre Lothario Optimatibus, qui illum moliebatur in clericum tonsurare.

III. LVDOVICI I. Germaniæ Regis cum CAROLO CALVO Francia Rege, & LOTHARIO Rege Lotharingia.

Anno
859.

ANNALES Francorum Fuldenses: LVDOVICVS Rex [Iunior Imperator] quasi inchoante Verno tempore Wormatiam venit, cum frequentibus Legatorum suorum discursibus fratris [Caroli Calui Franciæ occiduae Regis] ac nepotis sui [Lotharij Regis Lotharingiæ] animos reconciliare studeret, eorumque responsa per internuncios reciproca relatione susciperet: tandem conditò tempore singuli, cum æquo numero Principum suorum, ex aduersâ parte nominatim expressorum, iuxta Anternacum castellum, in quâdam insulâ Rheni fluminis nauigio vecti CONVENIUNT, reliquo singulorum comitatu super littus ex utrâque parte fluminis consistente: ubi cum diu varia & anceps aetiarum simul & agendarum rerum agitata esset disputatio, conditò placito Autumni temporis, iuxta Basileam communiter habendo, singuli cum suis ad propria reuersi sunt.

IV. LV-

IV. LUDOVICI I. *Germania Regis cum CAROLO
CALVO Francia Rege.*

HERMANNVS Contractus: LUDOVICVS Rex *Germania* & Anno
frater eius CAROLVS Rex *Galliarum* CONVENIENTES, debita 864.
sibi inuicem relaxant, & FOEDVS PACTVMQVE innouant, & con-
firmant.

V. ARNVLPHI *Imperatoris cum Odone
occidua Francia Rege.*

ANNALES Fuldenfes: His auditis Rex [Arnulphus Imperator] Anno
Franciam petijt; habitoque ad Franconofurt generali conuentu, dispo- 888.
suit aduentare Wormaciam: quod ODO [qui Franciam Occidentalem
vsurpauerat] comperiens, salubri utens consilio, contestans se malle Re-
gnum suum gratiâ cum Regis pacificè habere, quàm ullâ iactantiâ contra
eius FIDELITATEM superbire; veniensque HUMILITER ad Regem,
gratanter ibi recipitur. Rebus ab utrâque parte prout placuit prosperè
dispositis, unusquisque reuersus est in sua.

VI. ARNVLPHI *Imp. cum Odone & CAROLO SIM-
PLICE, Francia Occidentalis Regibus.*

HERMANNVS Contractus: ARNOLFS Rex cum Odone Anno
Galliarum Rege ad se veniente PACEM firmat: Caroloque, filio 895.
Regis Ludouici Balbi, non multò post VENIENTI, & MVNERA OFFE-
RENTI, auxilium denegat. Regino Abbas: ODO Rex cum magnis mu-
neribus ad ARNOLPHVM venit, à quo honorificè susceptus est; omnibus-
que impetratis pro quibus venerat, in Regnum reuertitur.

VII. HENRICI I. *Imp. cum CAROLO SIMPLICE
Francia Rege.*

FLODOARDVS in Chronico: CAROLVS SIMPLEX in Regnum Lo- Anno
tharij abiit; receptisque per vim quibusdam Ricuini infidelis sui præ- 921.
fidijs, & FACTA PACTIONE usque ad Missam S. Martini cum HEN-
RICO Principe Trans-Rhenensi, reuertitur ad montem Lauduni. Ad-
ditur in fine illius anni: CAROLVS iterum PACEM cum HENRICO
firmat.

K 3

VIII. HEN-

VIII. HENRICI I. *Imp. cum* ROBERTO I.
Francia Rege.

Anno
923.

FLODOARDVS iterum: ROTBERTVS in Regnum Lothariense proficiscitur locuturus cum HENRICO, qui ei obuiam venit in pagum Ribuarium super fluuium Ruram; ubi se inuicem pauerunt, & PACTA AMICITIA, datisque ab alterutro muneribus, discesserunt.

IX. HENRICI I. *Imp. cum* CAROLO SIMPLICE
Francia Rege.

Anno
922.
lege 923.

SIGEBERTVS Gemblacensis: KAROLVS Rex Francorum cum auxilio Lothariensium iuxta urbem Sueffionis pugnans contra ROBERTVM fratrem ODonis Regis, qui contra se Regnum Francorum inuadebat, cum multis perimit; & se & FRANCIAM HENRICO REGI submittit; ei que in pignus PERPETVI FOEDERIS ET AMORIS mittit manum pretiosi Martyris Dionysij Parisiensis auro gemmisque inclusam.

X. *Eorumdem.*

Anno
923.

Lib. 6.
c. 18.

SIGEBERTVS iterum: Reges HENRICVS & KAROLVS apud Bonnam CONFOEDERANTVR; & KAROLVS reddit HENRICO Regnum Lotharingæ, Episcopis & Comitibus utrimque iureiurando rem confirmantibus. Otho Friiugensis: Dum HENRICVS cis Rhenum regnaret, & de Belgicâ cum KAROLO disceptaret, ex voluntate amborum, ad huius litis scrupulum decidendum, die Bonnæ constitutâ, Belgica HENRICO cessit, & KAROLO Celtica tantum & Aquitania.

XI. OTHONIS I. *Imp. cum* LVDOVICO IV.
Francia Rege.

Anno
942.

FLODOARDVS: LVDOVICVS Rex OTHONI Regi obuiam proficiscitur, & amicabiliter se mutuo suscipientes, AMICITIAM SVAM mutuo firman conditionibus.

XII. *Eorumdem.*

Anno
946.

CONTINIVATOR Reginonis: LVDOVICVS Rex à suis Regno expulsus, auxilium petens Regem OTTONEM ADIIT, & ut desiderauerat

LAMPADES HISTORICÆ.

79

rauerat obtinuit. Nam *validâ manu* Rex GALLIAM intrauit, & Remensem urbem, & Laudunum, aliaque castella quamplurima firma & munita LVDOVICO reddi fecit, ipseque hostiliter usque Rothomagum peruenit. Inde omnibus penè, excepto Hugone, Ruodberti filio, Regni Maioribus Regi suo subactis, in patriam regreditur.

XIII. Eorumdem.

FLODOARDVS: LVDOVICVS Rex Aquis Pascha cum Anno
OTHONE Rege celebrat, & regijs honoratur ab eo mun- 947.
neribus.

XIV. Eorumdem.

FLODOARDVS iterum: Rex LVDOVICVS ad OTHONEM Anno
Regem proficiscitur trans Mosellam, consilium querens & auxilium 950.
ab eo de PACE fienda inter se & Hugonem.

XV. OTHONIS I. Imp. cum HVGONE MAGNO Francorum Duce.

SIGEBERTVS: Rege OTHONE secundam expeditionem in Anno
Franciam parante, HUGO virtutem eius non ferens, ei iuxta flu- 950.
uium Charum occurrit, & PACTO PACIS secundum nutum Regis facto,
manus ei dedit. Witichindus Saxo: Hugo autem expertus potentiam Re- Lib. 3.
gis, virtutemque Saxonum, non passus est ultra terminos suos hostiliter
intrare; sed pergenti in eandem expeditionem anno sequenti occurrit
iuxta fluuium, qui dicitur Car; manus dedit, iuxtaque IMPERIUM
REGIS PACTVM inijt, utilisque proinde remansit. Fragmentum Hi-
storiæ Franciæ: HUGO MAGNVS eodem anno ad Regem OTHONEM
pergens, duos illi leones præmisit; & inde benè remuneratus remeans, à
Duce Conrado usque ad Maternam fluuium deductus est.

XVI. OTHONIS I. Imp. cum LOTHARIO Rege Franciæ.

CONTINVATOR Reginonis: Imperator in Ingelheim Pascha cum Anno
magno gaudio celebrauit: inde nauigio Coloniam attingens, matrem 965.
suam Dominam MATHILDEM, & sororem suam GERBIRGAM Reginam,
filiumque eius Regem LOTHARIUM, sibi obuios, condigno ibi amore &
honore

hōnore tractavit. Flodoardus: OTHO Imperator ab Urbe Romā regrediens Coloniam venit, ibique GERBERGAM Reginam, sororem suam, cum filiis, LOTHARIO Rege, CAROLOq; puero, ad se venientem excepit: & cum eis, alijsque magnis Proceribus, placitum magnum habuit. Addit Sigebertus: Vbi omnis illa Regalis prosapia tanto ad inuicem congratulationis iubilo est affecta, ut in omni vitā eorum vix aliquid gaudij huic letitiæ potuerit æquiparari.

XVII. Eorumdem.

An. 980. **S**IGEBERTVS: OTHO Imperator & LOTHARIUS Rex conuenientes supra Charum fluium PACIFICANTVR, datis inuicem sacramentis: & Rex LOTHARIUS Lotharingiam abiurat. Baldericus Nouiomenfis: Decursis autem temporum spatijs, OTTO Imperator & Rex LOTHARIUS inter se fæderati PACANTVR, & utrumque Regnum factā tranquillitate quieuit. Ditmarus Episcopus: Imperante tunc prædicto OTTONE sex annos, LOTHARIUS Rex, cum filio suomet, ac muneribus magnificis ad eum venit, & sibi satisfaciens, AMICI-
TIAM EIVS firmiter acquisiuit.

XVIII. HENRICI II. Imp. cum ROBERTO II. Franciæ Rege.

An. 1023. **S**IGEBERTVS rursum: HENRICVS Imperator & ROTBERTVS Rex Francorum super Charum fluium apud Euosium conueniunt, de statu Ecclesiæ, REGNI & IMPERII tractaturi: & condito ut super his confirmandis etiam Papam Romanum simul Papiæ opportunè conuenirent, Imperator Regem & suos, multos etiam qui ad demiramdam IMPERIALEM MAIESTATEM conuenerant, tantā liberalitate donauit, ut opibus Regum Persarum aut Arabum posset comparari
L. 3. c. 37. Imperatoris munificentia. Baldericus Nouiomenfis fusè & perspicuè: Hinc autem IMPERATOR egressus, ad EVOSIVM villam pulcherri-
mam, quam beati videlicet GAVGERICI natiuitas inlustrauit, cum PRIMORIBVS quidem SVORVM PALATINORVM intendit; ibi scilicet cum ROTBERTO Rege COLLOQVIUM habiturus; sed & de statu Imperij, ac non tantum de mundanis, verum de spiritualibus locuturus. Sapienter quippe disposito, ut in eo loco, ubi beatissimum GAVGERICVM nouerat ortum, eius gaudiosam festiuitatem, quæ III. Idibus Augusti est, celebrare veniret. Qui nimirum QVANTO MAIOR, TANTO HVMI-
LIOR, Regi ROTBERTO, cum AD SE VENIRET, in villā MOSOMO,
in

in die festo S. LAURENTII occurrere aestimavit : in crastino vero S. Gaugerici VENIENTEM AD SE cum summâ veneratione suscepit. Hoc autem tam SPECIALE COLLOQVIUM, & tantæ solemnitatis CONVENTUM, non est meæ paruitatis evolvere, ubi quidam diuersarum nationum Duces ac Satrapæ, ubi summorum & illustrium virorum, tam Episcoporum videlicet quàm & Abbatum, in numero confluxere personæ. Ad hoc autem plurimi conuenerunt, ut DIGNITATEM IMPERATORIAM mirarentur, quam tantoperè fama laudabat. Ibi certè PACIS & IUSTITIÆ summa diffinitio, MUTUÆq; AMICITIÆ facta reconciliatio. Ibi quoque diligentissimè de PACE sanctæ Dei Ecclesiæ maximè tractatum est, & quomodo Christianitati, quæ tot lapsibus patet, melius subuenire deberent. Exin vero sese inuicem consulentes, ubinam iterum CONVENTURI: Domnum etiam Apostolicum, unâ cum tam citrà quàm vltra Alpinis Episcopis secum habeat, nusquam aptius quàm PAPIÆ decernunt. His ita gestis, cum ab inuicem discedere debuissent, ac vero quis tanta & tanti ponderis munera sufficienter poterit aestimare, quibus vicissim Imperator Regem donauit, ab Archiepiscopo videlicet Colonien- sium, & à Domino Gerardo Episcopo, sed & à Duce GODEFRIDO simul oblatis? Rex IMPERATOREM donare cupiens, quacumque potuit munera ut susciperet præsentavit: qui omnibus cum gratiarum actione remissis, utpote DITISSIMVS, dentem tantummodò S. VINCENTII martyris, ne immunis videretur, retinuit. Nec solum autem Imperator Regem putauit donandum, verum etiam omnes tam Episcopos quàm Abbates; sed & maiores quoque preciosis muneribus accumulans, nullum panè indonatum reliquit. Quicumque ergo illuc conuenerant IMPERATORIAM MAGNIFICENTIAM cognituri, mirati profectò quæ viderant, dicebant se plura vidisse quàm rumor fuisset. Nullum enim Regem aut Persarum, aut Arabum huic conferre audebo, quamuis eos cunctis gentibus opibus præstare legissem.

San-Marthani fratres apertæ rei alienam inducunt speciem, ubi scribunt Henricum hunc Imperatorem cum exiguo comitatu adiuisse Robertum Regem; cuius idcirco inferiorem se agnoscebat. Humanissimus Imperator Regem amicum ad se venientem anteuertit; Primò namque manè surgens, inquit Glaber, cum paucis ad Regem transijt. Nec propterea se minorem Rege, sed vrbanî moris scientem ostendit.

Lib. 12.
c. 2. ed.
vlt.

L. 3. c. 2.

XIX. HENRICI III. *Imperatoris cum*
HENRICO I. *Franciæ Rege.*

An. 1048. **H**ERMANNVS Contractus: *Autumnali tempore HEINRICVS*
Imperator & HEINRICVS Galliarum Rex in Metensi territo-
rio conuenientes, PACEM PACTVMq; inter se iuramento confirmant.

XX. FRIDERICI I. *Imp. cum* LVDOVICO VII.
Franciæ Rege.

An. 1162. **C**HRONICVM Affligemiense: *Imperator FRIDERICVS, à*
Rege Francorum inuitatus, ut sublato schismate Ecclesiæ Romanæ
*PAX firma redderetur, Concilium in territorio Vefuntionum, in * Ladona*
villa, supra Saonam fluuium, in decollationem S. Ioannis Baptista, conuo-
cavit. Sed Rege Franciæ ab Imperatore auerso, quique sine effectû, eadem
& adhuc grauiore permanente discordiâ, in sua redierunt. Addit Auber-
tus Miræus ex ms. Oitiliano: Mense Septembri FRIDERICVS Impe-
rator cum Octauiano iuxta Saonam fluuium consedit; & Rex Franciæ
LVDOVICVS Diuione, congregatis ex utrâque parte multis Episcopis,
Abbatibus, clericis, laicis, tam Principibus quàm popularibus, ut schi-
smati Ecclesiæ finem facerent, si possent: & non potuerunt, sed cum magnâ
dissensione & similitate ab inuicem recesserunt.

* Sic est
in M S.
Lipf.

XXI. FRIDERICI II. *Imp. cum* PHILIPPO II.
Franciæ Rege.

An. 1212. **A**LBERICVS in Chronico: *Rex Siciliæ FRIDERICVS contra*
OTTONEM in Allemanniâ regnaturus Tullum venit: cui Dominus
LVDOVICVS, Regis Franciæ filius, apud castrum VALLIS COLORIS
occurrit; & COLLOQVIVM SOCIETATIS ad inuicem habuerunt. Ri-
gordus de illo congressu: Eodem anno celebratum est COLLOQVIVM
inter eundem FRIDERICVM & PHILIPPVM, magnanimum Regem
Francorum, apud VALLEM COLORIS, Metensi Episcopo mediante: cui
tamen non interfuit ipse Rex, sed LVDOVICVS filius eius primogenitus,
cum Magnatibus Regni: & percusserunt FOEDVS inter se, & renouarunt
AMICITIAS PERPETVAS, sicut fuerunt inter eorum prædecessores. Hoc
est antiquum FOEDVS, quod vetustate propemodum obsoletum P H I-
L I P P V S Augustus aureis describi litteris, & sanctiori loco reponi
iussit.

In Gestis
Phil. Aug.

Sleidanus
lib. 24.

XXII. HEN-

XXII. HENRICI VI. Romanorum Regis cum
LUDOVICO VIII. Rege Franciæ.

ALBERICVS iterum: Dominus Cardinalis Conradus à Româ An. 1224.
egressus, & PER IMPERIUM constitutus LEGATVS Leodium
venit; ibique Vallem benedictam Ordinis Cisterciensis de nouo fundatam
circa Pentecostem consecrauit. Deinde Tullum venit in Octauis B. Mar-
tini cum Coloniensi & Moguntinensi Archiepiscopis, & cum Imperato-
ris filio Rege HENRICO, & Maioribus Allemanniæ: Rex quoque Franco-
rum LUDOVICVS cum suo colloquio, & consilio, IN EODEM CONFI-
NIO, apud castrum VALLIS COLORIS. Et sequenti die VTRIVSQUE
REGNI CONCILIATORES in unum conuenientes, congruum colloquium
ad inuicem habuerunt.

XXIII. ALBERTI I. Imp. Austriaci cum PHILIPPO
PVLCHRO Rege Franciæ.

HISTORIAE Australis pars plenior: ALBERTVS Rex Romano- An. 1299.
rum & Rex Franciæ PHILIPPVS cum magnâ pompâ militum
apud GADIOR AMICABILITER conuenerunt: ubi prædictus Rex
Franciæ sororem suam Dominam BLANCAM filio Regis Romanorum RV-
DOLPHO copulauit in vxorem in die Conceptionis B. Mariæ Virginis. Hæc
facta sunt supradicto IN CONFINIO REGNORVM Regis Romanorum &
Regis Franciæ, in prato infra Tol & Gadior. Censet Brouuerus pactum Lib. 16.
illud fœdus ad Fagenſe castrum, vulgo Foulx; quod ille vocat Villam Annal.
Foulziam supra Tullum oppidum. Papirius Maſſonus adfert ipsum Treuir.
Alberti Cæſaris diploma datum apud QVATVOR VALLES die Martis, Lib. 3.
octauâ mensis Decembris, anno Domini M. CC. XCIX. Vnde Historiæ
Australis Auctor ex Quatuor corruptè potuit fecisse Gadior. Existi-
marem ego per Quatuor Valles intelligi Vallis coloris oppidum, à quo
ad Tullenſem vsque ciuitatem sunt amœnissima prata: deinde quia
locus est alijs Imperatorum & Regum congressibus illustris. Deni-
que propterea quod Nangius, Belleforestius, Dupleixius, alijsque
fœdus istud sancitum difertè scribunt apud Vallem coloris: quam-
quam id factum apud Tullum affirmet Pius II. Papa; cuius hæc
sunt verba: Philippus [Dux Burgundiæ] indignè agere Regem aiebat Lib. 3.
[Carolus VII.] qui nonnulli in Ducatu Luxemburgensi, id est in Impe- ad 21.
rij ditione, oppida occupasset aduersus ANTIQVVM FOEDVS, quod Fran- 14 9.
ciæ Reges cum Imperatoribus apud TVLLVM percussère; in quo cautum sit,

IMPERATOR IN REGNO FRANCIAE, REX IN IMPERIO NE DOMINATVM SIBI VENDICET, ETIAMSI VOLENTES ALIQUI SE DEDANT; iniuste Regem agere, qui FOEDVS violet, & oppigneratum sibi Luxemburgensem Ducatum molestare audeat.

XXIV. MAXIMILIANI I. Imp. Austriaci cum
LYDOVICO XII. Francia Rege.

An. 1501.

IN Consilio Pacis Tridenti habito anno M. DI. inter MAXIMILIANVM I. Romanorum & LYDOVICVM XII. Francia, Reges, iste fuit articulus foederis octauus: *Quod Christianissimus Francia Rex promittat & polliceatur, quod nequaquam vlllo aut quocumque modo se circa subditos, & de rebus Imperij Romani, absque scitu & voluntate Romanorum Regis intrmittere velit. Poterunt tamen nihilominus ambo Reges subditos vtriusque Regni ad omnia alia sua seruitia in seruitores accipere.* Regis Francia declaratio super illâ Tridentinâ pactione Blesis factâ eodem anno M. DI. isthæc fuit: *Touchant le VIII. article commençant; Quod Christianissimus Francia Rex promittat & polliceatur; le Roy entend cest article non seulement auoir lieu pour l'Italie, mais generalement pour tous les aultres lieux & Pays qui sont de l'Empire.*

Cum Imperatoribus igitur, & Romanorum Regibus, non cum Imperij membris, seorsim ab eius capite, Reges olim Francia bonâ fide foedera percusserunt. Primus qui à Maiorum recto itinere deflexit, & prauo consilio societatem iniuit cum Principibus Imperij, Carolo V. Imperatori rebellibus, fuit HENRICVS II. Francia Rex; sic enim de Mauritio Saxone Franciscus Belcarius Episcopus Metensis: *De inferendo CAESARI bello cum HENRICO Gallia Rege pactus erat, Ioanne Fressano Baionensi Pontifice pactionis interprete, qui iam ad illum CLAM missus erat.* Similiter Iac. Aug. Thuanus: *Constat certè MAVRITIVM iam tum cum Rege HENRICO TACITAM CONVENTIONEM fecisse interuentu Ioannis Fraxinei, Lapurdensem Episcopi, viri diu in Germaniâ versati, & linguae periti, qui pretextu aliorum negotiorum apud ipsum erat.* Subiungit deinde post nonnulla: *Adiectum conuentionibus, videri è re omnium esse, vt Rex quamprimum Cameracum, si posset, Diuodurum, siue Metim, Tullum, & Virodunum, Lotharingia ciuitates, occupet, & presidio firmatas VICARII IMPERII nomine in posterum teneat: item vt bellum in Belgio excitet, quo Caesaris vires, pluribus locis oppugnati, distrahat.* Clandestinum ergo iniustumque Henrici II. Regis consilium fuit, & perniciofa cum seditiosis factio; mercatura fuit, non amicitia: auxilia enim carò vendidit, non gratis subministrat,

Lib. 25.
cap. 44.
an. 1551.

Anno eodem, l. 8.

LAMPADES HISTORICÆ.

8;

strauit, dum ciuitates Imperij, METIM, TVLLVM, & VIRDVNVM, in Lotharingâ Superiore sitas, specie protectionis emunxit.

Similem societatem contra antiqua Maiorum suorum fœdera nuperrimè iniuit LYDOVICVS XIII. Franciæ Rex cum Principibus & Statibus quibusdam Imperij seorsim ab Imperatore, nec non & cum alijs hostibus Imperij externis, non ex amore erga Imperium & Principes Imperij; sed vt dum à capite membra diuelleret, dum Principes à Principibus, Circulos à Circulis seiungeret, totius compagis dissolutionem moliretur; & sic Imperij Prouincias, in quas iuris ne quidem vmbra habebat, suæ subijceret potestati. Verùm felicem Germaniam tandem faciet Augustissimus Imperator FERDINANDVS III. Orbi diuinitus destinatus: faciet Deus; & infracta stabit IMPERII GERMANICI HISPANICQVE MAIESTAS; temporumque felicitas quasi reddito AVREO SAECVLO efflorescet. Hæc est votorum meorum summa, & Opusculi huius critici coronis.

M A N T I S S A

A D P R I M A M L A M P A D E M,

De fabuloso stemmate Hugonis Capeti.

Verbulum in conuiciatores.

T Boucheti Dominicique commento auctoritatem addant Scriptores nouitij, iactant eximium virum Andreæm Chesneum illud stemma è tenebris primùm eruisse. Et verum id quidem, neque inficiandum puto, inter eius schedas repertum quoddam specimen primore manu descriptum; sed ad cuius plerosque gradus apposita erat particula *fortè*. Id enim affirmant viri probi, & fide digni, qui proprijs oculis schedam illam inspexere, de quâ tantoperè triumphant aduersarij, & partum informem, neglectumque, velut ex tripode oraculum, nobis obtrudunt, magni viri Manibus illudentes. Nouerat siquidem insignis Genealogus veteres rerum Francicarum Scriptores, quos vel ipse in lucem ediderat, vel scriptos domi seruabat: qui omnes illi fictitiæ origini penitus repugnant. Viderat ille Robertum monachum S. Mariani apud Autissiodorum, qui dum antiquiorum Regum adfert nomina, Carlouingos Capetinosque isthac recenset serie vsque ad obitus sui annum, qui fuit Christi M. CC. XI.

San-
Marth.
l. i. c. 2.
edit. ult.

In Chron.
pag. 5.

L 3

Nomina

Nomina Regum Francorum.

21. PIPINVS.	32. LOTHARIVS.
22. CAROLVS MAGNVS.	33. LVDOVICVS.
23. LVDOVICVS PIVS.	34. CAROLVS FRATER LO-
24. CAROLVS CALVS.	THARII. <i>Post hunc transla-</i>
25. LVDOVICVS BALBVS.	<i>tum est Regnum.</i>
26. KARLOMANNVS ET LV-	35. HVG O.
DOVICVS REGES.	36. ROBERTVS.
27. ODO: <i>hic alienus.</i>	37. HENRICVS.
28. CAROLVS SIMPLEX.	38. PHILIPPVS.
29. ROBERTVS: <i>hic alienus.</i>	39. LVDOVICVS CRA S-
30. RADVLPHVS: <i>hic alienus.</i>	SVS.
<i>Regnum post hunc reductum est.</i>	40. LVDOVICVS PIVS.
31. LVDOVICVS FILIVS CA-	41. PHILIPPVS DOCTVS ET
ROLI.	ELOQVENS.

Hæc Robertus Autissiodorensis. ODO itaque, ROBERTVS & RADVLPHVS Reges à Carlouingorum genere ALIENI erant: ab his deinde REDVCTVM EST REGNVM ad legitimos Reges Carlouingos: tum demum ab istis in Principem alienæ gentis HVGONEM EST TRANSLATVM, siue, vt loquitur Guibertus, Nouigenti Abbas, *in externum genus*. Cùm enim Hugo Capetus Roberti Regis alieni ex filionepos esset, eodem modo, quo auus, genere extraneus erat. Namque si à S. Arnulpho Metensi, certo Carlouingorum stirpite, ortus fuisset Hugo Capetus, à Carlouingis alienus non fuisset; sed illis agnatus in gradu haud ita remoto, ac Henricus IV. Borbonius Regi, cui successit, Henrico III. stirpe Valesio; à quo gradibus vno supra viginti distabat quando sceptrum adeptus est; non idcirco alienus à Valesijs existimatus, quia ex eodem Capeti trunco ambæ stirpes prodibant.

Ad grad. 4
Lamp. i.

L. 6. c. 21.

Iam quòd *germanitas* de fraternitate maternâ æquè intelligatur ac de paternâ, alia duo exempla reperi. Primum exhibet Rodericus Toletanus, vbi de Semenâ, Alphonfi VI. Castellæ Regis nobili concubinâ: *Eadem Semenâ Munionis genuit aliam filiam, quæ THARASIA dicta fuit; quam duxit Comes ENRICVS ex partibus BISONTINIS, CONGERMANVS RAIMVNDI Comitæ, patris Imperatoris: ex quâ suscepit idem ENRICVS ALDEFONSVM, qui fuit postea Rex Portugallie.* Non oriebatur illa *congermanitas* ex parte patrum, quia Raimundus & Henticus ex diuersis familijs prodibant; sed ex Henrici matre Sibyllâ; cuius causâ *consobrinus* erat Raimundi, siue, vt Rodericus loquitur, *congermanus*.

Schema

Schema propinquitatis.

1. RAINALDVS Comes Burgundiæ : vxor
ADELESA Normanna.

2. WILLELMVS Comes Burgundiæ: vxor GERTRVDIS Limburgica.

2. SIBYLLA vxor Henrici, filij Roberti I. Ducis Burgundiæ.

3. RAIMVNDVS Comes Gallicia: vxor VERRACA filia Alphonfi VI. Regis Castellæ.

3. HENRICVS *congermanus* Raimundi Comitis: vxor THARASIA Alphonfi VI. Castellæ Regis filia.

4. ALPHONSVS VII. Imperator Hispaniæ.

4. ALPHONSVS I. Rex Portugalliæ.

Aliud exemplum præbet Malleacense Chronicum, cuius hæc sunt verba : *Anno M. LXXI. ortus est Goffredo Duci Guillelmus filius, qui CONSOBRINVS GERMANVS Ainrici Imperatoris.*

Schema cognationis.

1. GVILLELMVS Dux Aquitaniæ : vxor AGNES filia
Othonis Willelmi Comitis Burgundiæ.

2. GOFFREDVS Dux Aquitaniæ: vxor ALDEARDA filia Roberti I. Ducis Burgundiæ.

2. AGNES vxor Henrici III. Imp. cognomento Nigri.

3. GVILLELMVS Dux Aquitaniæ, *consobrinus germanus* Henrici IV. Imp.

3. HENRICVS IV. Imperator.

Guillelmus iste posterior, & Henricus IV. Imperator, fratris & sororis filij erant : vnde Malleacensis Scriptor GVILLELMVM vocat Henrici Imperatoris CONSOBRINVM GERMANVM, hoc est Hispanicè *primo hermano*, Gallicè *cousin german* : sic vt germanitas de maternâ propinquitate etiam dicatur, vt de Childebrandi & Caroli Martelli germanâ per matrem fraternitate suprâ ostendi.

At ecce, dum postrema huius libri folia excuduntur, ad manus meas peruenit R.P. Francisci Macedo, ex Patriarchæ Seraphici disciplinâ, *Propugnaculum Lusitano-Gallicum*, recens editum Parisijs; ex cuius icone liminari æri incisâ Typographus operæ pœnitens nomen suum abrasit : neque dubito insolens ipsi visum, à Macedo Alphonsum I. Lusitaniæ Regem, vt digniorem, in summæ iconis

Parte 2.
Gallicâ.

In Aucta-
rio.

Pag. 325.

Seneca
l. 2. de Irâ
c. 32.

De Const.
cap. 7.

iconis parte dextrâ collocatum intueri; Regem verò Franciæ Clodouem, vt inferiorem, in sinistrâ: sed & intolerabilius, spectante aulâ Francicâ vniuersâ, Ioanni Bragantino dextrum eundem locum, præ Ludouico XIII. Rege, in imâ icone assignari. Percurri auidè Volumen, atque in Gallicis, de quibus in me agit, nihil reperi præter serum iam ab alijs prudentius adductarum verbosam congeriem; nihil planè præter offam, ex recoctâ crambe conuitijs velut capsico aspersam, quæ ipsis etiam Francis stomachum mouit; quippe qui Auctori (vt ipsemet fatetur) tria hæc obiecere; *in eligendis optionibus* INSOLENTIAM; *in Gallici nominis hostes* INTEMPERANTIAM; *in renouandâ Gallici ad externa Imperia iuris memoriâ* IMPRUDENTIAM. Et profectò inter alia ridiculè agit, vbi me ijs annumerat, *qui auro Hispanico ingenia addixere*. Regi enim Domino meo obtemperasse, cuiusque gloriam fortiter tutatum esse, isthæc mihi vnica laboris merces fuit, qui *aurum Hispanicum* nec contrectaui manibus, nec oculis inspexi: in re domesticâ bello accisâ, cum numerosâ prole, paternisque prædijs in solitudines redactis, sola mihi semper pretium virtus, & FIDES fuit.

Ceterum, *in balneo magnum Catonem quidam percussit imprudens: cui postea satisfaciendi Cato: Non memini, inquit, percussum me. Melius putauit non agnoscere, quàm vindicare. Nihil, inquis, post tantam petulantiam mali factum est? imò multum boni: cepit Catonem nosse. Magni animi est iniurias despicere. Hæc in te transferas velim, Pater Reuerende, & quisquis alius in me conuitia paras: sed fortè dices me Catonem non esse. Moderatior sum, quàm vt magni olim viri politioem vitæ cultum mihi arrogare velim. Hoc vnum dico; Christianum hominem, qui laceffit & læsus liberè ignoscit, vel eo solo nomine Catonem esse.* INIURIA IN SAPIENTEM VIRVM NON CADIT.

FINIS.

LOTHARINGIA
MASCVLINA,

A D V E R S V S

ANONYMV M PARISIENSEM:

A V C T O R E

IOANNE IACOBO CHIFLETIO, Equite,
& Regio Archiatrorum Comite.

ANNO M. DC. XLVIII.

NICOLAUS DE CLEMANGIIS,
Archidiaconus Baiocensis, epistolâ xc.
scripta anno Domini M. CD. XVII.

DICET quis, contemnendum esse, quantum ad
bella pertinet, DUCEM LOTHARINGIÆ;
nec tantis pollere viribus, ut DOMVI audeat
FRANCIÆ bellum inferre. Non debet parvus hostis vi-
deri, quem DEVS excitat, & propter aliorum ADIV-
VAT facinora.

LOTHARINGIA MASCVLINA.

CAPVT I.

*Lotharingia Superioris Ducatus ex lege Imperij
ad feminas non deuoluitur.*

VCATVS Lotharingiæ masculinitas tribus
fulcitur fundamentis; SALICA LEGE, STATV-
TO IMPERII, ET LVRE FAMILIARI. De lege
Salicâ fusè differuimus in Vindicijs Hispanicis: Cap. 5.
superest vt agamus de alijs duobus; & primùm
quidem de Imperij edicto.

Sanctè & salubriter in Imperio constitutum,
vt maiora Feuda, ex primâ origine & naturâ
suâ, militaria essent & masculina. Ratio conditæ legis hæc fuit;
quòd Sacrum Imperium latè protenderetur, suæque maiestatis at-
que gloriæ plures haberet æmulos; vnde Cæsaribus æquum visum
est, regendas tuendasque Prouincias committere Principibus viris,
qui animi magnitudine & constantiâ, iudicij & consilij acrimoniâ,
bellique gerendi peritiâ ac solertiâ præditi, hostium conatus aduer-
sos vi armatâ propellerent. Quod quidem munus cùm feminæ per
se obire non possint, à Feudorum militarium possessione regulariter
sunt exclusæ.

Sancitæ in Imperio legis antiquitatem colligo ex Witikindo
Saxone, qui de Othone I. Imp. sic loquitur: *De legum quoque varie-* Lib. 2.
tate facta est contentio: fuerêque qui dicerent, quia filij filiorum non de-
berent computari inter liberos, hereditatemque legitimè cum filijs sortiri, si
fortè patres eorum obijissent auis superstitibus. Vnde exijt edictum à Rege,
vt vniuersalis populi conuentio fieret apud villam, quæ dicitur Stela.
Factum est, vt causa inter arbitros iudicaretur debere examinari. Rex
autem meliori consilio vsus, noluit nobiles viros ac senes populi inhonestè
tractari; sed magis rem inter gladiatores discerni iussit. Picit igitur pars,
qui filios filiorum computabant inter filios; & firmatum est, vt equali-
ter cum patruis hereditatem diuiderent pacto sempiterno. Eadem, sed
A 2 breuius,

LOTHARINGIA

Ad an.
942.

⁴ breuius, sic refert Sigebertus : *Orta dissensione inter Principes de varietate legis, utrum deberent auis superstitibus filij filiorum post patres defunctos hereditare, an exheredatis fratrue libus deberet hereditas ad patruos redire; ex Regis OTHONIS, omniumque Principum sententiâ, cognitio veritatis commissa est gladiatorio iudicio: cessitque victoria his, qui censebant fratrum filios debere cum patribus hereditare.*

In illâ autem quæstione tempore Othonis primi Imp. agitatâ feminarum nulla mentio; quippe quæ ab omni patrum Feudali hereditate arcerentur; quemadmodum sexcenta ultra Rhenum exempla docent. Citra Rhenum pauca hæc obseruauî.

Bruingus
in Histor.
ms. Lu-
xemb.

Primum est ERMENSINDÆ, HENRICI CÆCI Comitis Namurcensis & Luxemburgensis filiæ, quæ post patris excessum anno M. C. XCIII. ab HENRICO VI. Imp. priuata est utroque Comitatu: contulit enim Namurcum Cæsar BALDVINO Hannoniæ Principi; Luxemburgum verò OTHONI Burgundiæ Comiti, à quo Ermensinda illud redemit, & in Henricum, ex Valeramo Limburgensi marito filium, transmisit.

Gerbrandus.
Snoius.

Alterum est ADÆ, THEODORICI VII. Hollandiæ Comitis filiæ, quâ exclusâ, WILLELMVS, Theodorici frater, in Hollandiæ Principatu successit anno M. CC. III.

Lib. 4. in
Proleg.

Tertium exemplum, de Lotharingiæ Inferioris Ducatu, sic expressit Dinterus: *Mortuo OTHONE Duce sine liberis, qui patri suo [Carolo] successerat in Ducatu Lotharingiæ, QVIA MARES HEREDES NON HABVIT, Ducatus eius per HENRICVM huius nominis Imperatorem II. & Regem Romanorum, datur Godefrido Comiti Viridunensi, filio Godefridi Comitis Ardennensis, anno M. VI. Assentitur Auctor Magni Chronici Belgici hisce verbis: Mortuo Othone sine herede,*

Pag. 90.

GERBERGA soror eius, QVIA FEMINA FVIT, Ducatum Lotharingiæ

De Regno
Burgund.
pag. 177.

amisit. Item Alphonsus Delbene de Othonis sororibus, Gerbergâ & Ermengarde: Hæ hereditatis iure Lotharingiam ad se pertinere prædicabant, & in possessionem eius ingredi conata sunt: sed Godefridus Barbatus, filius Godefridi Arduanorum, Bulloni & Viridunensium Comitis, eas prohibuit, & vi & armis Lotharingiam occupauit anno sexto supra millesimum. Dicebat enim se ab HENRICO Imp. Ducem fuisse constitutum; FEVDVM LOTHARINGIÆ ad masculos, non ad feminas per-

Lib. 2. An-
nal.

tinere. Meyerus denique de iisdem sororibus: His spretis feminis, HENRICVS Cæsar (is qui in calum dicitur relatus) cum in eam Prouinciâ summum haberet iudicium, GODEFRIDO, Ducis Arduennæ Godefridi filio, Lotharingiam dedit; assignato Gerbergæ, Lamberto nuptæ, Louaniensium tantummodo Comitatu.

Quartum

M A S C V L I N A.

Quartum exemplum de Lotharingæ Superioris Ducatu (de quo iam quæstio est) opportunè subministrat Sigebertus ad annum M. XXXIV. FRIDERICO *Mosellanorum Duce mortuo*, QVIA In Chron. MARES FILIOS NON HABEBAT, QVIBVS DVCATVS COMPETERET, *Gothelo Dux*, impetrato etiam ab IMPERATORE *Mosellanorum Ducatu*, in Lotharingia potentiùs principatur. Albericus, Dinterus, Ægidius de Roya, & alij non pauci, eadem Sigeberti verba integrè retulerunt: solus Theodorus Gothofredus in Genealogijs Lotharingæ & Portugalliæ, quas prælo subiecit anno M. DC. XXIV. verba Sigeberti, quæ maiusculo expressimus caractere, scienter prætermisit; eodemque modo mutilavit Magnum Chronicum Belgicum, in quo hæc leguntur: *Frederico Mosellanorum Duce mortuo*, QVIA Pag. 101. MARES FILIOS NON HABVIT, QVIBVS DVCATVS COMPETERET, *Gothelo Dux Lotharingæ Inferioris*, impetrato ab Imperatore CONRADO *Mosellanorum etiam Ducatu*, in Regno Lotharingæ potentiùs principatur. Omisit studiosè Gothofredus verba eadem, quæ in Sigeberto prætermiserat, quæ Ducatum Lotharingæ Superioris, siue Mosellanorum, solis maribus competere palàm insinuant.

Quintum exemplum, extra Lotharingiam, in Regno Burgundiæ, præbet Sabaudia Comitatus; de quo sic Renatus Choppinus: *Allobrogum Comitatus filias minimè dominari, masculo è Sebusianis Regulis extante, decreuerunt litis disceptatores ex lege Salicâ* (alij dicunt ex Voconiâ) *secundum Petrum Allobrogem aduersus Constantiam, neptem ex fratre maiori natu, uxorem Comitissæ Cabilonensis, anno M. CC. LVI.* Addit deinde Choppinus: *Sabaudia planè VIRILE est SACRI IMPERII BENEFICIUM, Beraldo Saxoni in primis concessum ab Othone I. Germaniæ Cæsare patruo.* A Sigismundo postmodum Imperatore Comitatus Sabaudia Ducatus titulo & prærogatiuâ auctus est Constantiæ, anno M. CD. XV.

Planum est igitur quod ait Albericus, *non solere feminas in Imperio hereditare*: quod equidem statutum Imperialibus rescriptis vim habere in Feuda per Imperium, quæ beneficiario iure à Principibus obtinentur, norunt Iurisconsulti. Id tamen de iure communi est intelligendum: possunt enim feminæ ex Imperatoris gratiâ & priuilegio Feudorum possessionem nancisci. Ita Fridericus I. Imperator diplomate dato Ratisponæ anno M. C. LVI. HENRICO Austriæ primo Duci indulisit, *ut eius FILII & FILIÆ indifferenter possent Ducatum Austriæ hereditario iure à Regno tenere & possidere.*

Adolphus item Cæsar anno M. CC. XCV. Rainaldo Comiti Gel-dria concessit, *casu quo sine prole masculâ ab hac luce migraret, ut filiarum*

Lib. 3. de
Dom. tit. 6.
num. 60.

Chronica
August.
Cuspinianus in Au-
striâ.
Ex Archi-
uo Na-
murc.

L O T H A R I N G I A

6
eius maior natu ei succederet in Comitatu, & in alijs Feudis ab Imperio dependentibus.

Dinterus
& But-
kens pas-
sim.

Dinterus
lib. 6. cap.
116.

Philippus denique, Albertus, Henricus VII. & Carolus IV. Imperatores Ducibus Lotharingæ Inferioris & Brabantiae indulserunt, ut si masculum heredem non haberent, eorum FILIAE in Feudis liberè & tamquam masculi succederent. Et idcirco dum Constantiae anno M. CD. XIV. SIGISMUNDVS Imp. obijci fecisset GOSWINO, Priori Carthusiensium de Soelhem, ANTONII Brabantiae Ducis Legato, quòd Imperio ius esset acquisitum in Ducatu Brabantiae, & quòd feminae non possent in eo succedere: cordatè respondit benè informatus Prior, quòd Duces Brabantiae de successione filiarum sunt ab antiquo priuilegiati à Diuis Imperatoribus & Regibus Romanorum.

Quotiescumque ergo legitur, Feudum aliquod Imperiale à femina possessum, illicò intelligendum est id factum ex speciali Cæsaris gratiâ, & præter ius commune Imperij.

Atqui Lotharingæ Superioris Duces priuilegium eiusmodi neque obtinuerunt, neque obtenderunt vmquam, legi suæ Salicæ antiquissimæ, & iuri ordinario Imperij, quo à Feudis militaribus feminae regulariter excluduntur, semper obstricti.

C A P V T I I.

*Prius Anonymi argumentum ab Idâ desumptum,
contra Lotharingæ masculinitatem, dissoluitur.*

PRODIIT anno M. DC. XL. scriptum Anonymi cuiusdam Parisiensis, qui ut probaret Lotharingæ Superioris Ducatum ad feminas deuolui, exemplis ferè causam suam egit, sed præter historicam fidem prolatis: ita ut mihi commenta veriùs quam argumenta refellenda sint. At cuius ea generis? Primum est IDÆ, Eustachij II. Comitis Bononiensis vxoris; quæ (inquit) fratri suo Godefrido Gibboso Duci Lotharingæ absque liberis defuncto sine contradictione aut oppositione successit. Quod absolutè falsum est: interfecto enim à sicarijs Godefrido Gibbere, Henricus IV. Imp. de Feudis eius primarijs sic disposuit, teste Lamberto Schafnaburgensi; Rex Pascha Traiecti celebravit; ibique Ducatum Lotharingæ filio suo CONRADO; Marchiam verò, quæ dicitur Antwerpa, GODEFRIDO (Bullionio, Idæ filio) Eustachij Comitis filio, impigro, & ad rem militarem acerrimo adolescenti tradidit. Eadem quoque habet Sigebertus in Ms. Ortiliano. Ex quibus perspicuum est, Idam in Ducatu Lotharingæ Inferioris Godefrido Gibboso

Ad an.
1076.

Gibboso fratri haud successisse; & consequenter Godefridum Bullonium, Idæ filium, à matre Ducatum illum non accepisse; sed ab Henrico IV. Imp. anno dumtaxat M. LXXXIX. testibus Sigeberto & Alberico hisce verbis: GODEFRIDO, GODEFRIDI GIBBOSI *ex sorore nepoti, tandem* DATVR *Ducatus Lotharingæ.*

Ad an.
1089.

Verum quidem est, Godefridum Bullonium, Idæ filium, à Godefrido Gibbo, Idæ fratre, heredem fuisse scriptum; quippe qui charitam anni M. XCIV. sic exorditur: Ego GODEFRIDVS, *legitimus* *successor & HERES Ducis Godefridi Barbat, filijque eius potentissimi & iustissimi Ducis Godefridi, auunculi mei, &c.* Sed hereditas illa non alia fuit quàm allodiorum, quæ tam in Superiori quàm Inferiori Lotharingiâ maiores eius possederant; puta Bullionij, Baseij, Genapiæ, Sathanaci, & Mosaci; non autem Feudorum, quæ Imperio erant obnoxia: vnde Albericus clarè ad annum M. LXXVI: *Godefridus iuuenis, frater Balduini & Eustacij, per matrem suam Idam factus est heres Bullonij; quia nempe Ida eius mater soror erat Godefridi Gibberis, Bullionij Dynastæ.* Perspicuè in hunc locum vetus Genealogia de Idæ filijs: *Hi dicti fuerunt de Bullion, quia adepti sunt Principatum de Bullion post mortem auunculi sui Godefridi Gibbosi.* Et quidem Bullonium fuisse allodium, non Feudum, clarè docet Chronicum M. S. Monasterij S. Huberti in Arduennâ: *Dux Lotharingæ GOZELO castrum Bullonij in proprium tenebat allodium, & Comitatum Virdunensem.* De Sathanaco & Mosaco hæc reperi monumenta in Chartulario Gorziensi.

Miræus
Don. piar.
c.67.

In Chron.

Ex ms.
Niuellensi.

Charta Godefridi Ducis Magni, seu Barbat.

✠ **I**N NOMINE sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. GODEFRIDVS Dei gratiâ Dux & Marchio, &c. *Instinctu & supplicatione venerandæ collateralis nostræ BEATRICIS multoties sollicitatus, considerans quòd Ecclesiam S. Dagoberti apud SATHANACVM, VILLAM IVRIS NOSTRI, & pretiosis ipsius S. Martyris ossibus & multis alijs Sanctorum pignoribus illustratam; sed à Canonicis imbi sub carnali vitâ degentibus, & sua potiùs quàm diuina quærentibus, usquequaque neglectam; virum boni testimonij, & sanctæ conuersationis, HENRICVM Gorziensem Abbatem, & Monachos eius, cum consilio Domini EVRARDI, sanctæ Treuirorum Sedis Archiepiscopi, in cuius Diocesi locus ipse situs erat, ceterorumque fidelium Dei, ac nostrorum, conuocauimus; & illis remotis, istos in eorum locum substituimus, &c.* ✠ GODEFRIDI Ducis. Signum BEATRICIS coniugis suæ. Signum GODEFRIDI filij

Pag. 184.

filij sui consentientis. Signum Hezelini Comitis. Signum Fulconis Comitis. Signum Herbranni Castellani, &c. Actum Bullioni anno Dominica Incarnationis M. LXIX. indict. VII. regnante HENRICO, filio gloriosi Imperatoris Henrici, anno Regni eius XIII.

Charta Godefridi Ducis, cognomento Bullionij, Godefridi Magni ex Idâ filiâ nepotis.

Pag. 186.

✠ **I**N NOMINE sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij & Spiritus sancti. GODEFRIDVS Diuinâ propitiante gratiâ Dux & Marchio, &c. Notum esse volumus Sanctæ & vniuersalis Ecclesiæ filijs fidelibus, tam futuris quàm presentibus; quia dux GODEFRIDVS auus meus, cum BEATRICE uxore suâ, apud SATHANACVM, IVRIS SVI VILLAM, in Ecclesiâ S. Martyris Dagoberti pro suarum animarum remedio Monachos de Monasterio S. Gorgonij constituerunt, eisq̃ue inter alia, pro supplemento victus & vestitus, Ecclesiam villæ MOSACI, quæ sine contradictione SVÆ PROPRIETATIS erat, legaliter condonauerunt: quam etiam ipsi Monachi totâ vitâ ipsius AVI MEI, & filij sui AVVNCVLI MEI, quietè & pacificè possederunt, &c. ✠ GODEFRIDI Dei gratiâ Ducis & Marchionis. Acta Bullioni anno Domin. Incarnat. M. XCIII. indict. V. anno Regni HENRICI quarti XXXVII. Imperij X. pontificante Domino FILBERTO Treuirorum Archiepiscopo, anno sui Pontificatus X.

Ex chart.
Affligem.

Quin & ipsa etiam IDA, quam adducit Anonymus; in Affligemensi membranâ sic loquitur: EGO IDA BOLONIENSIS COMITISSA, humilis Christi ancilla, cunctis in fide manentibus gaudia promereri promissa fidelibus. Notum facio tam presentibus quàm futuris signum meæ dilectionis erga Dominos meos & Fratres, videlicet Monachos novi Monasterij, cui vocabulum AFFLINGEN inditum erat ab antiquis, &c. Igitur in ALLODIO MEO & villâ, quæ vocatur GENAPIA, pro salute animæ meæ, patris quoque mei Ducis GODEFRIDI, & Comitis EVSTATHII Domini mei, Ecclesiam cum decimis, & vniuersis eius redditibus, firmiter perpetuòque iure tenendam dedi supradictis Fratribus; in idipsum filijs meis, GODEFRIDO, EVSTATHIO & BALDVINO, cooperantibus. Filius quoque meus Dux GODEFRIDVS in eadem villâ Genapiâ quinque mansos terræ donauit iisdem Fratribus, &c. Factum est autem hoc Incarnationis Dominicæ anno M. XCVI. indict. IV.

Vides igitur, Anonyme, IDAM, & Godefridum Bullionium eius filium, allodiorum ex hereditate possessores, non Feudorum.

Vides

Vides *Idam* iam inde ab obitu patris & fratris dici dumtaxat *Bolonie Comitissam*, non *Lotharingæ Ducissam*: cuius *Idæ* frater *Godefridus Gibbodus* & filius *Bullionius* non fuerunt *Duces Lotharingæ Superioris* (quam obtinuit *Theodoricus Dux*, cognomento *Strenuus*, ab anno *M. LXX.* vsque ad *M. C. XV.*) sed *Inferioris*; neque hereditatis iure, verum Imperatoris beneficio; ille anno *M. LXX.* iste anno *M. LXXXIX.* unde sequitur, argumentum ab *Idâ* desumptum, pro *feminarum iure ad Lotharingiam Superiorem*, futile omnino & absurdum esse; adeoque consuetudinem, ab exemplo *Idæ*, à te inaniter iactatam.

Testimonium denique *Nobilium*, quod adducis, coram *Theobaldo Duce* exhibitum anno *M. CCCVI.* vel dicis causâ confictum fuit; vel illi testes *Historiarum* haud erant gnari: quandoquidem ex antiquioribus & indubitatis monumentis constat, *Beatricem* & *Sophiam*, *Friderici II. Mosellanorum Ducis* filias, post mortem patris à *Ducatu* fuisse exclusas anno *M. XXXIV.* Neque vlla femina ante *Isabellam* (de quâ mox agemus) in *Superiorem Lotharingiam* ius vllum palàm obrendit.

C A P V T I I I.

Respondetur alteri Anonymi argumento, de Isabellâ Caroli primi Ducis filiâ.

SOLVTO & enervato priore *Anonymi* argumento, transimus ad alterum. Affirmat ille, *ISABELLAM*, *Caroli I. Ducis* filiam, *Renati Ducis Andegauensis* coniugem, post patris obitum fuisse optimo iure *Lotharingæ Ducissam*: cuius quæstionis nodus ut facilius extricetur, expedit subiectam hîc tabellam sedulò inspicere & examinare.

B

I. IOAN-

LOTHARINGIA

I. IOANNES Dux Lotharingæ.

2. CAROLVS I. Dux
Lotharingæ.2. FRIDERICVS Comes
Guifæ & Vaudanimontis.3. ISABELLA vxor Rena-
ti Andeg. Ducis Lotharingæ
intrusi.3. ANTONIVS I. Comes Vau-
danimontis, Dux Lotharingæ le-
gitimus.4. IOANNES
Dux Calabriae.4. IOLANDA vxor
Friderici VI. Ducis
Lotharingæ.4. FRIDERICVS VI. Dux
Lotharingæ: vxor Iolanda An-
degauensis.5. NICOLAVS Dux
Calabriae, *attus*.5. RENATVS Dux Lothar.
& Barri.6. ANTONIVS II. Dux
Lothar. & Barri: à quo ce-
teri Duces & Principes na-
tu maiores.6. CLAVDIVS
Dux Guifæ: à quo
Principes natu mi-
nores.In Stem-
mate Du-
cum Lo-
thar.In Histor.
Prouinciæ.L. 7. fol.
482.a.Tomo 2.
l. 22.

Dubitat Antonius Albizius, num Fridericus, Comes Guifæ & Vaudanimontis, frater Caroli I. Ducis, proles masculas habuerit: *Quia si habuisset, inquit, ad Renatum Andegauensem per uxorem Lotharingia iure hereditario non peruenisset.* Reuerà tamen Fridericus filium habuit Antonium, qui pro iure suo in Lotharingiam contra Renatum Andegauensem acriter decertauit. Dum enim iste defuncto socero Ducatus possessionem adire vellet; *Antonius acerbè illum prohibuit, affirmans ditionem Lotharingicam non posse in colum traduci.* Hæc Cæsar Nostradamus: quibus haud absimilia refert Richardus Wasseburgius iure Imperij adducto: *Exinde, inquit, ANTONIVS Vaudemontanus, filius FRIDERICI LOTHARINGI, fratris defuncti CAROLI, decreuit iure successionis contendere ad obtinendum Ducatum Lotharingæ, affirmans ISABELLAM Renati uxorem non posse patri succedere in Ducatu, de quo femina non poterant hereditare superstitute masculo legitimo, qualis ipse erat, Caroli defuncti ex fratre nepos, qui præferebat NOMEN & ARMA Lotharingæ; & proinde filiam à se debere excludi iuxta IMPERII IVRA & consuetudines Ducatum Principatuumque.* In eundem sensum Girardus Hallianus tradit, ANTONIVM Lotharingum, Comitem Waudanimontis, tunc obiecisse, Ducatum Lotharingæ sibi competere, *utpote FEVDVM IMPERII, quod in colum non delabatur; ISABELLAM Renato iunctam ab se debere excludi.*

Illud verò dissidium eò usque processit, ut ad arma ventum fuerit. Antonius enim anno M. CD. XXXI. ad bellum se comparauit, suasque

suasque copias iunxit Philippo Bono Burgundiæ Duci aduersus Renatum hereditatis suæ vsurpatorem. Certatum est vtrunque acriter secundâ die Iunij ad Bulnevillam, vbi Renatus victus, captusque Diuionem deductus est. *Mira res, & apud posteros caritura fide* (inquit de pugnâ illâ Pius PP. II.) *quinque hominum millia octo & triginta millia fuderunt: tantum in bello Dei potestas conspicitur.* Lib. 9. Comm.

Franciscus Haræus affirmat Antonium illo prælio victorem recuperasse Ducatum Lotharingiæ, quem Renatus inuaserat: *Armis, ait, & ope Burgundi, eum Ducatum obtinuit, contra Renatum generum Caroli.* Et certè Comes Antonius exinde scutum Lothariense purum prætulit, absque fracturâ siue distinctione, tamquam legitimus Lotharingiæ Dux & Dominus. Contrâ, Renatus tunc bello victus, non Dux Lotharingiæ, sed *Dux Barrensis* dumtaxat nuncupatus est à Biturige, Caroli VII. Franciæ Regis Feciali. Necnon Turris ipsa, in quâ Diuione captiuus detinebatur, ab eo tempore semper dicta est *Turris Barrensis*: & Sacellum, quod in vrbe illâ dotauit in honorem S. Andreæ Apostoli, non aliter audit quàm *Capellæ Barrensis* nomine. Quæ maximè conuincunt Renatum stirpe Francum, ab ipsis Francis pro Duce Lotharingiæ legitimo non fuisse agnitum. In Hist. Car. VII. Regis.

Enguerrannus Monstreletus de pugnâ ad Bulnevillam commissâ rem adfert memoriâ in primis dignam: *Comes Vaudemontanus, inquit, pumilioni insidens equo mediam aciem perequitabat, adstantes amicè commones faciens, ut confidenter & animosè depugnarent; affirmans sub suæ damnationis periculo, actionem suam iustam esse; Ducem Barri velle ipsum iniuste exhereditare.* Quæ profectò verba eius firmando iuri erant peropportuna. Anno 1431.

Obijcit Anonymus, terminatam fuisse litem latâ sententiâ in fauorem Renati aduersus Antonium: sed Auctores, quos adducit, de causæ Iudiciis non conueniunt; dicunt enim nonnulli fuisse Concilij Basileensis Patres; alij Sigismundum Imperatorem, qui Concilio illi vnâ cum Principibus Imperij intererat.

Quod attinet ad Concilij Patres, supponit Belleforestius, illos de Lothariensi lite dijudicasse in Renati fauorem, *sed ad causæ cognitionem haud plenè instructos fuisse, ad id solummodò attendentes, quod filia patri proximior esset quàm frater aut nepos patris; atque ita Renati uxorem, Caroli Ducis filiam, iure potiori debere patri succedere, quàm Caroli fratrem aut nepotem: haud etiam perpendentes, Ducatum Lotharingiæ SALICVM esse, & ad Vaudemontanum Principem attinere.* Tomo 2. lib. 5. c. 95.

Verùm Patres Concilij iudicium tulisse in fauorem Renati, nullo modo quadrat cum ijs quæ narrantur à Wasseburgio; scilicet, *Re-* Lib. 3. fol. 489. b. *tores*

LOTHARINGIA

12

ctores ciuitatis Viridunensis ab eo Concilio Sacrorum interdictione mulctatos anno M. CD. XXXVIII. prouocasse ad Eugenium Papam, vel ad Ferrariense Concilium; adducentes (inter alia) declarationem fuisse factam à RENATO Sicilia Rege, quòd ipse nollet obtemperare Basileensi Concilio, sed Ferrariensi; claro indicio, Basileensem Synodum de Lothariensi causâ in Renati fauorem nihil decreuisse. Et verò si quidpiam gratiosè sanxisset, id omne pro irritò fuisset habitum edicto ipsius Sigismundi Cæsaris aduersus Patres publicato Vlmæ in Comitij anni M. CD. XXXIV. die XXVIII. mensis Iulij, de incompetentiâ Concilij Basileensis in iudicandis causis Principum Imperij ad Sacram Cameram pertinentibus. Sed reuerà Synodus Basileensis de lite Lotharingicâ nihil decreuit; in cuius Actis diurnis (quæ manu scripta extant quatuor Voluminibus) nulla Lotharingæ mentio.

Tomo 3.
Constit.
Imper.

Lib. 1.
Reipub.
c. 9.

Iam quod attinet ad Sigismundum Cæsarem, delirat Ioannes Bodinus, dum Archidiaconum Viridunensem (qui est Richardus Wasseburgius) scribentem adducit, in Concilio Constantiensi Fridericum Comitem Waudanimontis sustinuisse, Lotharingiam esse Feudum Imperiale solis masculis debitum, illumque Sigismundi Imp. fauore vicisse in causâ contra Renatum Andegauensem. Delirat inquam Bodinus, & imponit Wasseburgio; quia Concilium Constantiense inchoatum est anno M. CD. XIV. finitum anno M. CD. XVIII. quo tempore superstes erat Carolus I. Dux Lotharingæ ad annum usque M. CD. XXX. à cuius obitu dumtaxat cœpit lis de successione Ducatus inter Renatum eius generum, & Antonium Vaudemontanum (non Fridericum) eius ex fratre nepotem. Narrat autem Wasseburgius, iudicium litis inter ANTONIVM & RENATVM fuisse delatum ad Imperatorem Basileæ existentem; quia dissidentes habebant rationem, quòd Cæsares Ducatum Lotharingæ censerent inter partes & membra Imperij; essentque in possessione, ut Duces Imperium recognoscerent pro vijs maxime publicis, prolibus adulterinis, & eiusdem Ducatus Regalibus: id quod ab obitu Caroli I. Ducis nondum fuerat factum. Nonnullis deinde interiectis pergit; à Sigismundo Imperatore inuestitum fuisse Renatum de Regalibus Ducatus Lotharingæ causâ Isabellæ uxoris suæ; idque probat litteris Guillelmi Chaney, Canonici Viridunensis, datis Basileæ XXVII. Aprilis anni M. CD. XXXIV. ad Viridunense Capitulum istis ipsismet verbis: Dominus noster metuentissimus, Dominus Dux Barrensis, fuit honorificè per Dominum Imperatorem in Regalibus Ducatus Lotharingæ, non obstante Domino Comite Waudanimontis, receptus. Canonici Viridunensis scriptioni consentit testis maior, Pius II. Papa, vbi

Lib. 7.
folio 482.
b.

Folio 483.
a.

Lib. 9.
Comm.

ubi de Lotharingâ: *Huic, nostrâ ætate*, inquit, *RENATVS præfuit, Dux Gentis ab Imperio constitutus.*

Verum enim verò Renatum de Lotharingæ Ducatu non fuisse plenè inuestitum, sed absque dubio cum restringente clausulâ, *saluo iure tertij* (cuius frequens vsus in diplomatis, quibus gratia conceditur, in cuius executione ex leui controuersia moræ intercessio oriri potest) conuincunt quæ sequuntur rationes.

In primis, quia Ducatus Lotharingæ, cùm esset Imperialis, ad feminam plenè transmitti non poterat nisi ex priuilegio, quod tunc locum non habebat, cùm agebatur de iure tertij, qui natalium & Imperij iure nixus, lite contendebat aduersus mulierem. Ad priorem enim & antiquiorem inuestituram semper est recurrendum; quæ (inquit Baldus) *est vetus basis & fundamentum, adeoque radix ceterarum.* Atqui prima Friderici I. Ducis inuestitura feminas excludebat. Constat enim, Friderico II. Duce, primi nepote ex Filio Theoderico, sine liberis masculis defuncto, Conradum II. Imp. Gotheloni Magno Ducatum contulisse.

Ex inuestiturâ igitur, cum interpositâ conditione, Renati possessio non potuit esse valida; qui propterea durante diffidio Cæsareum diploma numquam in publicum emisit, nec vllibi terrarum postea visum aut editum est; nec fortè scripto vîquam consignatum, & sigillo munitum.

Præterea Renatum non fuisse plenè inuestitum, euidens est ex eo, quòd ante publicationem Pacis Atrebatensis anno M. CD. xxxv. solemnî ritu & pompâ fuit pronuntiatum, *Renatum Ducem Andegauensem & Barrensem* (non Lotharingæ Ducem) *nullatenus in tractatu Pacis debere comprehendî, sed ut priùs manere in vinculis, & in potestate Philippi Burgundie Ducis.* Ecce auctoritatem in Atrebatensi templo S. Vedasti propalatam.

IN NOMINE Domini, Amen. Tenore præsentis publici instrumenti cunctis pateat euidenter, & sit notum, quòd anno à natiuitate eiusdem M. cccc. xxxv. indictione XIV. die Verò Mercurij XXI. mensis Septembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris ac Domini nostri, Domini EVGENII diuinâ prouidentia Papæ quarti anno quinto, sacro Basileensi Concilio vigente, Illustrissimis ac Illustribus Principibus ac Dominis, Dominis PHILIPPO Burgundie, Brabantie, &c. Duce ex una; nec non KAROLO Duce Borbonij, ARTVRO Richemondie, Constabulario Franciæ, L. VVyndomiensi, Comitibus; ac Reuerendo Patre, Patre Domino Reginaldo Remensi Archiepiscopo, Cancellario Franciæ, Nuntijs & Ambassiatoribus Serenissimi ac Christianissimi Principis, Domini KAROLI Francorum Re-

Ex Actis
MSS. Conc.
Basil.

gis, in choro Ecclesiæ seu Monasterij Sancti Vedasti Atrebatensis, Ordinis S. Benedicti, pro Missâ de Sancto Spiritu audiendâ, deinde tractatu Pacis inter præfatum Dominum Karolum Regem, & eundem Dominum Ducem Burgundiæ, inito publicando, & iuramentis ad hoc per partes hinc inde præstandis, videlicet iuxta oratorium præfati Domini Ducis Burgundiæ, ad dextrum latus chori ipsius Ecclesiæ positum & aptatum, constitutis & congregatis partibus ex alterâ. In nostrum Notariorum publicorum, & Dominorum testium ad hæc vocatorum & rogatorum præsentia, ipse Illustrissimus Princeps Dominus Dux Burgundiæ coram præfatis Dominis, Duce Borbonij, Richemondia & Windomiensi, Comitibus, ac Domino Archiepiscopo Remensi, Cancellario Franciæ, Ambassiatoribus præfatis, ibidem, ut præfertur, constitutis, per organum nobilis ac strenui militis, Domini Nic. Raulini, Cancellarij præfati Illustrissimi Domini Ducis Burgundiæ, dixit, & expressè protestatus fuit, quod non intendit, nec suæ intentionis fuit, aut est, Illustræm Principem Dominum RENATVM, DVCEM ANDEGAVENSEM ET BARRENSEM, suum nunc prisionarium, nullatenus in dicto tractatu Pacis, ut præfertur, inter præfatum Dominum Regem KAROLVM, & eundem Dominum Ducem Burgundiæ inito, ac de proximo firmando & publicando, debere comprehendî, nec per eundem Dominum Ducem Burgundiæ de manibus eiusdem Domini Ducis fore liberatum; sed ipsum Dominum DVCEM ANDEGAVENSEM ET BARRENSEM in statu quo erat ante dictum tractatum debere remanere. Quâ quidem protestatione, sic ut præfertur, per Illustrissimum Principem Dominum Ducem Burgundiæ per organum eius supra factâ; præfati Domini, Dux Borbonij, & Comites Richemondia & Windomiensis, ac Dominus Archiepiscopus Remensis, Cancellarius Franciæ, Ambassiatores, & alij Domini eorum collega in hac parte, inibi præsentis nomine Ambassiatorio quo supra, per organum eorundem Dominorum Ducis Borbonij & Archiepiscopi responderunt, & quilibet eorum respondit; quod eo modo quo præfatus Illustrissimus Princeps Dominus Dux Burgundiæ, factum concernens dictum Dominum DVCEM ANDEGAVENSEM ET BARRENSEM, intelligebat, etiam ipsi Ambassiatores præfati Domini KAROLI Francorum Regis eo modo intelligebant, & eorum quilibet intelligebat, videlicet eundem Dominum DVCEM ANDEGAVENSEM & BARRENSEM non debere in huiusmodi tractatu Pacis comprehendî, seu includi, nec de manibus potestateque eiusdem Domini Ducis Burgundiæ liberatum fore. De quibus omnibus & singulis præmissis prælibatus Illustrissimus Princeps Dominus Burgundiæ, Brabantia, &c. Dux nomine suo priuato petijt à nobis Notarijs publicis, sibi & omnibus quorum interest fieri atque tradi unum & plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta. Acta fuerunt hæc

Atre-

Atrebat in predicto Monasterio S. Vedasti sub anno, indictione, die, mense, Pontificatu, & loco, quibus supra; presentibus ibidem Venerabilibus ac circumspectis viris, Dominis & Magistris, Ioanne Caprioli, Archidiacono de Venguesin in Ecclesia Rothomagensi; Quintino Menardi, Præposito S. Audomari Morinensis Diocesis; Nobili viro Ioanne de Brimeu, Scutifero, Domino de Humbercourt; & Philippo Mangart, Licentiatum in Legibus, Atrebatensis Diocesis, testibus ad præmissa vocatis, & specialiter rogatis.

Aduerte, Lector, in illis solemnibus tabulis anni M. CD. xxxv. Renatum titulo Ducis Andegauensis & Barrensis dumtaxat cohonestari: qui si præcedenti anno M. CD. xxxiv. de Regalibus Ducatus Lotharingæ legitimè & plenè fuisset inuestitus per Imperatorem; utique Legati Caroli VII. Regis Franciæ, qui præsentem aderant, non tulissent appellationem Ducis Lotharingæ prætermitti in Francicæ stirpis Principe, cuius soror MARIA ipsius Caroli VII. Regis vxor erat.

Tertiò, inuestitura illa talis qualis à Sigismundo Imp. præterius & rationem decreta est ex odio quod habebat aduersus Philippum Burgundiæ Ducem, Antonij Vaudemontani fœderatum ac defensorem: quam quidem acerbitatem dissimulare non potuit in publico Basileensi confesso die Sabbati VIII. Maij, anni M. CD. xxxiv. vbi Patribus in templo Prædicatorum congregatis, nunciatis abutum suum, dixit multa de Domino Duce Burgundiæ; & specialiter, quodd nimis altè volebat volare, dando versiculum:

Ex Actis
Concilij.

O fili chare noli nimis altè volare.

Equidem pro indubitato illius simultatis testimonio refert Dinterrus, sequenti Iunio Sigismundum Vlmæ cum Legatis Regis Franciæ fœdus pepigisse contra Philippum Ducem Burgundiæ, ad quem prouocatorios misit codicillos; & è contrario Philippum ad Principes Imperij circulares dedisse epistolas, quibus de Imperatore conquerebatur, quodd sibi bellum iniuste nunciaret; quadam de dominijs nostris (aiebat Dux Philippus) in inferioribus partibus Allemaniæ Imperio fore deuoluta pretendens, ut aliàs declarauit ipsa dominia mortuæ manus affecta seruituti; & cum ad ea non succedant femina, in masculorum succedentium defectu deuolutionem nouiter sibi locum vendicare. Ex quibus nullo modo elucet, quomodo stare possit, Sigismundum mense Aprilij anni M. CD. xxxiv. Renato, ut Isabellæ marito, dedisse plenam & absolutam Feudi Lotharingici Imperialis, ac proinde masculini inuestituram; eundemque Cæsarem subsequenti statim mense Iunio obtendisse deuolutionem dominiorum Ducis Burgundiæ, quæ ex Imperij lege transcribi ad feminas non posse contendebat.

Manebat

Lib. 3.

c. 243. &
seq.

In Hist.
Ms. Ducis
Philippi.

Manebat igitur adhuc in vinculis Renatus, non plenè inuestitus, anno M. CD. XXXV. pro causâ Lotharingicâ; & verò etiam sequenti M. CD. XXXVI. quo Dux Burgundiæ Philippus verè Bonus, ad procurandam Lothariensibus Pacem, proposuit coniugium IOLANDÆ, Renati & Isabellæ filiæ, cum FRIDERICO Antonij filio: qui Dux Philippus deinde, acceptâ Renati fide, conceptisque de futuro sponfalibus, anno M. CD. XXXVII. Renatum idcirco soluit, vt Neapolim proficisci posset, sub conditione tamen, vt vtrumque filium suum datæ fidei obsidem traderet; quod ab æquali Scriptore Georgio Castellano reperi annotatum hisce verbis: *LVDOVICVS Rex Sicilia, RENATI & CAROLI Andegauorum frater, ob præclarè gesta parum cognitus in Franciâ, satis potenter regnavit Neapoli iuxta genium regionis: sed non diu duravit eius Regnum, atate mediâ morte præuerti. Illi autem succedere debebat RENATVS DVX BARRENSIS, qui victus in prælio contra Burgundiones, captiuus Diuionem abductus est: quo impedimento, & ob dilatam eius liberationem, multum retardatus est in adipiscendâ Regni possessione; unde aduersus detentorem animo semper tumens fuit: FILIOS tamen suos obsides dedit, & profectus est Neapolim; ubi fauorem simul & contradictionem inuenit. Aduerte iterum, Lector, RENATVM à Castellano, tunc viuentem, DVCEM BARRI dumtaxat nuncupatum, non etiam LOTHARINGIAE.*

Wasseb.
lib. 7. folio
491. a.

Lib. 17.
an. 1440.

Tempus interea promissi per Renatum connubij sensim dilabebatur. Antonius Friderici patens æquo satis animo moram sustinuit vsque ad annum M. CD. XL. quo Iolandâ iam duodecenni, ac nubili, Renatus agens Neapoli nuptias procrastinabat: ex quo indignatus Antonius (qui de cognationis lege solutionem à Pontifice obtinuerat per Guillelmum Filatre, Abbatem S. Theodorici Remensis) denuò arma sumpsit pro iure quod in Lotharingiam habebat, & Mirecurtem occupauit. *Crudeliter euastata terra Lotharingica Barrensisque (inquit Meyerus) sacris iuxta ac prophanis vis illata; nulli ordini, nulli atati Valdemontius pepercit.*

C A P V T I V.

Fridericus VI. fuit Dux Lotharingia ex proprio capite, non uxoris Iolandæ Andegauensis, aduersus Anonymum.

ANNO tandem M. CD. XLIV. Nanceij Fridericus, Antonij filius, sponsam sibi copulauit Iolandam, Renati Andegauensis & Bar-

& Barrensis Ducis filiam, annos natam sexdecim; atque ita *omnis propinquitas, quæ acerbo prius odio diuisa fuerat, mutuam rediuit in gratiam.*

Waffeb.
fol. 494. b.

Stephanus Paschasius, eius connubij causam altius repetens, in hæc verba loquitur: *Isabella Lotharinga, Renati coniux, post decessum patris sui Caroli contendebat Ducatum Lotharingie ad se pertinere, tamquam ad filiam & heredem Ducis: è contra Antonius affirmabat Ducatum illvm esse Fevdvm maribvs attribvtvm, quodque in colvm delabi non poterat; seque aded (quamuis à minori natu filio ortus esset) quia MAS erat, ab obtento iure illam Principem feminam excludere. Nouum belli argumentum inter Antonium & Renatum, in quo iste fortunam deteriore est expertus: factus enim Antonij captiuus, vt liberationis suæ rationem adinueniret, consensit in matrimonium IOLANDÆ filie suæ cum FRIDERICO Antonij filio: quo facto unitæ sunt maiorum minorumque natu Lotharingie geminae stirpes; idque optimo consilio, ad sedanda inter partes dissidia. Renatus nihilominus de illo connubio nusquam est oblectatus; quippe quod ab eo vi extortum fuerat; ita vt continuo cogitaret de alis genero suo circumcidendis.*

L. 6. c. 28.

Illius porro odij ea causa fuerat, quod Antonius Dux, Friderici parens, Renato Lotharingie possessionem quietam nullo modo reliquisset; neque iuri suo armis prosequendo defuisset umquam. Cui aded Diuinam fauisse Iustitiam palàm est, vt Renatus alieni vsurpator, exacto in vinculis sexennio, mutatoque naturæ ordine, funeribus natorum superstes fuerit, quibus contra ius fasque dominationem adscripserat. Cum enim ratione vxoris Isabellæ nullum in Lotharingiam ius haberet, consequens est, eius filios ex parte matris ad illum Principatum nullum ius habuisse: quippe quod totum manebat penes Antonium, licet iniquè expulsum; cum ius non amittatur non vsu, quando non datur facultas vsus.

San-Mart.
l. 11. c. 7.

Georgius Castellanus, æqualis Scriptor, refert bella & vltima quæque aduersus Renatum tentata à Duce Antonio *ratione suæ hereditatis [pour cause de son heritage] & quomodo ad felicem exitum litem suam perduxerit per coniugium Friderici filij sui cum Iolandâ Renati filiâ: ita vt Fridericus in Maiorum hereditatem, quæ à Renato iniuste occupata fuerat, denuo sit ingressus. Et verè Fridericus (inquit Cæsar Nostradamus) ius & causam habebat ad auorum Ducatum; quippe qui directâ lineâ ortum ducebat ab antiquis & legitimis Lotharingie Ducibus, quorum Ditiones à primis eius perillustris & REGALIS DOMVS Principibus in colum dilapsæ non fuerant, præterquam in isto Renato, qui*

In ms. Hist.
toriâ.

Parte 6.
an. 1447.

per Isabellam uxorem suam, Caroli I. Ducis filiam, se declaravit, & aliquo tempore vindicavit in heredem & Dominum Ducatus.

Is ergo Principatus demum iure optimo ad Fridericum reuersus est: vnde superstitite etiamnum focero, Lothariense scutum Aquilulis insigne, sine vllâ fractione, purum putum prætulit; quale conspici-
tur in templo S. Mauricij Andegauensis, in sacello Equitum Lunæ crescentis, ordine decimo sexto, vbi in tabella scriptum: FRIDERI-
CVS SENATOR ORDINIS ANNO M. CD. LIV.

In eodem sacello extat etiam ordine XIII. militare scutum Renati Andegauensis, Friderici foceri, transuersè sectum: in superiori parte elucent symbola, Hungaricum, Siculum, Ierosolymitanum; in inferiori verò Andegauense, Barrense, Lotharingicum: suprà inscriptum est: PRIMVS SENATOR ANNO M. CD. XLVIII. Eadem quoque armâ depicta extant in vetusto codice membraneo cum hac inscriptione: RENATVS REX HIERSALEM ET SICILIAE, DVX ANDEGAUENSIS ET BARRENSIS, COMES PROVINCIAE, SENATOR ANNO M. CD. XLIX. prætermisso planè Ducis Lotharingiae titulo; cuius tamen Ducatus quadrans in vltimo scuti laterculo expressus est, ad obtenti falsò iuris quaecumque indicium: si enim de Lotharingiae Ducatu plenè fuisset inuestitus à Cæsare Renatus, Lothariensem tesseram honoratiori collocasset laterculo, & LOTHARINGIAE DVCEM illo loco palàm se inscripisset.

Apud San-
Martha-
nos.

Boullayus
in Gen.
Lothar.

Pergo in instituto: Post Friderici Ducis obitum Iolandis eius vi-
dua nullo alio vsa est titulo quàm Ducissæ Barrensis, ex Renati parentis facultate, qui vivebat adhuc in Prouinciâ. Non igitur illius causâ Fridericus Lotharingiam possederat; quandoquidem post coniugis obitum eo titulo non est vsa.

Lib. 7.
fol. 515. b.

Lib. 3. c. 2.

Præterea, cum Iolanda eadem ab excessu Friderici mariti voluisset Lothariensis Ducatus regimini se immiscere; Proceres & Nobiles Lotharingiae (inquit Wasseburgius) ex Ordinum Ducatus sententiâ decreuerunt se velle virum Principem habere, neque per feminam regi. Ideoque RENATVS IUNIOR, Friderici filius, Ducatum in suas manus accepit. Ita Champerius quoque de Renato iuniore: Vocatus fuit à Proceribus & Ordinibus, ut acciperet Ducatum Lotharingiae. Eorum accersitu, à Ionevillâ statim venit Viselissam, Vaudemontani Comitatus oppidum. Inde perrexit Nanceium, vbi agebat Iolandis eius mater, Renati Siciliae Regis filia, quæ publicæ rei administrationem ambiebat, volebatque dum viveret pro Ducissâ haberi; quia (dicebat) Ducatus ex iure matris Isabelle, Caroli Ducis filiae, ad ipsam pertinebat: sed per Ordines & Nobiles statutum fuit, quòd ipsi virum Principem haberent; quodque non expediebat

pediebat Lotharingicam ditionem (quæ extrarijs est confinis) gubernari per feminam. Sicque Ducatus Renato eius filio commissus fuit. Roserius idem affirmat paucioribus hisce verbis: Iolandæ verò, suscepti Ducatus initio, Lotharingiæ Principes, MVLIEBRE IMPERIVM DETRECTAN- Tomo 5, cap. 86.
TES, quæuis sinistra machinabantur; nec cessarunt, donec Renatus filius iura capefferet. Quod si Lothariensium testimonia non sufficiunt, audi Carolum Stephanum Franco-Gallum: Lotharienses IOLAN- In Histor. Lothar.
DAM, Renati matrem, ad gubernandum admittere noluerunt.

Ex quibus palàm fit, quàm à vero sit alienum, quod ab Anonymo iactatum ambitiosius; nempe, *antiquam Lotharingiæ consuetudinem esse, gubernationi feminarum subijci.* Nam & sequenti sæculo, post excessum Francisci I. Ducis contrarium eluxit: *Erat ei frater Nicolaus Metensis Antistes (inquit Roserius) inter quem & Christinam, Ducis relictam, de Caroli adhuc pueruli tutela administratione magna contentio exoritur: Nobiles enim Nicolaum expetebant, neglecto MVLIEBRI imperio.* Cap. 89.

Obtrudit insuper Anonymus ex Nicolao Remigio *comparationem Feudorum in Lotharingiâ seruientium, ad Lotharingiæ dominans Feudum: subiungitque eiusmodi argumentum: Ad illâ succedunt feminae; ergo & ad istud.* Sed vana est consequentia: in Lotharingiâ enim minora & ordinis secundarij Feuda, ex inductâ paulatim consuetudine, & Principum tolerantia, redacta sunt ad instar patrimonialium: superius autem ac dominans non item; quòd ex antiquissimâ LEGE SALICA primum, deinde ex STATVTO IMPERII, vltimò denique ex IVRE FAMILIARI (vt iamiam ostendemus) est masculinum. In libro de Renati gestis.

C A P V T V.

Vnio perpetua Ducatum Lotharingiæ & Barri: uterque Principatus est masculinus ex FAMILIARI IVRE.

TESTAMENTVM RENATI DVCIS EX AVTOGRAPHO
 GALLICO DESCRIPTVM, ET LATINE
 BONA FIDE CONVERSVM.

IN NOMINE gloriosæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, Filij, & Spiritus sancti, Dei vnus in essentiâ & trini in personis. Ex Arch. Lothar.

RENATVS Dei gratiâ Rex Ierusalem & Sicilia, &c. Dux Lotharingiæ & Barri, &c. Marchisus Marchio Pontis, Comes Prouinciæ, Vaudemon-tij, Aunemaliæ, & Guisæ, omnibus presentibus & futuris salutem.

Notum facimus, quòd nos memores instabilitatis rerum creatarum, illiusque legis, quâ tum à Deo, tum à naturâ sancitum est, citius aut serius semel omnibus hominibus moriendum esse; idque tam incertum esse, quando

futurum sit, quàm certum est, aliquando futurum: ideo Volentes de bonis, nobis à Deo concredit, statuere, & ne morte præoccupati intestati discedamus, sanâ mente, quæ Deo sit laus, integrâque valetudine, consultò prudenterque Testamentum, Ultima voluntatis nostræ sententiam, fecimus & conscripsimus, facimus & conscribimus hoc modo.

- I. Primò, quia Deo Creatori nostro, Diuinæque suæ bonitati placuit ad Christianæ fidei mysteria nos vocare, & sacrosanctis Baptismi aquis initiare, cuius propterea nomen benedictum sit in æternum, ex nunc in perpetuum, protestamur velle nos constantes in susceptâ fide Catholicâ permanere, & ne latum quidem unguem ab eâ recedere. Si quæ vel vi morbi, vel demonis impulsu (cuius præcipuum studium est animas perdere) vel quavis aliâ ratione in errorem Orthodoxæ fidei contrarium pertrahemur, id nobis inuitis, & citra consensum nostrum euenturum. Atque misellam hanc animam nostram in Conditoris sui manus prompti ac lubentes reponemus, quandoque libuerit eam de suâ mortali statione reuocare, obtestantes Diuinam suam Maiestatem, ut ob merita cruentæ Passionis, pretiosique Sanguinis effusionis Filij sui, ac Seruatoris nostri IESV CHRISTI, creaturam suam Beatorum Regno donare velit: simul obsecrantes sacratissimam gloriosissimamque eius Matrem, ut ad id impetrandum suum nobis patrocinium accommodet; atque Beatissimum Michaëlem, cælestis militiæ Ducem, quem præcipuo semper honore coluimus, ceterasque Angelorum Hierarchias, ut dignentur eam tueri contra communem hostem generis humani, Deoque sistere perpetuò beandam.
- II. Item locum sepeliendo corpori nostro eligimus in æde S. Francisci Nanceij à dextro principis altaris latere murum versus, ultra chori sellas: quam ædem in fundo nostro construximus, unâ cum muris ac septis Cœnobij: volumusque corpori nostro imponi monumentum æneum planæ formæ, altitudinis non maioris quàm ut quis libellum gestans flexis genibus ei commode inniti possit, eiusdemque monumenti lamina superiori effigiem nostram incidi, cum epitaphio per totum circa margines exarato.
- III. Item volumus & statuimus, ut contractum à nobis æs alienum dissolvatur, damnaque, de quibus legitime constabit, resarciantur eâ ratione, quâ secundum æquitatis rationisque leges teneri deprehendemur.
- IV. Item volumus & statuimus, ut funus & exequiæ nostræ instruantur arbitrio Curatorum Testamenti nostri infra nominatorum, utque die sepulturæ nostræ quilibet Sacerdotes Sacrum facturi admittantur tam in ædem nostram Sancti Georgij Nanceij, vulgò dictam Prioratus nostræ Dominae, & Sancti Apri, quàm dictorum Fratrum; atque singulis in stipendium pendantur quinque grossi in honorem quinque plagarum Seruatoris ac Redemptoris nostri IESV CHRISTI.

Item

Item ut dictâ die fiat publica stipis erogatio quibuscumque mendicis, panis, V.
vini atque pecunie. Quod si prædicta Sacra & eleemosyna non possint
commode fieri die sepulture nostræ, in sequentem diem reijciantur.

Item volumus & statuimus, ut tria primi ordinis Sacra funebria ad VI.
minimum celebrentur præmisso Defunctorum Officio, & primum quidem
in prædictâ æde Fratrum, alia verò duo in nostrâ prædictâ æde Sancti
Georgij, cuius sumus paræci; utque prædictorum trium Sacrorum diebus
quolibet Sacerdotes admittantur ad celebrandum in prædictis Ecclesijs, ac
singulis quinque grossi in singula Sacra distribuantur, atque eleemosynæ
pauperibus, modo supra præscripto.

Item donamus, legamus, erogamus singulis Ecclesiarum Cathedralium VII.
Tullensis, Metensis, & Virdunensis, summam sexcentorum francorum,
idque semel dumtaxat, ut statim ab obitu nostro, & deinceps quotannis, die
prædicti nostri obitus, ad salutem & leuamentum animæ nostræ, nostræque
charissimæ coniugis ac sponsæ, Domine PHILIPPÆ Geldrensis, funebre
Sacrum solemniter decantent, præmisso pridie Defunctorum Officio.

Item pariter donamus & legamus Ecclesiæ nostræ & Capitulo Sancti VIII.
Georgij alios sexcentos francos annuos semel; atque ita tenebuntur statim
ab obitu nostro Sacrum funebre solemniter celebrare in dictâ Ecclesiâ, &
singulis quaternis ieiunij temporibus in perpetuum recitare Officium mor-
tuum, & postridie Missam funebrem decantare ob finem supra dictum:
cuius obligationis exempla duo tradent Capitula dictarum Ecclesiarum, ut
in Archiuis nostris, Nanceiano & Barrensi, asseruentur: eâ etiam lege, ut
prædicta Ecclesia & Capitulum Sancti Georgij contenti sint medietate fru-
ctuum, quos recipient in Ecclesiâ prædictâ Fratrum ratione nostræ sepul-
ture & exequiarum.

Item donamus & legamus Ecclesijs & Conuentibus Fratrum Mino- IX.
rum, & Sororum Sancti Francisci Reformatorum de Observantiâ, existen-
tibus in nostris Lotharingiæ & Barri Ducatibus, locisque insertis, summam
mille francorum semel; quos prædicti Curatores pro domorum & locorum
inopiâ diuident, eos ad id obligantes, ut pro salute nostrâ precibus suis ac
suffragijs apud Deum specialiter intercedant.

Præterea volumus & statuimus, ut omnes & quæcumque fundatio- X.
nes, quas nos & charissima nostra coniux & sponsa antea instituimus, ob-
seruentur & stent in perpetuum; speciatim Sacra duo quolibet die sacelli
nostri Annunciata, & Sanctæ Magdalene existentis in prædictâ nostrâ
æde Sancti Georgij: versus O SALVTARIS HOSTIA, quando sacrum
CHRISTI corpus adorandum populo proponitur in summo Sacro dictæ
Ecclesiæ: quaque Dominicâ pastelli puerorum, qui prædictum versum can-
nunt, eâ lege, ut annis singulis recitent AVE MARIA ad intentionem

nostram in supplicatione victoriæ, quam Dei auxilio pridie Epiphaniæ retulimus aduersus Carolum Burgundiæ Ducem, Nanceium obsidione liberantes: Anniversarium Sacrum cognati nostri, Ducis Nicolai, XXIV. die Iulij; solemnitas Sancti Renati XII. die Nouembris, & nostrum anniversarium Sacrum, quod modo postridie dicti Festi decantatur, & quod post mortem nostram ipso mortis nostræ die cantabitur eâ solemnitate, quâ quotidie summum Sacrum canitur in Ecclesiâ Cathedrali Tullensi, in quo speciatim nominamur: & SALVE REGINA, quod quolibet Sabbato canitur post Completorium à Vicarijs dictæ Ecclesiæ in sacello maiori Sancti Georgij. Item Officium Sancti Renati die ipsi sacro; & postridie Defunctorum Officium: Sacra duo quotidiana, vnum quinque plagarum CHRISTI DOMINI, alterum Annunciata, atque SALVE REGINA, qualibet hebdomade, eo die in quem incidet Festum Annunciata, cum DE PROFUNDIS & Collectis mortuorum: quindecim cerei, qui accendantur dum canitur SALVE: quod fundauimus in ade nostrâ Sancti Marci Barri. Similiter Officium Sancti Renati & Defunctorum in nostrâ ade Sanctæ Crucis Musciponti, eo modo quo illud fundauimus in prædictâ ade nostrâ Sancti Georgij, & anniversaria tria Sacra decantata quoque anno XXIIII. Februarij in Monasterio Sancti Michaëlis, quemadmodum dictæ foundationes fusiùs exponuntur & continentur in Tabulis ad id confectis; quarum exempla asseruamus in Archiuis nostris Nanceij & Barri: quas foundationes ratificamus, confirmamus, & in quantum necesse esset, denuò instauramus tenore huiusce præsentis nostri Testamenti.

- XI. Item quia nostri prædicti DVO DVCATVS, LOTHARINGIÆ ET BARRI, modò sibi inserti mutuo coherent; & quia, propterea quòd olim in duos Dominos diuisi erant, plurima inde bella hostiliter acta, inimicitie, incommoda grauias, tristissimique casus contigerunt prædictis regionibus, maximo damno dictorum Ducatum, Nobilitatis, Vasallorum, indigenarum, & subditorum, maximopereque verendum est, ne si posthac disungerentur, eadem mala rursus recurrerent; ideò quatuor nobis charissimorum ac dilectissimorum filiorum, ANTONII videlicet, CLAVDII, IOANNIS, & LVDOVICI, volumus ut prædicti IOANNES & LVDOVICVS, atque is quem modò prædicta nostra coniux vtero gestat, si masculus est, sequantur Ecclesiasticum ordinem in Ecclesiâ Metensi: adhæc quia præter nostros duos dictos Ducatus possidemus agros & Dominia tam in Franciâ, Normanniâ, Flandriâ, Picardiâ, Germaniâ, quàm alibi, ad abunde compensandum prædictum nostrum filium CLAVDIUM, his & pluribus alijs rationibus permoti, instituimus prædictum ANTONIUM, PRIMOGENITVM NOSTRVM, HEREDEM DVORVM prædictorum DVCATVM LOTHARINGIÆ & BARRI, cum omnibus suis pertinentijs, Ditio-
nibus,

nibus, & Dominij insertis ac inclusis. Volentes & statuentes, ut solus & in solidum succedat, neque possint prædicti eius fratres in ijs quidquam petere aut mouere. Derogantes quoad hoc omni iuri atque consuetudini contraria regionis : quibus prædictis duobus nostris Ducatibus comprehendi volumus Marchionatum Pontensem, & Comitatum Vaudemontij.

Item volumus pariter ac statuimus, ut prædictus noster filius CLAV- XII.
DIVS succedat in id omne quod superest nostræ prædictæ Ditionis & Do-
minij situm tam in Franciâ quàm Normanniâ, Picardiâ, Flandriâ, &
alibi; cuius eum instituimus heredem unicum, & in solidum; sic ut eius
fratres non possint pariter de eo quidquam sibi vendicare.

Quod Verò attinet ad Regna nostra Siciliæ & Arragoniæ, Ducatum XIII.
Andegauensem, Comitatum Prouinciæ, & Meduana, aliasque Ditiones ad
nos pertinentes, quarum hætenus possessionem non adijmus, volumus &
statuimus, ut filius noster primogenitus ANTONIVS, eiusque liberi
MASCVLII legitimis nuptijs nati, in ijs nobis succedant, sintque heredes
nostri, neque fratres eius possint in iisdem portionem suam petere.

Item, si ante mortem nostram non esset prouisum prædicto filio nostro XIV.
LYDOVICO de Episcopatu, vel alio Beneficio Ecclesiastico, sex millibus
floreorum annuatim æstimato; eo casu volumus ut habeat, accipiat,
ipsique assignetur in portionibus prædictorum suorum fratrum ANTONII
& CLAVDII summa sex millium floreorum annuorum, ex æquo à præ-
dictis ANTONIO & CLAVDIO soluendorum, idque dumtaxat donec
prædictum Beneficium consecutus sit. Quod si Statum Ecclesiasticum sequi,
vel prædictâ assignatione contentus esse nollet, velletque in prædictâ nostrâ
hereditate portionem suam obtinere; tum eum constituimus heredem trium
millium floreorum annuatim, ex æquo de bonis prædictorum suorum fratrum
ANTONII & CLAVDII desumendorum, idque quamdiu viuet dumtaxat.

Quantum ad filium nostrum IOANNEM, volumus contentus sit dicto XV.
Episcopatu Metensi, pro cuius impetratione magnos sumptus fecimus; præ-
tereà quod prædictus Episcopatus abundè ei suppeditabit, unde status sui
splendorem tueatur : si tamen huic nostræ constitutioni ac voluntati stare
nollet (quod futurum non putamus) velletque in partem hereditatis
venire; volumus & statuimus, ut prius, & ante omnia, promptè &
paratè refundat prædictis ANTONIO & CLAVDIO summam sexaginta
quatuor millium floreorum, qui pro prædicti Episcopatus procuratore nu-
merati fuerunt; atque nihilominus volumus ut contentus sit annuo censu
trium millium francorum, capiendorum, colligendorum, & ei assignan-
dorum à prædictis suis fratribus ANTONIO & CLAVDIO æqualiter:
cuius summæ heredem illum instituimus ad eâ fruendum & utendum
quamdiu viuet dumtaxat.

Et

L O T H A R I N G I A

24

XVI.

Et quia prædicta nostra coniux & sponsa modo grauida est, volumus & statuimus, ut si masculus est, sequatur etiam Statum Ecclesiasticum, siue secularem, siue regularem; atque dum ipsi prouisum fuerit de Beneficijs, quorum reditus annuus ad tria florenorum millia pertingat, ANTONIVS & CLAVDIVS ei attribuant summam trium millium florenorum annuorum, colligendam in suis Ditionibus ac portionibus hereditarijs ex æquo. Quòd si non acquiescat, velitque in hereditate nostrâ portionem suam obtinere, instituimus eum heredem summæ trium millium florenorum annuorum, ex æquo sumendæ, colligendæ atque ei assignandæ à prædictis suis fratribus ANTONIO & CLAVDIO, quamdiu uiuet dumtaxat. Quòd si femella esset, volumus & statuimus, ut in matrimonio collocetur, doteque pecuniariâ instruatur pro conditionis suæ gradu; quam eius prædicti fratres ANTONIVS & CLAVDIVS de æquo suppeditabunt, usque ad summam quinquaginta millium florenorum ut minimum; dummodò tamen ob prædictam summam filia nostra renunciât omnibus successionibus paternis & maternis: cuius quinquaginta millium florenorum summæ eam heredem instituimus.

XVII.

Item volumus & statuimus, ut si prædictus noster primogenitus ANTONIVS migraret è vitâ, nullâ relictâ prole MASCVLÂ in legitimo matrimonio procreatâ; eo casu prædictus noster filius CLAVDIVS, ac eius liberi MARES ex legitimo matrimonio oriundi, eius sint successores & heredes. Et contrâ, si prædictus CLAVDIVS decederet nullâ relictâ prole MASCVLÂ ex legitimo matrimonio; prædictus ANTONIVS, & eius liberi MASCVLÂ nati pariter ex legitimo matrimonio ei succedant in Ditiones & Dominia suprâ nominata.

XVIII.

Item, si prædicti ANTONIVS & CLAVDIVS decederent non relictâ prole MASCVLÂ ex legitimo matrimonio procreatâ, eo casu volumus, ut MAIOR NATV (ex filijs nostris superstitibus, qui non erunt sacris Ordinibus initiati, aut Religiosi professi) eiusque descendentes MARES ex legitimo matrimonio, ipsis in Ditiones & Dominia suprâ nominata succedant.

XIX.

Atque hoc deficiente, eiusque heredibus, filiorum nostrorum proximus, eiusque proles MASCVLÂ legitima, & modo suprâ descripto, volumus, ut prædicti nostri filij, eorumque posteri MARES sibi inuicem succedant Vi iuris SVBSTITVTIONIS, quam per hoc Testamentum facimus.

XX.

Quibus institutis & substitutis deficientibus, volumus, mensque nostra est, ut prædicta nostra Ditiones & Dominia, aliaque bona redeant ad nostros heredes ac successores secundum iura & consuetudines regionis, & locorum, in quibus Ditiones nostræ atque Dominia sita & constituta sunt.

Item

Item quod ad nostram charissimam & dilectissimam coniugem Dominam PHILIPPAM Geldrie attinet, rata habemus dona & assignationes dotis, quas ei dedimus postremo quodam rescripto, sigillo nostro munito, in nostro castello de Louppy, dato XI. die presentis mensis & anni, videlicet primo, Urbem, Castrum & Praefecturam Barrensem, cum omnibus pertinentiis & appendicibus subiectis praedictae Praefecturae Barrensi dumtaxat. XXI.

Item Baroniam Ion-ville, Urbes & Castella eiusdem, quae continent Roumoyum, Rupem ad Matronam, Esclaron, Ia, Lignecurtem, Imbercurtem, Euruillam, Trifontium, Sorbeam, Arnevillam, cum omnibus alijs appendicibus & pertinentiis, ad ijs omnibus fruendum & utendum quamdiu viuet, casu quo dos ei obtingat. XXII.

Item res mobiles & acquisitas, modo & norma recipi solita ab omni retrò memoria in Ducatibus Lotharingiae & Barri, & pro locorum conditione, in quibus bona constituta essent, die qua ei dos obtinget; exceptis tamen antiquis pigneratitijs ad nos transmissis à nostris praedecessoribus, Ducibus & Comitibus dictorum Ducatum. XXIII.

Item in augmentum dictae dotis, ut conditionis suae gradum cum splendore retinere possit quamdiu vidua manebit, nec transibit ad secundas nuptias, & non aliter, aut ultra, Ditionem & Dominium de Sable & Celastieres, Ditiones & Dominia Condati ad Mosellam, cum pertinentiis & appendicibus earundem duarum Ditionum & Dominiorum; uti id omne fusiùs expressum est & exaratum in praedictis tabulis, quas volumus & statuimus, ut suum plenum sortiantur effectum, non obstantibus nec aduersantibus nostris heredibus, successoribus, & ius habentibus; volumusque & statuimus, ut quamdiu vidua permanebit, regimen, tutelam, curam praedictorum nostrorum liberorum obtineat, usque dum minores annos excesserint, cum possessione bonorum omnium constante nostro matrimonio à nobis acquisite. XXIV.

Item volumus, ut immunis sit ab omnibus debitis, quae decessores nostri contraxerunt, solumque ad ea soluenda teneatur quae nos ipsi contraximus. XXV.

Item, quia famuli & administri nostri nobis fideliter & sedulo inservierunt, eosque fuimus experti probos ac integre fidei; volumus & statuimus, ut in suis muneribus retineantur quoad viuent, cum stipendijs, pensionibus, alijsque remunerationibus, quibus frui reperientur die nostri obitus; seridò mandantes, ac praecipientes praedictis nostris filiis in virtute obedientiae, quam filij progenitoribus debent, ut eos in illis retineant, si modò nihil committant, quare legitime illis priuari ac exui mereantur. XXVI.

Item eligimus, creamus, designamus in Curatores presentis huius Testamenti, atque ultimae voluntatis, praedictam nostram charissimam & dile-

D

ctissimam

etissimam coniugem & sponsam, atque primogenitum nostrum filium ANTONIVM, charissimosque nostros ac fideles Consiliarios, VARINVM DOMP-MARTINVM, Episcopum & Comitem Virdunensem, D D HVGONEM DES HAZARDES, electum Tullensem, & HARDY TILLON, Aulae nostrae Praefectum: quorum arbitrio omnia nostra bona, redditus fructusque annuos permittimus, ad perficiendum ac executioni mandandum quidquid in illo praescribitur.

XXVIII.

Quod praesens nostrum Testamentum, tamquam ultima voluntatis nostrae decretum, volumus ratum sit, suumque sortiatur plenum effectum: atque si irritum est in ratione Testamenti solemnis, saltem ratum maneat integrumque in ratione Testamenti nuncupatiui, vel nude & simplicis dispositionis, aut codicilli, vel donationis causa mortis, vel partitionis bonorum inter praedictos nostros filios, eorumque descendentes; neque volumus quodlibet aliud à nobis antehac confectum Testamentum aut dispositio locum habeat, suumque sortiatur effectum; eaque reuocamus, rescindimus, abrogamus. Protestantes nihilominus retinere nos potestatem addendi, demendi praedicto Testamento, imò totum innouandi, quandocumque nobis libuerit usque ad obitum nostrum.

XXIX.

In quorum omnium & singulorum supradictorum fidem, atque ad maiorem securitatem eorum & firmitatem, volumus & statuimus, ut praesentis huius Testamenti tabulae, quas duplicauimus, legantur & promulgentur à morte nostrâ in Curia forensi ciuitatis nostrae Nanceianae coram Bailliis ac Nobilibus illic congregatis; atque in Curia Sancti Michaelis coram Bailliuo loci, & Assessioribus Forenses conuentus agentibus; in Curia Officialis Tullensis, sedentis in suo tribunali ad audiendas & decidendas controuersias dictae Curiae; à quibus petimus & postulamus, ut velint apponere & appendere sigillum dictae Curiae, unâ cum nostro, huic praesenti nostro Testamento, quod chirographo nostro firmauimus, fecimus, transigimus in nostro castro de Louppy anno à Christo nato millesimo quingentesimo sexto, XXV. die Maij.

Anno
1506.

Hactenus supremæ tabulae Ducis Renati, in quibus habes vnionem perpetuam atque substitutionem masculinam Ducatum Lotharingae & Barri, Articulis XI. XVII. XVIII. XIX. & XX. Sed praeterea sciri necesse est, à Renati Ducis excessu, Philippam Ducissam eius viduam amborum Ducatum ternos Ordines conuocasse, qui congregati XIII. Februarij anni M. D. VIII. solemnibus sacramento se obstrinxerunt ad vnionis & masculinae substitutionis strictam obseruationem; decernentes vtramque in posterum fore vtriusque Status columen & fundamentum.

Id porro consilij maximè sumpserat Dux Renatus ob exortas publicæ

publicæ rei perturbationes, post obitum Caroli I. Lotharingæ Ducis, inter Antonium Vaudemontanum & Renatum Andegauensem: quod ne futuris accideret temporibus, Dux Renatus, Salicæ legis decreto iuribusque Imperij domestica accumulando, prohibere voluit per vtriusque Ducatus perpetuam iunctionem, & substitutionem masculinam Principum qui à se propagarentur, quorum in hanc vsque diem hæc est series.

Stemma posterorum Renati Ducis Lotharingæ & Barri, Vnionis atque Substitutionis auctoris.

5. RENATVS Dux Lotharingæ & Barri.

6. ANTONIVS II. Dux Lotharingæ & Barri.

6. CLAVDIVS Dux Guisæ, Caput Ducum Guisæ, Meduanæ, Aumaliæ, Cheurosij, Ellebouij.

7. FRANCISCVS I. Dux Lotharingæ & Barri.

7. NICOLAVS Dux Mercurij, Comes Vaudanimontis.

8. CAROLVS II. Dux Lotharingæ & Barri.

8. CAROLVS Comes de Chaligny, pater Henrici Marchionis de Moüy, & Francisci Episcopi Viridunensis.

9. HENRICVS Dux Lotharingæ & Barri: obiit absque masculâ prole.

9. FRANCISCVS II. Dux Lotharingæ & Barri.

10. CAROLVS III. Dux Lotharingæ & Barri.

10. Dux NICOLAVS - FRANCISCVS.

11. FERDINANDVS - PHILIPPVS.

11. CAROLVS - NICOLAVS.

His addere iuuat sententiam Equitis Didaci Saauedræ Faxardi, *Emblemate 70. edit. Mediolan.* qui doctè censuit, *successionem feminarum ad Regna magna esse magnis Principibus utilitatis; quia sæpè per matrimonia eorum familiis accedunt magni Status; ut contigit Castellana & Austriaca. At verò in minoribus Principatibus non ita; quia dum heredes feminae Regibus copulantur, perit familiae nomen ac supremum decus; quia minor ditio à maiori absorbetur.*

*Contestata denunciatio Claudij Guisæ Ducis pro
Testamenti Renati Ducis obseruatione.*

Ex Archi-
uo Ducum
Guisæ.
An. 1540.

HODIerna die, Augusti XIX. anni M. DXL. in castro Barri-Ducis, præcelsus & præpotens Princeps CLAVDIVS A LOTHARINGIA, Dux Guisæ, Par Franciæ, Comes Aumalia, Baro Meduanæ & Jo-
newilla, Senescallus Campaniæ, Locum tenens Generalis pro Rege in Bur-
gundiâ, Campaniâ, & Briâ, in præsentia nostrâ, Petri Blandin, & Ioannis
Baudesson, Notariorum Regionum in Bailliatu Vitriacensi hic subscripto-
rum, Præcelso & Illustr^{mo} Principi ANTONIO DVCI LOTHARINGIÆ ET BARRI fratri suo, cum egrederetur è cubiculo, ut iret ad Sa-
crum audiendum iuxta Ecclesiam dicti castri, dixit & pronunciauit isthæc
verba: Domine, mihi dictum est, quod per tractatum matrimo-
nialem, quem facitis pro ANNA filiâ vestrâ, vos illam reuocatis ad
successionem vestram, defectu masculorum: id quod non potestis
facere, quia dicto casu scitis titulos Regnorum Siciliæ & Aragoniæ,
Ducatum Andegauensem, Ducatus Lotharingiæ & Barri, Comita-
tum Prouinciæ, & alias terras, non posse reuerti, nec deuolui in di-
ctam ANNAM, aut eius heredes, sed in ME, & HEREDES MEOS
MASCULOS, eo modo quo cautum est & continetur Testamento
defuncti Regis PARENTIS NOSTRI; cuius Deus misereatur: quod
Testamentum per vos, Domine, & per ME confirmatum fuit, & pro
rato habitum. Quocirca VOBIS declaro, ME nullo modo consentire
dicto pacto matrimoniali, MEQUE protestari, quod nec mihi nec
meis heredibus vlllo modo possit præiudicare, quibus ius in dicto
casu est acquisitum. Subiecit deinde statim: Domine, auditis quod
vobis dico. Qui Dominus DVX LOTHARINGIÆ nos respiciens No-
tarios suprâ nominatos, & annuens capite, dixit & respondit: Ita, ego vos
benè intellexi. Et inde simul ingressi sunt Ecclesiam ut Missam audirent.
A nobis autem petijt & requisivit Dominus DVX GUISIÆ actum &
instrumentum dictæ suæ declarationis & protestationis, quod ipsi dedimus,
ut eo uti posset tempore & loco secundum ius & rationem. In cuius rei
testimonium ego Theobaldus Lortrad Scutifer, custos sigillorum pro contra-
ctibus Præposituræ Vitriacensis, relationem dictorum Notariorum sigillis
eorum & chirographis munitam firmauimus sigillo dictæ Præposituræ
Vitriacensis. Actum & datum die & anno supradictis. Subscriptum
Blandin & Baudesson, cum sigillo appendente in cerâ viridi.

Anna

Anna illa, Antonij II. Lotharingæ Ducis filia, primis nuptiis iuncta fuit Renato Nassouio Cabilonenſi, Auraicæ Principi; ſecundis autem Philippo Croyo Duci Arſchotano; qui eam duxit anno M. D. XLIX. ſuſcepitque ex illâ vnicum filium Carolum Philippum Croyum, primum Haurechi Marchionem.

Pontus
Heuterus
in Geneal.
Croyacâ.

C A P V T V I I.

*Charta Tranſactionis, quâ conſtat Antonium II. Ducem,
Renati parentis vltimam voluntatem
Teſtamento confirmaffe.*

NICOLAUS A LOTHARINGIA, Dei gratiâ Administrator perpetuus Episcopatum Metenſis & Virdunenſis, Abbas commendatarius Mediani Monasterij, &c. vniuerſis præſentibus & futuris ſalutem. Chariffimus noſter Dominus & parens feliciffimæ recordationis, cuius animæ Deus miſereatur, ex Teſtamento & ſupremâ voluntate heredem ſibi ex aſſe inſtituit chariffimum noſtrum Dominum & fratrem FRANCISCUM A LOTHARINGIA, eâdem gratiâ hodiernum Ducem Calabriae, Lotharingæ, Barri, & Geldriæ, Marchiſum, Pontis Marchionem, Comitem Pro- uinciæ, Vaudanimontis, Albimontis, Zutphanie, &c. in vniuerſis ſuis Ditionibus, Ducatibus, Marchionatibus, Comitatibus, Baronis, & ceteris quibuſcumque bonis, terris & Dominiis, ubicumque locorum ſitis, & conſtitutis, atque ab eodem obtentis, & poſſeſſis, ſiue per rectam, paternam maternamve, ſeu per tranſuerſam ſtirpem ad eum deuolutis, vnâ cum omni iure tam hereditatis quàm ſucceſſionis tranſuerſariæ, quæ ei poterant obuenire, imò & acquiri, ſine vllâ exceptione aut reſeruatione. Nobis vero conſtituit, legauit, donauitque dumtaxat ex eiſdem tabulis pro iure hereditatis, & legitimæ ex omnibus ſuis bonis, tamquam filio competentis, quatuor & viginti francorum millia Lotharingicæ monetæ cenſus annui & vitalitij, duabus equis penſionibus pernumeranda; nempe in Natalitiis Chriſti Domini, & Beati Ioannis Baptiſtæ. At verò vbi dictum Teſtamentum reſignarunt dilectiſſimi Domini noſtri ac patrui IOANNES, miſeratione diuinâ Sacre Rom. Eccl. Cardinalis Sancti Honuſrij, vulgò dictus à Lotharingiâ, Archiepiſcopus ac Primas Narbonenſis, Epicoſpus Albigenſis, Nannetenſis, & Aginnenſis, Abbas commendatarius Cluniacenſis, Feſcainenſis, Maioris Monasterij, Sancti Audoeni, &c. atque vnâ CLAVDIUS A LOTHARINGIA, eâdem gratiâ Dux Guiſiæ, Par Francia, Marchio Meduanenſis, Comes Aumaliæ, &c. coram nobis & dicto fratre noſtro, haudquaquam ei aſſentiri potuimus; vt pote qui grauioſorem omnino, quàm vt ferri poſſet, iniuriam & detrimentum in hereditatis & ſucceſſionis iure ex tot

tamque præclaris Principatibus & Dominiis ab eo relictis patiebamur. Nihilominus intuitu amoris, quò à naturâ ipsâ ferimur, & quoad licebit feremur in dictum Dominum & fratrem nostrum primogenitum FRANCISCVM, &c. quoniam insuper æs alienum, obligationes & hypothecæ, quas defunctus parens noster contraxit, immensæ sunt, & propemodum eidem intolerabiles; tum verò de suâ & consilio dictorum Dominorum ac patruorum nostrorum, qui concordie inter nos fratres conciliandæ intercessores & arbitros sese exhibuerunt, nec non ex aliorum virorum sapientum & doctorum, quos consulimus, sententiâ, ad maius nostrum commodum, liberè & spontaneè certiores de rei totius momentis facti, & bonâ naturalique voluntate non inducti, vel seducti, consensimus, probauimus, ratum habuimus, & esse iussimus; consentimus, probamus, ratum habemus, & esse iubemus his litteris dictum Testamentum, & postremam defuncti Domini ac patris nostri voluntatem, in singulis eius capitibus, substantiâ, articulis; eâ lege & conditione, quòd dictus Dominus ac frater noster FRANCISCVS, ex pactis inter nos conuentis, in supplementum & augmentum, perfectionemque legitimæ nostræ, consensit nobis & heredibus nostris constitui censum annuum, qui conditionem & naturam hereditatis obtinebit, à nobis & heredibus nostris percipiendum ex prouentibus & fructibus Ducatus Barrensis per manus Quæstoris eiusdem generalis præsentis, & deinceps futuri; insuper eiusdem supplementi iustæ legitimæ gratiâ nobis cessit, & addixit hereditariè ac in perpetuum ius, & actionem omnem, quam sibi vendicabat in Baroniâ, agris, ac Dominio Mercurij in Aruerniâ, nec non in eiusdem Oppidis, Castris, Arcibus, Oppidulis, pagis, feudis, hominijs, censibus, & prouentibus quibuscumque, eorumque appendicibus; omne denique ius dimidiatum quod habet ex integro illo Dominio ad utrumque nostrum deuoluto per mortem felicitis memoriæ charissimæ Domine matris nostræ RENATÆ Borboniæ, &c. quam medietatem in manus nostras à se abdicauit. Quæ supplementa & accretiones cum ita se habeant, ut ijs nobis abundè satisfactum, atque de compensatione & hereditatis portione cautum sit: & aliàs, uti dictum est, perspecta habeamus nomina & obligationes, quibus præfatus frater noster supra quàm propemodum ferendum sit, grauetur. Tum etiam ut VNIO DVCATVM LOTHARINGIÆ ET BARRI, Marchionatus Pontis, Comitatum Vaudaniontis, Albiontis, aliarumque Terrarum in iis contentarum (quam VNIONEM optauit & inchoauit charissimus Dominus & auus noster DVX RENATVS, Rex Siciliæ; cui Deus sit propitius; deinceps verò prosecutus est, & perpendit præfatus Dominus DVX ANTONIVS parens noster in suo Testamento, utpote quæ plurimum vergit in ampliationem & decus Domus Lotharingiæ, ex quâ prognati sumus, quamque aded optamus omnibus

nibus votis florere, augeri, & nullatenus imminui) inuiolata conseruetur, quoad in nobis erit, iuxta TESTAMENTI præfati & Ultima voluntatis præscriptum; de liberâ & naturali voluntate nostrâ cessimus, & vi harum litterarum cedimus tam specialiter quàm generaliter OMNI IVRI hereditatis, successionis, & acquisitionis, quâ per seriem generis rectam, quantumvis antiquam, quâ per transversam deuoluto, in gratiam dicti Domini ac fratris nostri, eiusque heredum, ac eorum quos eius res quouis nomine continget; omnibus Principatibus, Ducatibus, Ditionibus, Terris, Dominijs, alijsque quibuscumlibet bonis, quæ ad nos pertinere possunt, aut debent, potuerunt, aut debuerunt per defunctos parentes, vel eorum progenitores, aut prædecessores, cognatosve, quocumque modo aut causâ. Iuramus, ac pollicemur per eam fidem quâ Deo obstricti sumus, ac per eam quæ Principem decet; nostro nomine, heredumque nostrorum, ac eorum ad quos res nostra quouis iure pertinebit, numquam in ijs ius ullum vendicatu- ros, vel asserturos, siue ea mobilia sint, siue immobilia, obligationesve, aut hypothecæ; præterquam censum supradictum quatuor & viginti mil- lium francorum, unâ cum præfato Mercurij Dominio ac Baroniâ. Quibus duabus partibus, pro omni iure nostro, heredumque nostrorum, atque eorum ad quos quouis nomine res nostra pertinebit, contenti sumus, & per has litteras contentos nos esse profiteamur: tamquam quibus condignè satisfac- tum sit. Atque ita se rem habere declaramus, & assentimur, testamur- que, prorsus ut neque nobis, neque heredibus nostris, aut ijs quos res no- stra quouis iure continget, umquam liceat quacumque de causâ refragari, vel lite contestari: siue per exceptionem deceptionis, vel illati supra me- dietatis pretium damni, siue quo alio titulo: neque ex argumento legis, quâ sancitur, generalem cessionem vim non sortiri, nisi præcedat specialis: cui nos renunciauimus, ac renunciamus, uti & quibuscumque iuribus scri- ptis, & non scriptis, nec non & consuetudinibus contrarijs, & huic no- stræ assensionis refragantibus: tametsi de iure eiusmodi renunciatio nobis in- terdicta sit; eam tamen volumus nobis heredibusque nostris, ijsque omni- bus ad quos res nostra pertinebit, validam esse. Et si quando diceretur no- bis malè, & minùs aequè de hereditatis portione prouisum esse; idque here- des nostri contenderent; volumus nos tum in iudicio, tum extra, cadere causâ; donantes irreuocabiliter harum litterarum vi nostro fratri præno- minato liberaliter & liberè quidquid supra hereditatis nostræ portionem præfatam ad nos pertinere videbitur, siue ingratitude causâ, siue quo alio titulo. Cuius donationis traditionem eidem per præsentem facimus. Cautum etiam esse volumus, ne quando heredibus nostris, aut ijs quos quomodolibet res nostra continget, commodare possit in futurum, asserere, vel proponere, quod hoc pactum conuentum, vel transactio bonis moribus aduer-

LOTHARINGIA

32

adversetur, vel iuri naturali, aut gentium, scripto vel non scripto: & iurati pollicemur, per Fidem quâ Deo obligamur, eo nos numquam usuros esse, vel alio quouis modo, exceptione, vel subsidio ullo, quo impediri hoc pactum, atque transactio, eiusve effectus possit. Cuius iurisiurandi gratiam à nobis abdicamus, omnemque in integrum restitutionem, quæ à quolibet Principe impetrari à nobis aut heredibus nostris ijsve posset, quos res nostra quouis nomine continget; nosque & illos cuiusvis Principis potestati submittimus, siue Papæ, siue Imperatoris, Regumve, aut aliorum quorumlibet, quos fratri nostro, eiusque heredibus libebit assumere, ut ij, vel eorum quilibet nos & heredes nostros cogant ad perficiendum siue contradicito ea quæ his litteris continentur: perinde ac si lege latâ, aut supremi Iudicis sententiâ pronuntiatum foret. In eum finem, & harum litterarum executionem, omnia & singula bona presentia, & futura nostra, heredumque nostrorum, & eorum ad quos res quouis modo nostra pertinebit, ubicumque locorum existunt, aut existent deinceps, obligamus. Eâ tamen lege, ut stirpe nostrâ deficiente, dicta Baronia Mercurij, & viginti quatuor millium francorum census continuo & directè ad fratrem nostrum, heredéve illius ab eo progenitos, reuerte tur sine diuisione. Et vicissim, si (quod Deus auertat) dicti fratris heredes nobis superstitionibus deficerent, nobis nostrisve heredibus pro portione nostrâ constabit ius succedendi in dicti fratris nostri hereditatem citra ullam difficultatem. In cuius rei fidem, & ut hæc litteræ firmæ, stabiles atque inuiolatæ permaneant, & citra ullam prouocationem, chirographo, ac sigillo nostro eas munuimus; atque maioris auctoritatis & certitudinis gratiâ rogatos volumus dictos Dominos PATRVOS NOSTROS, Cardinalem à Lotharingiâ, & Ducem Guisæ, ut sua etiam illi chirographa ac sigilla gentilijs tesseris insignita apponere dignarentur. Quod nos Cardinalis & Dux Guisæ his precibus ac supplicationibus permoti præstitimus anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo quinto, die decimâ Aprilis, presentibus charissimo cognato CAROLO A LOTHARINGIA, miseratione diuinâ Archiepiscopo, & Duce Rhemensi, primo Franciæ Pari; Reuerendo Patre in Christo TOSSANO de Hocedy Episcopo, & Comite Tullensi, Sacri Imperij Principe, Abbate commendatario Hunnecurtenfi, &c. cognato nostro IOANNE Comite Salmensi, Lotharingiæ & Barri Marefcalco; Domino IOANNE de Haffonville, Lotharingiæ Senescallo, & Episcopatus Metensis Balliuo; Reuerendo Patre in Christo Domino PETRO du Chastellet, Abbate commendatario Sancti Martini iuxta Metas; Domino FRANCISCO de Bassompierre, Balliuo Vogensi; Domino PHILIPPO de Fresnay eius loci Toparchâ; Magistro Nicolao Mengin, rationum Lotharingiæ Præsede; & Dominico Campano Iuris Doctore, Generali Lotharingiæ

Anno
1545.

ringia Procuratore. Subscriptum, IO ANNES Cardinalis Lotharingia;
 & CLAYDIUS A LOTHARINGIA; & signatum maioribus dictorum
 Cardinalis & Ducis Guisæ sigillis, eorum gentilitiâ tesserâ in-
 gnitis, ceræ rubræ impressis, duplicique funiculo intextis.

Hoc instrumentum præcedenti adieci, vt omnibus pateat, quàm
 iniquè Anonymus scripserit suspectas esse falsitatis supremas Renati
 tabulas, quas hîc elucet ab eius filio, Antonio II. Duce, Testamento
 ratas & confirmatas fuisse.

C A P V T VIII. ET VLTIMVM.

CAROLVS III. *Dux Lotharingia & Barri, iure
 perquàm optimo Ducatus vtriusque possessionem adiuit.
 Respondetur contrarijs Gramondi propositionibus.*

FRANCISCO I. Duci, Antonij II. Ducis filio, è viuis sub-
 lato anno M. D. XLV. successit in vtroque Ducatu filius eius
 vnicus CAROLVS II. isti deinde extincto anno M. DC. VIII. filius
 eius natu maior HENRICVS; qui cùm diem obiisset anno
 M. DC. XXIV. masculâ prole non relictâ, FRANCISCVS Vauda-
 nimontis Comes, eius frater, lege patriâ, Imperiali & domesticâ
 fultus, Dux Lotharingæ & Barri publicè fuit inauguratus. Is dein-
 de CAROLO III. natu maiori filio ambos Ducatus dedit, & in
 eius fauorem omni suo iuri cessit, litteris super eâ re confectis, datis
 Nanceij die Mercurij circa horam octauam matutinam, vigesimâ
 sextâ Nouembris, anno à Christo nato millesimo sexcentesimo vi-
 gesimo quinto, coram Proceribus & Ordinibus Ducatum Lotha-
 ringiæ & Barri, ad Comitia generalia eâ de causâ conuocatis. Illius-
 que vigore denuntiationis, nouus DVX CAROLVS III. primâ die
 Martij anni M. DC. XXVI. solenni pompâ Nanceium Lotharingæ
 primariam urbem est ingressus, suæque hereditatis magno nobilita-
 tis comitatu possessionem adiuit. Sequenti verò die Ordines congregati
 eundem CAROLVM III. Ducem, ex proprio capite, pro suo
 naturali ac legitimo Principe agnouerunt, Domino de Chamblé
 Haraucurtio, Bailliuo Nanceiano, nomine Caroli Ducis ad illos
 perorante. Vt mirum sit, Gabrielem Bartholomæum Gramondum,
 Tholosatum Præsidem, hac in parte nodum in scirpo quæsiuisse, at-
 que aduersus eiusmodi acta adeò solemnna sub alieno nomine argu-
 menta

Anno
1625.

Lib. 15.
p. 649.
& seq.

E

menta

L O T H A R I N G I A

34

menta proposuisse, quæ, ne quid intactum relinquam, subiijcienda duxi cum meis ad singula responsis.

Miræus
de Script.
Ecclef.

L. 4. c. 32.
Vide Vind.
Hisp. c. 5.
p. 40.

In Geneal.
Lothar.

Tomo 2.
l. 2. c. 91.
99.
Tomo 3.
p. 438.

Primum est: *Non ante hanc diem legem Salicam inualuisse apud Lotharingos.* Latæ sunt Salicæ leges à Francis Ortiuis, qui postea Lotharienses dicti sunt. Otho Frisingensis in Bauariâ Episcopus (qui monasticæ quieris amans, senex vixit Morimundi, in Bassigneio, fines Lotharingiæ Superioris & Burgundiæ Comitatus attingente; vbi & obiit anno M. C. LIX.) Lotharingos Principes vocat *Francorum nobilissimos, & SALICOS, qui eius ætate LEGE SALICA adhuc utebantur.* De Luxemburgensibus, qui Mosellanicis sunt finitimi in antiquo Lotharingiæ Regno, Epternacenses Cœnobitæ in epistolâ ad Henricum sextum Imperatorem anno M. C. XCI. scriptâ sic loquuntur; *Illud summam vestræ Celsitudini significari dignum duximus, de Lutzelburgensi Comitatu, qui sint, & quàm nobiles, utpote SALICÆ CONDITIONIS ET LIBERTATIS ex parte homines, qui hominum debent ad eundem Comitatum de Beneficijs, Dominatibus, & hereditario iure DE REGNO attingentibus, &c.* Insuper ex Boullayo, Antonius Vaudemontanus, ante annos ducentos, contra Isabellam patruelem suam affirmavit, *non posse FILIAS LEGE SALICA Ducatus Lotharingiæ hereditatem nancisci: ex Belleforestio, Ducatum Lotharingiæ SALICVM ESSE, nec debere ad feminam deuolui: ex Bouchelio, Ducatum illum esse DE TERRA SALICA, nec idcirco posse ad feminas transscribi.* Non igitur hoc nostro tantum sæculo apud Lotharingos inualuit Salica lex.

Art. 19.

II. *Malè pro lege Salicâ accipi Renati Ducis voluntatem, qui Testamento cauerat, ut MASCULI in infinitum succederent: Differre legem Salicam à priuatâ hominis voluntate.* Nemo, quod sciam, voluntatem Renati Ducis pro lege Salicâ accepit, sed pro hereditariâ substitutione; nec ipse Testamenti conditor vocabulo Salicæ legis vllibi vsus est, sed *substitutionis.*

III. *Non posse Principes de successione Principatus decernere, legemque statuere vsui contrariam, aut priuilegijs Feudi, quæ in omne æuum sit valitura.* Non statuit legem Renatus vsui contrariam, aut Lotharingiæ priuilegijs: quin imò antiquissimam Imperij consuetudinem secutus est, quam Renatus Andegauensis proprio cominodo abrogare tentarat. Illud autem eò iustius validiusque, & sine cuiusquam præiudicio, pro suis posteris statuere poterat Dux Renatus, quod ipse solus è Lotharingicâ gente superesset; adeoque vniuersa Lotharicæ Domus iura masculina, & feminina etiam, si quæ essent, ex proprio capite vnita possideret; quodque præterea ditionem suam à Carolo Burgun-

Burgundiæ Duce occupatam vi armatâ recepisset; sibi que soli virtute propriâ quæsuisset, quo iure ipse tandem vellet ad posteros transmittendam.

IV. *Lotharingiæ Ducatum esse Feudum ab Imperatoribus concessum nulla masculinitatis mentione.* Contrarium ostendi ex Sigeberto Lotharingo, & ex Auctore Magni Chronici Belgici, apud quos, FRIDERICO II. *Mosellanorum Duce mortuo, QVIA MARES FILIOS NON HABEBAT, quibus Ducatus competeret, CONRADVS II. Imperator eius Ducatum contulit Gotheloni, exclusis Beatrice & Sophia, Friderici II. Ducis filiabus.* Ad. an. 1034.

V. *Si valuisset lex Salica, redire debuisset Ducatus Lotharingiæ ad Imperatorem, tamquam ad primum Dominum.* Antiquis temporibus id fiebat; non quidem Salico iure, sed Imperiali, dum Lotharingiæ Ducatus nondum esset hereditarius. Neque id factum amplius post Gerardum Ducem, Theodoricî Strenui Ducis parentem, qui primus Ducatum iure hereditatis transmisit ad posteros tam directâ lineâ quàm laterali: vnde est, quod Simonî II. Duci absque liberis defuncto anno M. CC. VII. successit Fridericus III. eius nepos ex fratre Friderico Comite de Bitsche. Rursum anno M. CC. XX. cum Theobaldus I. Dux improlis excessisset, Matthæus II. eius frater sine controuersâ Ducatum adeptus est. Præterea in Transactione Norimbergicâ inter Ferdinandum I. Romanorum Regem, & Antonium II. Lotharingiæ Ducem, initâ anno M. D. XLII. hæc inter alia sanxit Rex Ferdinandus: *DVCATVS LOTHARINGIÆ, cum suis appertinentijs, LIBER, & NON INCORPORABILIS DVCATVS erit, & manebit semper: & à Casareâ Maestate, Nobis, & Electoribus, Principibus, atque Statibus Imperij, pro LIBERO, & NON INCORPORABILI DVCATV, Superioritate & Principatu recognoscetur, nominabitur, & habebitur.* Principum Imperij vacuæ hereditates ordinario caduci iure ad Imperatorem tamquam ad supremum Dominum deuoluuntur, rursusque incorporantur Imperio, à quo primitus emanarunt, in aliam familiam, si lubet, transferendæ. At Norimbergicâ pactione Duci Lotharingiæ indultum est, ut eius Ducatus esset membrum Imperij liberum, Imperio numquam incorporabile; hoc est, ut perpetuò transfiret ad heredes: ita ut ab eius sanguinis stirpe non recederet: nec è viuis excedente sine masculis Duce, caducum ius locum haberet, sed ad eiusdem stirpis & agnominis proximiorum masculum Ducatus pleno iure deferretur, fide Imperatori & Imperio semper seruâtâ; ut fecere hætenus Lotharingiæ Duces, & præ alijs Serenissimus CAROLVS Dux modernus;

Arbore 2. cui R. P. Ioannes Gans de Societate I E S V, Imperatoris Confessa-
Lothar. rius, in Arboreto Austriaco, hoc breue quidem, sed honorificum
meritò tribuit elogium: *Qui Lotharingicam Domum, fidelitate erga
Ferdinandum Casarem celeberrimus, mariè sustentat.*

VI. & vltimò, *Accedere debuisse consensum Imperatoris pro Lotha-
ringiâ, & Christianissimi Regis pro Ducatu Barrensi; quorum causa, vt
supremi Domini sunt, præcipuè agebatur.* Pro Lotharingiæ Ducatu non
erat necessarius Imperatoris consensus, quandoquidem contra Im-
perij legem non peccabatur; imò eius præscriptum sanctioque ad
amissim obseruabatur. Idem dico de Ducatu Barrensi, qui merè
est Imperialis, vt aliquando, si Deus vitam indulserit, perspicuè
ostendam.

F I N I S.

INDEX

INDEX CAPITVM.

CAPVT I. Lotharingiæ Superioris Ducatus ex lege Imperij ad feminas non deuoluitur. Pag. 3.

CAPVT II. Prius Anonymi argumentum ab Idâ desumptum, contra Lotharingiæ masculinitatem, dissoluitur. 6.

CAPVT III. Respondetur alteri Anonymi argumento, de Isabellâ Caroli primi Ducis filiâ. 9.

CAPVT IV. Fridericus VI. fuit Dux Lotharingiæ ex proprio capite, non vxoris Iolandæ Andegauensis, aduersus Anonymum. 16.

CAPVT V. Vnio perpetua Ducatum Lotharingiæ & Barri: vterque Principatus est masculinus ex FAMILIARI IVRE. 19.

CAPVT VI. Contestata denunciatio Claudij Guisiæ Ducis pro Testamenti Renati Ducis obseruatione. 28.

CAPVT VII. Charta Transactionis, quâ constat Antonium II. Ducem, Renati parentis vltimam voluntatem Testamento confirmasse. 29.

CAPVT VIII. CAROLVS III. Dux Lotharingiæ & Barri, iure perquàm optimo Ducatus vtriusque possessionem adiuit. Respondetur contrarijs Gramondi propositionibus. 33.

Clarissimi, doctissimiq̃ue viri, D. Antonij de
Fuertes & Biota, I. V. D. Hispani, Regis Con-
siliarij & Quæstoris Mediolanensis,

I V D I C I V M.

VIDE legi, ac penitiùs excusſi *Opusculum*, cui titu-
lus, *LOTHARINGIA MASCVLINA*, *Auctore*
Nobiliss. Equite D. Ioanne Iacobo Chifletio, *Regio*
Archiatrorum Comite. Quo quidem in argumen-
to ita versatus est solertissimus Scriptor, vt, quod in eruditio-
ne palmarium est, multa eaq̃ maxima paucis complexus fue-
rit singulari methodo ac stylo. Leges siquidem cum Legibus
frustrà sæpè componimus; sicq̃ interdum multa agendo nihil
agimus: sed membranas schedasq̃ cum veteres, tum nouas
in comperto habere, Principum Genealogias recto tramite du-
cere, in Chronologiam non peccare, Topographiam nosse, id
vnum, si quid aliud, politicis studijs, meâ quidem sententiâ,
apprimè utile est; in quo Iureconsulti aut ferè ieiuni, aut vt
plurimum hallucinantes. Unde aui nostri aduersissimis tempo-
ribus vel hoc nomine gratulandum puto, quòd eiusmodi præ-
claris scriptionibus occasionem præbuerint; optoq̃ ac voueo
quàm plurimos esse, qui semitam eandem cum doctissimo vi-
ro ingressi, eius vestigijs inhereant, versenturq̃ in paris in-
dustriæ curriculo, non sine ingenij atque eruditionis laude. Ita
censui, dum tot aliorum in publicam perniciem scripturien-
tium me tadet, pigetq̃. Bruxelle VIII. die Nouemb. anni
Christiani M. DC. XLVIII.

REGES SACILE
 DE VARETAM
 NATALE SOLVM
 DEMONSTRATVM
 GVM
 GLOSSARIO SALIO
 VDE VARETATEM
 VDE VARETATEM

En la ciudad de Valencia, a 15 de Mayo de 1815
 Por el Excmo. Sr. D. Juan de Dios, Secretario de la Real Academia de la Lengua

ANEXO A
 LA REAL ACADEMIA DE LA LENGUA
 EN LA CIUDAD DE VALENCIA
 A 15 DE MAYO DE 1815